AUTHOR:

PLATO

TITLE:

CONVIVIUM CUM EPISTOLAE AD ...

PLACE:

LONDINI

DATE:

1866

Master Negative #

93-81433-7

COLUMBIA UNIVERSITY LIBRARIES
PRESERVATION DEPARTMENT

BIBLIOGRAPHIC MICROFORM TARGET

Original Material as Filmed - Existing Bibliographic Record

Symposium. 1866.

Plato.
... Convivium cum epistola ad Thompsonum, edidit Carolus Badham. Londini, Williams, 1866.
x, xxviii, 58 p. 23 cm.

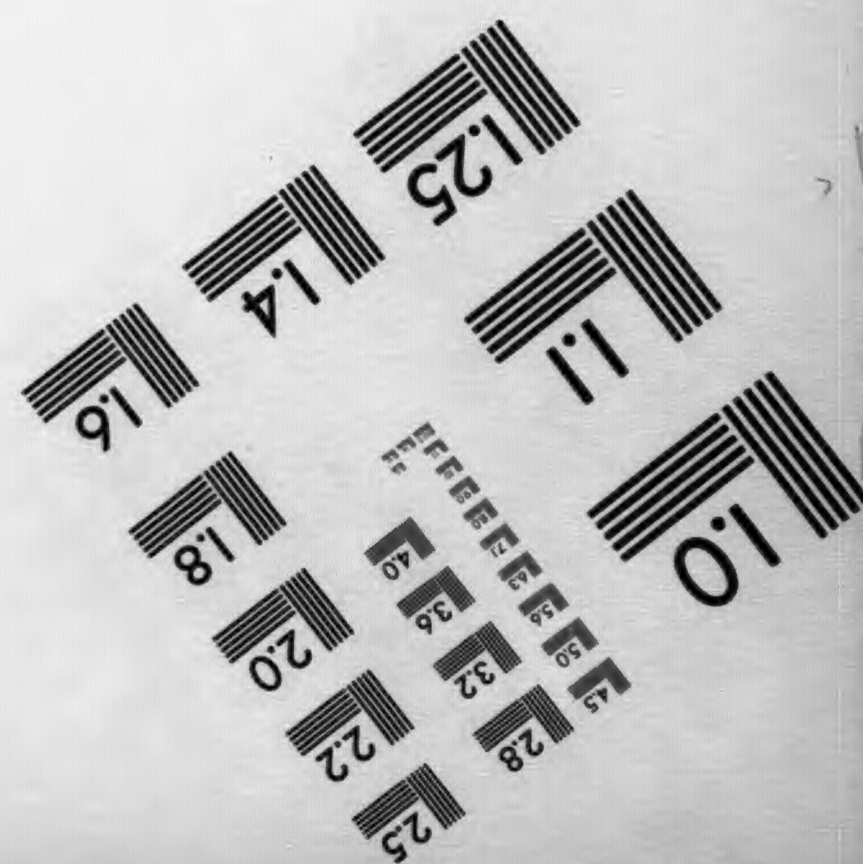
Restrictions on Use:

TECHNICAL MICROFORM DATA

FILM SIZE: 35mm REDUCTION RATIO: 11x
IMAGE PLACEMENT: IA (IIA) IB IIB
DATE FILMED: 5/20/93 INITIALS BAP
FILMED BY: RESEARCH PUBLICATIONS, INC WOODBRIDGE, CT

Centimeter

Inches

M. L. Earle

PLATONIS

CONVIVIUM

CUM

EPISTOLA AD THOMPSONUM

EDIDIT

CAROLUS BADHAM.

LONDINI ET EDINAE APUD WILLIAMS ET NORGATE.
JENAE, FR. FROMMANN.
MDCCCLXVI.

PRAEFATIO.

De nobilissimo dialogo, quonam consilio scriptus sit, quas habeat partes, et qua ratione inter se cohaerentes, denique quae sit ejus cum caeteris Platonicis libris conjunctio, alias et, ut spero, brevi dicturus sum. Hic tantummodo id egi, ut Platonicam orationem ab emblematis et caeteris scribarum sordibus liberarem. Itaque nihil aliud restat, quam ut correctiones a me factas indicem; in quo faciendo paginas sequor Stephanianas.

p. 172. παίζων ἅμα τῇ κλήσει — Quid joci in illa compellatione sit, ignotum est. Puto istius pagi hominibus fugacitatem exprobrare solitos Athenienses. Quicquid id est, fateor mihi vehementer displicere nomen Ἀπολλόδωρος, quo adjecto debilitetur necesse est quodcunque salsi in voce ὁ Φαληρεὺς continetur. ἐν τῷ συνδείπνῳ — Sic meliores libri, nisi quod Coislinianus συνδειπνεῖν habet, quod certe per se ἀττικώτερον esset, si infinitivus huc conveniret. Baiterus in novissima editione verba cancellis inclusit, quem secutus essem nisi post παραγενομένων locum commemorari oportere credidissem. Hodie libenter omnia illa, τῶν τότε ἐ. τ. δ. παραγενομένων expulerim. ἔγωγ' ἔφη — Libri ἐγὼ δή. Sed in Athenaeo, V, 18, ἐγὼ γάρ, ἔφη. In vulgata lectione δὴ prorsus inutile est, et abest, quod abesse non debet, ἔφη.

173. πάντως ἡ ὁδὸς — Libri optimi πάντως δὲ ἡ ὁδὸς manifesta scribae interpolatione, qui hunc vocis πάντως usum ignorabat. ἀρξάμενος —. Hirschig. ἀρξαμένους, quod mihi non necessarium videtur. ἐν μέν γε — Ita scripsi pro vulgato ἐν μὲν γὰρ —

174. πρὸς τὸ ἰέναι —. Libri πρὸς τὸ ἐθέλειν ἂν ἰέναι. Correxit Cobetus. ὅρα οὖν ἄγων με τί ἀπολογήσει. Sic correxi quod vulgo legitur: ἆρ' οὖν ἄ. μέ τι ἀ. ὅπως συνδειπνήσῃς —. Sic libri optimi; sed recte Bekkerus, συνδειπνήσεις.

175. ἐν τῷ τῶν γειτόνων προθύρῳ —. Stephanus malebat ἔν τῳ — „sine causa“ ait Astius. Imo optimo jure, nisi constaret οἱ γείτονες de una domo dici. ἓ δ' οὐκ ἐᾶν —. Bekk. „*Hic si usquam obsoleto illi ἓ locus.*“ Sed quum hanc formam Platoni obtrudere nollem, tanquam nullus nominativus esset, accusativum recte poni judicavi. Cf. Lys. Or. 12, 35. σφᾶς αὐτοὺς ἡγή-

σονται. Itaque supra ἐπειδὴ δ' ἓ γενέσϑαι dedi, et in 223. καὶ ἓ ὥσπερ εἰώϑει ἕπεσϑαι daturus sum. πλέον ἢ τρισμυρίοις — cf. Böckh. Oec. Pub. Ath. 2. 7.

176. πῶς ἔχει πρὸς τὸ ἐρρῶσϑαι πίνειν —. Sic Libri; sed ἐρρῶσϑαι expellendum vidit Cobetus.

177. τὸ οὖν — εὖ λέγειν Φαῖδρος. Sententiae structuram non expedio; num legendum ψέγειν? τουτωὶ — Ita rescripsi pro τούτῳ.

178. ἃ δὲ μάλιστα —. Valde turbatam sententiam composui ἑκάστου in ἕκαστα mutato, et verbis insititiis, τὸν λόγον, recisis. γονῆς γὰρ Ἔρωτος οὔτ' εἰσὶν —. Prorsus incredibile mihi videtur tam apertum mendacium, idemque rei probandae inutile Phaedrum induci proferentem. In unam tantum ex illis antiquissimis naturis hoc cadebat, ut omnium sententia parentibus carere putaretur. Mox in iis quae de Hesiodo dicuntur nonnihil turbatum esse neminem fugit; quod inde ortum esse credo, quia grammaticus locum ipsum quem Plato obiter tetigerat plenis verbis in margine describendum putavit. Video autem in novissime editis libris Γένεσιν dari, tanquam Parmenides rerum universitatem ex illa causa derivasset, qui secundum Plutarchum de Plac. Phil. I, 24, ἀνῄρει γένεσιν καὶ φϑοράν. Multo mihi tutius videtur subjectum verbi μητίσατο omissum esse statuere, idque putare fuisse Χάος vel Ἔρεβος vel Νύξ, (cf. Arist. Aves) γένεσιν vero eodem sensu capere quo supra occurrit, οὐχ ἥκιστα δὲ κατὰ τὴν γένεσιν. Tum illud attendendum est tribus tantum auctoribus citatis parum apte dici οὕτω πολλαχόϑεν ὁμολογεῖται. Caeterum non negligendum in Coisliniano πανταχόϑεν legi; hoc, ut opinor, tanquam plus justo affirmaret, in alterum nempe mitigatum est. Atqui aptissimum est πανταχόϑεν, hoc sensu: *ab omni scriptorum genere*, h. e. poetarum, philosophorum et historicorum. Postremo nescio quid inconcinni est in illis: πρεσβύτατος δ' ὢν μεγίστων ἀγαϑῶν ἡμῖν αἴτιός ἐστιν. Indicatum oportuit quemadmodum alterum ex altero sequeretur. Quod in ipsa oratione facere non ausus sum, in Notis mihi licere arbitror, ut totum locum sic refingam. γονῆς γὰρ Χάους οὔτ' εἰσὶν οὔτε λέγονται ὑπ' οὐδένος οὔτ' ἰδιώτου οὔτε ποιητοῦ, ἀλλ' Ἡσίοδος πρῶτον μὲν Χάος γενέσϑαι φησί, μετὰ δὲ τὸ Χάος δύο τούτω, Γῆν τε καὶ Ἔρωτα. Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει, Πρώτιστον μὲν Ἔρωτα Θεῶν μητίσατο πάντων. Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ. οὕτω πανταχόϑεν ὁμολογεῖται ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατος εἶναι. πρεσβύτατος δ' ὤν, μέγιστός τε καὶ μεγίστων ἀγαϑῶν ἡμῖν αἴτιός ἐστιν. v. Varr. Lectt. Bekkeri ad locum. ἀπεχόμενοι πάντων —. ἢ ante ἀπεχόμενοι damnavi. Mox nisi fallor legendum: καὶ μὴν μὴ ἐγκαταλιπεῖν γε τὰ παιδικά, ἢ βοηϑῆσαι κινδυνεύοντι. Certe frustra sunt qui vulgatam defendunt.

179. οὐ μόνον οἱ ἄνδρες —. Libri pro οἱ dant ὅτι. Verum vidit Stephanus. Quod prius conjeci οὐχ ὅτι jam a Fischero propositum erat; sed et articulus requiritur, et οὐχ ὅτι non idem apud Platonem significat quod οὐ μόνον. ὑπὲρ τοῦδε τοῦ λόγου — haec uncinis inclusit Baiterus. Idem ego de verbis εἰς τοὺς Ἕλληνας, utpote a Grammatico ob παρέχεται adscriptis faciendum arbitror. Frigidissima esset hic Graecorum injecta mentio. ἀγασϑέντες —. Multi ad τῷ ἔργῳ jure offenderunt; sed removenda erat etiam putida ταυτολογία, οὕτω καὶ ϑεοὶ μάλιστα τιμῶσιν.

180. ϑειότερον γάρ· Adjectum est a scriba, qui sensum non capiebat, ἐραστὴς παιδικῶν, ἔνϑεος γάρ ἐστι. Quae omnia facessere jubebit, qui mecum sentit.

181. ἀνοητοτάτων — sic libri, recte. Quod a Schützio propositum est ἀνοητοτάτως pedestri sermoni non convenit, et, ut bene monuit Astius, Pausaniae menti adversatur. καὶ ἔστιν . . . ἔρως —. Haec, quae admodum intempestive, nec bona de causa, inserta sunt, seclusi. Mox certissimam Bastii conjecturam ἄμοιρος pro ἀμοίρου recepi. τὸ γὰρ τῶν παίδων —. His adjectum est a scribis τέλος. Patienter huc usque tulerunt editores τὸ τέλος τελευτᾷ.

182. Nollem Baiterus Winckelmanno auctore verba καὶ ἐν Λακεδαίμονι uncinis inclusisset. Quid? qui omnes alias majores Graeciae civitates recenset, ostenditque quid quaeque de re gravissima sentiat, isne Lacedaemonem omittere potest? Quare non magis hos cancellos manere passus sum, quam quod supra idem Vir Doctus innocuae voci πρᾶγμα circumdedit. τῶν ἀρχομένων —. An supplendum ψυχαῖς? Mox recte Astius, „Graece loquendi rationem postulare“ dixit, ut verba τά τε ἄλλα πάντα καὶ ὁ Ἔρως sic explicentur: τά τε ἄλλα πάντα καὶ μάλιστα ὁ Ἔρως. Recte, dico, si locus recte scriptus est. Sed quid attinebat de Amore dicentem, alias res commemorare, quae eadem bona efficerent? Et quae sunt istae res? Nam nemo, opinor, illud πάντα ad duo tantum, φιλοσοφίαν καὶ φιλογυμναστίαν referendum esse contendet. Hoc dicit: amorem cum reliqua omnia bona, tum hoc quoque efficere, ut concordia et amicitia cives conjungantur. Quare καὶ expuli; sed si correxissem fortasse rectius fecissem: ὃ δὴ μάλιστα φιλεῖ τά τ' ἄλλα πάντα καλὰ ὁ Ἔρως ἐμποιεῖν. κατανοῆσαι, ἐνϑυμηϑέντι γε —. Sic scripsi pro κατανοῆσαι. Ἐνϑυμηϑέντι γὰρ —. De qua mutatione si quis dubitat, is Astium consulat vulgatam defendentem et si Musis placet explicantem.

183. φιλοσοφίας hodie ab omnibus damnatum ego certe non tuebor. Sed unde malum huc irrepsit? An forte corruptum est a φίλοις ὀφϑείς? ἀρχὴν ἄρξαι ἤ τιν' ἄλλην δύναμιν —. Sic libri: quid sit ἄρξαι δύναμιν, viderint quibus vacat. Tum hoc reperto, illud quaerant censeo, quae sit illa δύναμις quae non sit ἀρχή. Apparet δύναμιν additum esse, postquam δή τιν' in ἤ τιν' corruptum esset. αὐτὸ καϑ' αὑτὸ οὔτε αἰσχρόν —. Inserendum videtur οὐδὲν ante οὔτε.

184. καὶ τοῖς μὲν χαρίσασϑαι, τοὺς δὲ διαφεύγειν —. Nemo mirabitur verba quae Legem ipsam cum amasiis rem habentem faciunt, pro spuriis a me notata. εἰς χρήματα ἢ εἰς διαπράξεις πολιτικάς —. Apage insulsum additamentum. ὥσπερ γὰρ ἡμῖν νόμος —. Libri, ἔστι γὰρ ἡμῖν νόμος ὥσπερ —, et mox ἐϑέλοντα, et post μία, μῶν δουλεία, quae, ut ad Euthydemum monui, grammatici verba sunt dubitantis, quae vox subaudienda sit, ὁδὸς an δουλεία.

186. οὔ τι δὲ μόνον — Libri, ὅτι δὲ οὐ μόνον ἐστὶν — quod sic interpretantur, ut Ἔρως ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς ἐστὶν idem sit quod ἔνεστιν ἐν ταῖς ψυχαῖς, vel κατέχει τὰς ψυχάς. Sed haec loquendi ratio nullo exemplo firmatur, neque hic sensus reliquae orationi convenit. Et hic et infra (ὁ ἐπὶ τῷ ὑγιεινῷ ἔρως, ὁ ἐπὶ τῷ νοσώδει) ἐπὶ idem est quod ἐν, cui opponitur (ἐν τοῖς ἄλλοις σώμασι). πρεσβεύω μου —. Sic mutavi, quod in libris legitur, πρεσβεύωμεν. Nam Eryximachus de se uno loquitur, suamque artem commemorat. ἔτι δὲ ὥσπερ —. Libri ἔστι δὴ ὥσπερ — durissima verborum compositione, ut ἔστι δὴ καλὸν χαρίζεσθαι simul capiantur. Reposui ἔτι δέ, quo jam novum locum tangi indicetur. Hactenus enim de bona malaque cupiditate τοῦ ἐρῶντος dixit; nunc de morigeratione τοῦ ἐρωμένου alteri debitae, alteri negandae dicturus est. διὰ [τοῦ θεοῦ] τούτου —. Si τούτου de Deo intelligendum esset, dixisset saltem ὑπό. Sed διὰ τούτου est διὰ τοῦ ἐμποιῆσαι ἔρωτα τοῖς ἐναντίοις.

187. ἐνταῦθά πω —. Sic correxi quod vulgo legitur ἐνταῦθά πως. Dum musica in pura scientia consistit, necdum in artem atque instrumenta transiit, bonus tantum amor, h. e. justa et vera sonorum concordia, apparet, itaque amorem duplicem esse nondum cernitur.

188. ἀλλ' ὅμοια. — Libri ἀλλ' ἀνόμοια. Unde Hermannus ἀλλ' αὖ ὅμοια. Sed hic nullus est ei particulae locus. Syllaba AN ex praecedente ΑΛΛ originem traxit. γίγνονται —. Libri γίγνεται, quod praeter Hirschigium omnes post Bekkerum retinent, nonnulli etiam defendunt et illustrant. Quos ut sedulo caveant studiosis adolescentibus etiam atque etiam praecipio.

190. Ineptam duorum vocabulorum iterationem οἱ κυβιστῶντες κυβιστῶσι κύκλῳ — ἐφέροντο κύκλῳ — resectis emblematis mihi sustulisse videor. τέμνοντες καὶ μέλλοντες ταριχεύειν —. Sic libri: sed patet μ. τ. causam τοῦ τέμνειν indicare, ideoque καὶ non fuisse a Platone scriptum.

191. ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται —. Haec uncinis circumdedi. Si altero praedicato opus esse credidisset Plato, quod aegre adducar ut credam, aliquanto pulchrius orationem variasset, quam γεγόνασι in γίγνονται mutando.

192. θαυμαστὰ ἐκπλήττονται —. Sic libri: sed oratio pedestris θαυμαστῶς requireret. Quum verisimilius esse crederem θαυμαστὰ a noto superlativi compendio, quam a θαυμαστῶς fuisse corruptum, illam lectionem praetuli. τοῦ οὐ πάλαι ἄρα ἐπεθύμει —. Vulgo, τοῦτο ὃ π. ἀ. ἐ., quem casum utrumque verbum, et ἀκούειν et ἐπιθυμεῖν, respuere quis non intelligit?

194. εἰ δ' ἀλλ' ἐντύχοις σοφοῖς —. Sic rescripsi quod vulgo legitur εἰ δ' ἄλλοις ἐ. σ. Atqui ipse supra se caeterosque qui adessent σοφοὺς esse diserte negaverat. Mox ἂν post αἰσχρὸν recte damnavit Hirschigius.

195. οἷος ὅσων αἴτιος ὢν τυγχάνει — Ambigi video legendumne sit ὅσων an οἵων. Neutrum verum est; αἴτιος ex αὐτὸς depravatum est. Hoc igitur restituto, οἵων et ὅσων sibi habento, qui huc injussi invexerunt.

197. οὐκ ἔπεστιν Ἔρως. Sic legendum cum Bekkero. Baiterus

nulla auctoritate et sensu minus commodo, οὐκ ἔνι Ἔρως. ὕπνον τ' ἐνὶ κοίτῃ ἀκηδῆ —. Vide quae de hoc loco, et infra de ἐν πλῷ κ. τ. ἑ. in Addendis ad Euthydemum disputavi.

198. δεινοῦ λέγειν ἐν τῷ λόγῳ —. Postrema in πελώρου mutari oportere jamdiu suspicatus sum; sed quod πέμψας sollicitare volui, in eo erravi; verbum quamvis hic minus aptum, ex Homero retinuit Noster. τοῦ ἐπαινεῖν ὁτιοῦν —. Haec insititia esse quivis agnoscet, qui falsam interpretationem continere perspexerit. Accedit quod non ἀλήθειαν sed ὀρθότητα eo sensu dixisset. Contra εἰδὼς τὴν ἀλήθειαν ad illa referenda sunt quae supra dixit: ἔφην εἶναι δεινὸς τὰ ἐρωτικά.

199. ἀδελφός, αὐτὸ τοῦθ' ὅπερ ἔστιν, ἔστι τινὸς ἀδελφός, ἢ οὔ; Si alterum ἀδελφὸς a Platone profectum esset, non hic, sed statim post ἔστιν suum locum habuisset.

200. μεμνημένος —. Vocem inutilem, glossema τοῦ φύλαξον, seclusi. τὸ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον κ. τ. ἑ. Haec si retineantur, hujusmodi sententia erit: τοῦτο ἐστὶν ἐρᾶν, τὸ εἶναι —. Sed quoniam nullo pacto fieri potest ut *cupere* idem sit quod *esse*, sententiam e praecedentibus conflatam, parum solertis enarratoris opus esse certissimum est.

202. ἐν μέσῳ δ' ὂν ἀμφοτέρων συμπληροῖ in omnibus libris scriptum invenitur. Sed quis unquam συμπληροῖ sine casu positum vidit? et quomodo scire possimus quid sit illud quod Amor complere dicatur, nisi nominetur? Quare necessariam vocem a simillima absorptam revocavi.

203. μαγείαν —. Sic rescripsi pro μαντείαν. Divinatio jam supra suo loco posita est; ἐπῳδαὶ autem, ut opinor, ad universum genus μαγείας sive μαγγανείας, pertinent; eaque rursus cum γοητείᾳ artissimam habet cognationem. φύσει ἐραστὴς ὢν περὶ τὸ καλὸν —. Grammaticus quum ignoraret quid esset περί τι εἶναι, ἐραστὴς supplevit, quod omnes huc usque manere passi sunt. Enimvero ne Graecum quidem est ἐραστὴς περὶ τὸ καλὸν pro τοῦ καλοῦ. Quod ad ista, καὶ τῆς Ἀφροδίτης καλῆς οὔσης, attinet, qui lector non exclamet, τουτὶ μὲν ἤδη πρὶν Θέογνιν γεγονέναι?

204. αὐτὸ γὰρ τοῦτο χαλεπὸν ἀμαθία —. Nusquam manifestius se prodidit interpolator, quam hic inserto χαλεπόν. Non id agitur, molestumne sit inscitia annon; sed ex ipsa ἀμαθίας natura ostendi opus est, ὅτι οἱ ἀμαθεῖς οὐ φιλοσοφοῦσιν. Nec minus putide ἱκανὸν in fine sententiae scripserunt, quod primus expellendum vidit Hirschigius. Δῆλον τοῦτό γ', ἢ δ' ἥ, καὶ παιδί —. Vulgo, Δ. δή, ἔφη, τοῦτό γε ἤδη κ. π., quae cur mutaverim nemo non intelliget.

205. ὁ μέγιστός τε καὶ ὅλος —. Ita correxi ὁ μ. τ. κ. δολερός, quo nihil magis ridiculum esse potest. Primum enim universa illa boni cupiditas non est δολερός; deinde, etiam si maxime esset nihil huc faceret; postremo post μέγιστος alter superlativus flagitatur. Unica paene vox est ὅλος in quam regula ista non cadat, utpote quae natura sua superlativum non patiatur, et omnes superlativos transcendat. Ea vero ipsa unice huic loco convenit; cf.

supra: τοῦ ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα. Fac autem ολερωσερωσ (o superscript) ex perperam iterata voce scriptum olim fuisse; tum nihil verisimilius, quam scribam in pessimam illam conjecturam incidisse. Sed altius latet ulcus; nam si quis haec tantum legat: οὕτω τοίνυν καὶ περὶ τὸν Ἔρωτα· τὸ μὲν κεφάλαιον, ἔστιν ὁ μέγιστός τε καὶ ὅλος ἔρως παντί· quis non fateatur id ipsum dici, quod inter superiora et infra dicenda medium poni oporteat? Jamne manifestum est verba, πᾶσα ἡ τῶν ἀγαθῶν ἐπιθυμία καὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν ab inepte sedulo homine intrusa esse, qui ἔστιν cum παντὶ capiendum esse non videret?

206. ἐν τῇ ἡλικίᾳ —. Sic scribendum, non ut libri ἔν τινι. Saepissime confunduntur THI et TINI. ἡ γὰρ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς συνουσία τόκος ἐστίν. Additamentum ab recentibus editoribus damnatum, lectoribus indico, quo facilius judicent, quam temere interpolata sit hujusce dialogi oratio. Equidem confiteor haud multum abfuisse quin ea quoque quae paullo supra leguntur ejicerem: τί τοῦτο τυγχάνει ὂν τὸ ἔργον;

208. τῆς ἀπιούσης μνήμην —. Jure, ut mihi videtur, μνήμην ejecit Voegelinus. Magistellus hoc supplendum ratus est, ubi ἐπιστήμην subaudiendum erat. θαυμάζοις ἂν τῆς ἀλογίας, ἃ ἐγὼ εἴρηκα εἰ μὴ ἐννοεῖς —. Sic scribendum, expulso περὶ et sublata post εἴρηκα distinctione. Nam quod Bastius volebat, τῆς ἀλογίας πέρι, non est ex Graecorum consuetudine; apparet περὶ ab aliquo additum qui ἃ ἐγὼ εἴρηκα ab ἐννοεῖς pendere non vidit. Quid autem εἰ μὴ ἐννοεῖς ἐνθυμηθεὶς sibi velint, haud facile dixeris: ἐνθυμεῖσθαι est *animadvertere*, ἐννοεῖν *cogitare*. Hoc recte ad hominum facta pertinet, illud ad Diotimae sapientiam, qua factorum causa explicatur.

209. τὸ καλὸν ἐν ᾧ ἂν γεννήσειε —. Non esse Graecam hanc syntaxin eo saltem, quo hic ponitur, sensu fidenter pronuntio; de remedio haereo. Nihil postulari videtur nisi, ἐν ᾧ γεννήσῃ. τὰ καλὰ μᾶλλον ἢ τὰ αἰσχρά —. Mirabor ni haec tria ultima verba scribis debeantur.

210. τίκτειν τοιούτους λόγους [καὶ] ζητεῖν —. Molestam conjunctionem seclusi. μηκέτι τῷ παρ᾽ ἑνί, ὥσπερ οἰκέτης, ἀγαπῶν, παιδαρίου [κάλλος] ἢ ἀνθρώπου τινὸς ἢ ἐπιτηδεύματος ἑνός, δουλεύων φαῦλος ᾖ. Haec ita scribenda esse res ipsa clamat.

211. ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δ᾽ αἰσχρόν. Haec recte damnavit Voegelinus, me consentientem habiturus, si et continuo praecedentia damnasset. Plato minime, ut opinor, κατηγορίας temporis et loci, alia interposita distraxisset. καὶ ἀπὸ τῶν μαθημάτων —. Revocavi librorum scripturam male in ἕως ἂν ἀ. τ. μ. mutatam. Vera morbi sedes est in verbis, τὸ μάθημα τελευτήσῃ ab inepto grammatico additis; quod factum est, quia κἂν in καὶ depravato (sic enim ad hunc diem legebatur), totius loci interpunctio turbata erat. Quid, quod ne verum quidem est illud, quod a scriba suppeditatur? Nam sic evectum philosophum non oportet ἐπὶ τὸ μάθημα τελευτῆσαι, verum ἐπ᾽ αὐτό, ὅ ἐστι καλόν. φλυαρίας θνητῆς, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν δύναιτο μονοειδὲς κατιδεῖν. Parum diligens Platonis lector fuerit necesse est, quicunque vel θνητῆς, vel quae sequuntur, defensum eat.

212. καὶ αὐτὸς τιμῶ· τὰ δ᾽ ἐρωτικά —. Sic mutavi quae in libris feruntur: καὶ αὐτὸς τιμῶ τὰ ἐρωτικὰ κ. τ. ἑ. Mox pro τὴν δύναμιν καὶ ἀνδρείαν, dedi τὴν δύναμίν τε καὶ χρείαν. (Cf. 204. ὁ Ἔρως τίνα χρείαν ἔχει τοῖς ἀνθρώποις; scilicet quae hucusque disputata erant ad τὴν δύναμιν pertinebant.)

213. ὡς ἐκεῖνον καθίζειν mihi quidem vehementer suspecta sunt, primum ob ὡς, quod ὥστε esse deberet, deinde ob ἐκεῖνον, quod Agathoni potius quam Alcibiadi convenit, tum ob καθίζειν pro quo καθίζεσθαι flagitatur, postremo quia ex tota sententia nihil lucis ad ea quae narrantur accedit. ἀλλὰ καθίζεσθαι παρὰ τὸν Ἀγάθωνα ἐν μέσῳ Σωκράτους τε καὶ ἐκείνου, παραχωρῆσαι γὰρ τὸν Σωκράτη· παρακαθεζόμενον δὲ —. Ecquid simplicius aut clarius depingi potest? ἀλλὰ φέρετ᾽ ὦ Ἀγάθων —. Sic optime Cobetus pro ἀλλὰ φερέτω Ἀγάθων.

214. παρὰ νηφόντων λόγους —. Post haec verba λόγον inserui, quod primus Bastius faciendum vidit.

215. τούτου διδάξαντος —. Imo τοῦ διδάξαντος.

216. καὶ αὖ ἀγνοεῖ πάντα καὶ οὐδὲν οἶδεν —. Verba absurde concepta et prorsus aliena auctor sum ut omnes qui sapimus, vel sapere videri volumus, uno ore explodamus. Mox pro ἴστε usitatius esset hoc sensu εὖ ἴστε. ἡγεῖται δὲ πάντα ταῦτα τὰ κτήματα οὐδενὸς ἄξια, καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι. εἰρωνευόμενος δὲ καὶ παίζων πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διατελεῖ. Sic libri impressi, quod sciam, omnes; sed Codices optimi, καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι λέγω ὑμῖν εἰρωνευόμενος δέ —. Haec non possunt esse glossema, quippe quae sensu careant. Provocare autem nos videntur ut caetera diligentius inspiciamus; quo facto illud minus commode dictum esse intelligemus, τὰ κτήματα οὐδενὸς ἄξια καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι. Quid quod importune adjicitur ipsorum hominum mentio, ubi hactenus de bonis, quae putantur, humanis sermo fuit. Fac igitur sententiam in ἄξια desinere; quomodo sequentia ita refingi poterunt, ut quae a verbis καὶ ἡμᾶς usque ad διατελεῖ leguntur in unum coalescant? Nempe si λεγω in ηγο, υμιν in υμεν (o superscript) vertas, haec evadent: καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι ἡγούμενος, εἰρωνευόμενος δὲ καὶ παίζων πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διατελεῖ.

217. ἐμβραχύ —. Sic recte Hirschigius, praeeunte Cobeto, qui in Novv. Lectt. vim vocis plurimis exemplis declarat, admonetque eam cum ὅστις, ὅτι cett. poni solere. Libri ἐν βραχεῖ. οὗτος ᾔδει —. Imo, si quid video, αὐτὸς ᾔδει.

218. κινδυνεύει τ. ὁ. οὐ φαῦλα εἶναι —. Librorum lectionem κινδυνεύεις τ. ὁ. οὐ φαῦλος εἶναι, correxi.

220. οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρτερεῖν —. Num legendum οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς αὐτὸν τῷ καρτερεῖν. Infra aliquanto fidentius scripserim: ἔν τ᾽ αὖ ταῖς εὐωχίαις μόνος ἀπολαύειν [οἷός τ᾽ ἦν] τε τἆλλα καὶ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὁπότε ἀναγκασθείη πάντας ἐκράτει. | τῶν Ἰώνων —. Valde probabilis mihi videtur viri docti suspicio

ΤΩΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ (repetito scilicet perperam articulo) in lectionem, quam nunc habemus, mutatum fuisse.

221. οἷοι δὲ καὶ ἕτεροι —. Libri, εἰσὶ δὲ καὶ ἕτεροι. Mox καὶ ἄλλους pro καὶ τοὺς ἄλλους posui.

222. ἐὰν οὖν ὑπό σοι κατακλινῇ Ἀγάθων —. Si haec ita capienda sunt ut Agathon proximus post Alcibiadem discumbat, id quod verba ὑπό σοι aperte praeferunt, quid sibi velint quae sequuntur non intelligo. Sin ὑπό σοι magis universe intelligendum, non οὐ δή που ἐπαινέσεται, sed οὐ δή που ἐπαινεῖν ἐθελήσει dixisset. Monstri vero simile est, πρὶν ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι. Fieri potest ut scripserit Plato: οὕτω δή που ἔμε πάλιν ἐπαινέσεται, παρὸν ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον, (vel παρεὶς ὑπ' ἐμοῦ ἄλλον) ἐπαινεθῆναι.

Scribebam Birminghamiae a. d. IV. Kal. Jun.

DE

PLATONIS LEGIBUS EPISTOLA.

VIRO DOCTISSIMO

GUILELMO HEPWORTH THOMPSON

CAROLUS BADHAM SAL.

Quum nuper, mi Thompsone, Platonis aliquot de Legibus libros denuo tractavissem, vidissemque multa ibi satis probabiliter corrigi posse, quæ antea nimis celeri desperatione tanquam insanabili morbo affecta præterieram, extemplo, ut fit, mecum agitare cœpi, quomodo conjecturas meas cum paucis illis communicarem, quibus oratio Platonis a barbarie et sordibus recuperata aliquid jucunditatis allatura esset. Tandem hæc, quantulacunque sint, seorsim vulgare constitui et ad te mittere, utpote ad judicem maxime idoneum eundemque æquissimum. Quis enim melius intelligit et quam mendosi sint illi libri, et quam digni tamen qui legantur? Atque utinam quidem aliquo modo tibi persuadere possem ut ipse te huic operi accingeres, et nota illa tua doctrina in Legibus recensendis uterere; tum enim non modo illud appareret quod fere omnibus notum est, philosophiæ et orationis Platonicæ peritissimum te esse, verum etiam illud quod pro modestia tua vulgo ostendere noluisti, conjectorem te esse posse felicissimum. Memini quum paucis post Philebum editum diebus literas tuas accepissem, quam graviter tulerim quod correctionem quandam tuam non oppertus essem. Hanc quoniam, sicut multas alias acute repertas, nunquam vul-

gasti, hic apponam, quo omnes ex uno specimine intelligant, quam præclaram, si modo velles, in sermone Platonico operam navares. In Phileb. 58, A, legitur. *Πρω: τίνα δὲ ταύτην αὖ δεῖ καλεῖν; Σω: Δῆλον ὅτι ἣ πᾶσαν τήν γε νῦν λεγομένην γνοίη.* Rectissime rescribi jussisti: *Δῆλον ὅτι πᾶς ἂν τήν γε νῦν λεγομένην γνοιη.* Possem plurima alia exempla proferre, unde discerent illi in quos nuper invectus sum conjecturarum irrisores, te quoque in cœtu nostro numerandum esse, utpote qui raro quidem apud nostrates sed tamen saluberrimo exemplo ultra codices sapere audeas, et tuo Græcitatis sensui contra Græculorum stuporem confidere. Quare non miraberis, vir amicissime, quod opellam meam in hoc libro collocatam tibi inscribo; quippe ratus sum multos fore qui quamvis epistolam tanquam a me scriptam legere vix dignarentur, tamen utpote ad te missam inspicere non recusarent. Primum igitur universæ disputationis tanquam duo fundamenta jaciam, quæ vera sint necne tute dijudicabis. Contendo igitur hoc opus duplici corruptelarum genere quicquid est literarum Græcarum longe exsuperare, sciolorum additamentis, et singulorum vocabulorum syllabis extremis perperam scriptis. Quomodo autem id scio, quibusve argumentis probare possum? Nempe si bonum numerum locorum attulero, quibus nec pes nec caput constet, hisque modo resecto emblemate, modo mutatis extremis syllabis, nitorem et sensum restituero, necessario, ut opinor, sequetur multos alios locos esse, qui similem medicinam expectent. Questionem ab exemplis totam pendere intelligis, neque si rem ita esse probavero, ullo me jure teneri ut causam cur hoc ita factum sit afferam. Veruntamen ne de causa quidem hariolari recuso. Quidquid est veterum librorum Leges continentium ab uno eodemque libro manasse suspicor; hic autem, ut puto, itidem ab uno codice descriptus est in quo extremæ syllabæ compendiis voci superpositis scribebantur; hinc factum est ut qui compendiose scriptum codicem de-

scribebat, quum aut siglarum vim ignoraret, aut ductus non discerneret, sæpissime finales syllabas excogitare coactus sit. Hoc antem utpote ignarus homo et qui ad operis exitum festinaret, ita administravit ut casus et cætera ejusmodi ad proximum quodque vocabulum accommodaret. Num tu putas aliunde accidisse quod v.c. in loco, qui infra citabitur, pro vera lectione *ἐφ' ἵππων ὀχούμενα*, quam nemo ante Hermannum reducere ausus est, *ἐφ' ἵππων ὀχουμένων* in omnibus codicibus legitur? Estne hoc ejusmodi peccatum quod semel tantum admittant homines, an potius ex tantæ socordiæ indiciis augurari licet multa etiamnum superesse similiter depravata, quæ tum demum ad sanitatem restituentur quum de mala librariorum fide vera sententia prævalebit? Itaque ego hunc laborem pro virili parte nunc aggrediar; sed ne extra epistolæ fines evagetur disputatio, tres priores tantum libros percurram, verum ita ut in tertio oblata occasione similium mendorum exempla a quatuor vel quinque sequentibus libris expromam. Quo facto periculo spero fore ut, te hortante, alii in eundem campum descendant, unde et sibi laudem et Platonis lectoribus commoditatem pariant necesse est.

Initium faciam in p. 627, ubi legitur: *καὶ οὐκ ἂν εἴη πρέπον ἐμοί τε καὶ ὑμῖν τοῦτο θηρεύειν, ὅτι νικώντων μὲν τῶν πονηρῶν ἥ τε οἰκία καὶ ἡ ξυγγένεια αὕτη πᾶσα ἥττων αὑτῆς λέγοιτ' ἄν, κ.τ.ἑ.* Lege *ὅ τι. exquirere, quæ sit ea res in qua si improbi victores fuerint cætt.*

P. 628. *πότερα δ' ἀπολομένων αὖ τῶν ἑτέρων [εἰρήνην τῆς στάσεως γενέσθαι] νικησάντων δὲ ποτέρων, δέξαιτ' ἄν τις μᾶλλον, ἢ φιλίας τε καὶ εἰρήνης ὑπὸ διαλλαγῶν γενομένης, οὕτω τοῖς ἔξωθεν πολεμίοις προσέχειν ἀνάγκην εἶναι τὸν νοῦν.* Quæ uncinis inclusi minime eo consilio scripta sunt ut in orationis seriem reciperentur, sic enim post *ποτέρων* posita fuissent, sed pro scholio habenda sunt parum quidem utili, quod imperitus librarius e margine recepit.

629. *φέρε δή· ποτέρους καὶ πρὸς πότερον ἐπαινῶν τὸν πόλε-*

μον οὕτως ὑπερεπήνεσας, τοὺς δ' ἔψεξας τῶν ἀνδρῶν; ἔοικας μὲν γὰρ πρὸς τοὺς ἐκτός. Qui mecum sentit *ἐπαινῶν*, quod perquam incommode positum *πρὸς πότερον τὸν πόλεμον* impedit ne uno tenore decurrat, manere non patietur. Quod vero sequitur, *τοὺς ἐκτὸς*, manifestum est grammatico deberi, qui tam Aristarcho similis est quam lupus cani. Lege *τὸν ἐκτὸς.* sc. *πόλεμον.*

630. *Ὥσπερ τό τ' ἀληθὲς, οἶμαι, καὶ τὸ δίκαιον ὑπέρ γε θείας διαλεγομένους λέγειν.* Lege, *ὑπέρ γε θείου ἀνδρός;* sc. *de Minoe.* Error ortus est e compendiis neglectis. *Θει αρ*, superpositis compendiis alteri syllabæ *οὐ*, alteri *ος*, quum in *θείαρ* depravata esset, hoc in *θείας* mutatum est. Mox legendum videtur: *καὶ τὰ εἴδη ζητεῖν αὐτὸν ἐν τοῖς νόμοις, οὐχ ἅπερ οἱ τῶν νῦν νόμων νομοθεται προτιθέμενοι ζητοῦσιν.* Scio *ὑπέρ γε θείας πολιτείας* a nonnullis viris doctis propositum ab Hermanno receptum esse. At non de *civitate* agitur, sed de viro de quo infra dicitur, *ἐτίθει βλέπων*, et fortasse etiam *ἐζήτει*, quod quum in *ζητεῖν* corruptum esset, *αὐτὸν* adjectum est.

631. Monui ad Philebum ex Stobæi Ecl. Phys. in *καὶ ἐὰν μὲν δέχηταί τις τὰ μείζονα πόλις, κτᾶται καὶ τὰ ἐλάττονα*—pro *πόλις κτᾶται*—(Stob. *παρίστασθαι*) legendum *παρίσταται.* Mox lege, *μετὰ νοῦ.* Alibi *τὴν δημώδη σωφροσύνην* ab illa quam *φρόνησις* comitatur discernendam monet. Mox legendum, *μετὰ δὲ ταῦτα τὰς ἄλλας πράξεις τοῖς πολίταις εἰς ταὐτὰ βλεπούσας τούτοις εἶναι διακελευστέον.* Quæ enim sequuntur, nuptiæ, liberorum institutiones, adolescentium senumque colloquia et studia, quod aliud nomen quam *πράξεις* habere possunt? Sin *προστάξεις* relinquatur, diversi sint necesse erit qui *προστάσσουσι* ab iis qui *διακελεύονται*, quod cæteræ orationi contradicit. In Thucydide, v. 89, *δυνατὰ δ' οἱ προύχοντες προστάσσουσι* pro *πράσσουσι* legendum monuit Burgesius; in Synesii Epist. 94, init. Codd. alii *πράγμασιν*, alii recte *προστάγμασιν* habent.

633. Platonem scripsisse credo: *ἦ καὶ πρὸς πόθου τε καὶ ἡδονῆς τινὰς δεινὰς θωπείας*, deleto inutili *κολακικάς.*

635. extr. *τὶ διάφερον ἐν ταύταις ταῖς πολιτείας,* [*ἢ ταῖς*] *τῶν εἰκῇ πολιτευομένων ἀνευρήσομεν.* En purum putum recensorem qui genitivos illos a *διάφερον* pendere non intellexit. Præterea legendum *μῶν τι*, et fortasse *ἐνευρήσομεν.*

640. *νῦν δέ γε οὐ στρατοπέδου περὶ λέγομεν ἄρξοντος ἐν ἀνδρῶν ὁμιλίαις ἐχθρῶν ἐχθροῖς μετὰ πολέμου, φίλων δ' ἐν εἰρήνῃ πρὸς φίλους κοινωνησόντων φιλοφροσύνης.* Lege *στρατηγοῦ, πέρι*, dele *ἐν*, lege *ὁμιλίας*, quod communiter cum *ἐχθρῶν* et *φιλων* capiendum est. Hæc si cui audaciora videantur, quæram ex illo, fierine possit ut *περὶ* a casu suo *ἄρξοντος* interjecto *λέγομεν* divellatur: deinde utrum Platone digna videatur antithesis *ἄρξων στρατοπέδου—ἄρξων φίλων·* postremo quid sibi velit, *ἄρχειν στ. ἐν ἀνδρῶν ὁμιλίαις.* *Ibid.* infra. lege, *μεθυόντων γὰρ μεθύων καὶ νέων ἄρχων μὴ σοφός.*

642. *ἴσως μὲν οὖν καὶ πᾶσι τοῖς παισὶν ἐπειδὰν ἀκούσωσιν ὅτι τινὸς εἰσι πόλεως πρόξενοι, ταύτῃ τις εὔνοια ἐκ νέων εὐθὺς ἐνδύεται ἕκαστον* [*ἡμῶν τῶν προξένων τῇ πόλει*]. Videsis quam pulchre concinant *ἡμῶν* et quod sequitur *καὶ δὴ καὶ αὐτός.* Mox dele *πρὸς αὐτὰ*, quæ Megillum laudatores juxta atque vituperatores Atheniensium impugnantem efficiunt. His miseri magistelli interpretationibus valere jussis, vide quam pulchre omnia procedant. Duplex affertur causa cur tam amice in Atheniensium civitatem affectus sit; primum quia a civibus suis semper andiebat *ἡ σὴ πόλις*, deinde quia *ἐμάχετο πρὸς τοὺς τὴν πόλιν εἰς ψόγον ἄγοντας.*

643. *νῦν γὰρ ὀνειδίζοντες ἐπαινοῦντες θ' ἑκάστων τὰς τροφὰς λέγομεν ὡς τὸν μὲν πεπαιδευμένον ἡμῶν ὄντα τινά, τὸν δ' ἀπαίδευτον, ἐνίοτε εἴς τε καπηλείας καὶ ναυκληρίας καὶ ἄλλων τοιούτων μάλα πεπαιδευμένων σφόδρα ἀνθρώπων.* Corrupta hæc esse nemo non videt, sed remedium in promptu est. Lege, *καὶ ἄλλα τοιάδ' οὐ τῶν μάλα πεπαιδευμένων σφόδρα ἀνθρώπων.* Mox ubi de eadem institutione sermo est, absurde

legitur, *τὴν δέ εἰς χρήματα τείνουσαν ἤ τινα πρὸς ἰσχὺν ἢ καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ σοφίαν.* Quid sit *aliquod* robur hand facile dixeris; robur autem certum esse *σοφίας* genus, plane inauditum. Robore quidem opus est *τῷ σοφῷ πύκτῃ* vel *παγκρατιαστῇ,* sed robur ipsum, opinor, non est *σοφία.* Lege, *ἢ τὴν* (sc. *παιδείαν*) *πρὸς ἰσχὺν ἢ καὶ πρὸς ἡντινοῦν σοφίαν.*

645. *καὶ οὕτω δὴ περὶ θαυμάτων ὡς ὄντων ἡμῶν ὁ μῦθος ἀρετῆς σεσωσμένος ἂν εἴη.* Neque *ἀρετῆς* pro *περὶ ἀρετῆς* dictum ferri potest, neque fabula illa *περὶ ἀρετῆς* est, sed *περὶ θαυμάτων.* Mihi quidem Plato nihil aliud dedisse videtur quam *ὁ μῦθος ἄρ' ἔτι σεσωσμένος ἂν εἴη.* Alibi dixit *ὁ μῦθος ἐσώθη καὶ οὐκ ἀπώλετο;* unde liquet proverbium quidem fuisse *ὁ μῦθος ἀπώλετο,* cujus contrarium de suis fabulis prædicare cum vellet Plato, *ἐσώθη* invexit. Quam apte rei' conveniant *ἄρ' ἔτι* Anglice vertendo perspicietur. "And so the tale of our being puppets will *yet* stand good *after all.*"

647. *ἆρ' οὐκ ἂν νομοθέτης καὶ πᾶς . . . . σέβει.* L. *οὐ καὶ.*

649. *ὀρθῶς ἄν τι πράττοι.* Dele *τι,* quod ex male repetita *π* ortum est, et in fine orationis, (nam cætera non attingo,) nullus dubito quin mecum lecturus sis, *πρὸς δὲ τὴν ἐσχάτην πόσιν, ἀπαλλάττοιτο—τὴν πάντων ἧτταν φοβούμενος ἄνθρωπος ὢν—τοῦ πώματος.*

654. *ὃς ἂν τῇ μὲν φωνῇ καὶ τῷ σώματι μὴ πάνυ δυνατὸς ᾖ κατορθοῦν ἢ διανοεῖσθαι, τῇ δὲ ἡδονῇ καὶ λύπῃ κατορθοῖ.* Sensus aperte flagitat *ᾗ διανοεῖται.* Mox pro *ψυχῆς ἐν πόνοις ἐρχομένης,* quod nec Atticum est nec sensui accommodatum, lege *ἐχομένης;* quam certissimam conjecturam video ab aliis occupatam esse.

655. *ἐπειδὴ μιμήματα τρόπων ἐστὶ τὰ περὶ χορείας, ἐν πράξεσί τε παντοδαπαῖς γιγνόμενα καὶ τύχαις καὶ ἤθεσι καὶ μιμήμασι διεξιόντων ἑκάστων κ.τ.ε.* Fieri quidem potest ut aliquis saltando ipsas imitationes imitetur. Sed lusus hujusmodi minime dignus erat qui inter vitae casus, et ingenii

humani affectus poneretur. Itaque *καὶ* delendum esse apparet; tum mihi quidem magis placeret, *μιμήσει διεξιόντων ἕκαστα.* Hæc scripseram, cum in Hermanni præfatione eandem corrigendi viam partim ab Orellio, partim ab ipso Hermanno inventam vidi. Sed eadem a me reperta cur dissimulem? Quippe non de laude agitur, sed de scriptoris oratione, quam nonnulli patientius ferent correctam, si plures in eadem mutatione conspirantes videbunt. Mox in, *τούτους μὲν καί τούτοις χαίρειν τε καὶ ἐπαινεῖν αὐτὰ . . . ἀναγκαῖον,* pro non ferenda conjunctione præpositionem, quacum plus semel in libris confusa est, reducendam censeo: *τούτους μὲν ἐπὶ τούτοις χαίρειν.* Idem remedium infra in p. 691 adhibendum erit.

656. *Οὔ τοι δὴ τοῦτό γε λόγον ἔχει.* Particulas *τοι* et *δὴ* conjungi posse negavi ad Euthydemum; neque hodie sententiæ meæ me pænitet. Quid hic legendum sit e sexcentis similibus locis si operæ pretium esset, ostendi posset. L. *οὔ τι δὴ τοῦτό γε λόγον ἔχει.*

657. Pro *δυνατὸν ἄρ' ἦν . . . θαρροῦντα* certissimum est *θαρροῦντι* requisi. Causa erroris aperta est; credebat librarius *θαρροῦντα* ad proximum *μέλη* pertinere; de universa sententia ne somniavit quidem. Mox legitur, *ἡ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ζήτησις τοῦ κοινῇ ζητεῖν ἀεὶ μουσικῇ χρῆσθαι.* Ut nihil de molesta iteratione dicum,—*ζήτησις τοῦ ζητεῖν*—sensus, qui qualis esse debeat ex præcedentibus facillime colligitur, nusquam apparet. Legendum est *ἡ τῆς ἡδονῆς καὶ λύπης ὑφήγησις.*

659. Satis magnam lacunam esse suspicor post *ὁ Σικελικός τε καὶ Ἰταλικὸς νόμος.* Mox pro *νῦν αὐτοῖς δρῶσι πᾶν τοὐναντίον ξυμβαίνει*—legendum: *νῦν αὖ οἷς δρῶσι κ.τ.ἑ.*

660. *τοιαῦτ' ἄττ' εἶπον ἴσως ὥστε σοι δόξαι ταῦτα ἐμὲ λέγειν.* Cur *ἐμὲ* dixit ubi ne *με* quidem desideratur? Et quid sibi vult *ταῦτα*? Nam dicendum erat *τὰ νῦν γιγνόμενα,* quem sensum in *ταῦτα* frustra quæras. Lege, *ὥστε σοι δόξαι τὰ κατ' ἐμὲ λέγειν.*

663. *δυνάμενόν μᾶλλον ποιεῖν μὴ βίᾳ ἀλλ' ἑκοντας πάντα*

τὰ δίκαια. Fuit quam *πάντα* in *πράττειν* mutandum suspicarer; sed requiritur *δρᾶν* vel *ποιεῖν.* Contra mendacium illud minus commode dicitur *ποιεῖν τινὰ δρᾶν τι*, præsertim adjecto *οὐ βίᾳ ἀλλ' ἕκοντα.* Locus manifeste lacunosus est; lacuna autem plerumque ex similitudine duorum sese excipientium vocabulorum oritur. Quid multa? Credo *ΠΕΙΘΕΙΝ* ante *ΠΟΙΕΙΝ* omissum fuisse.

664. *τάξεως δ' αἴσθησιν τούτων ἀμφοτέρων τῶν ἄλλων μὲν ζῴων οὐδὲν ἐφάπτοιτο.* Nihil est *ἐφάπτεσθαι αἴσθησιν τάξεως.* Legendum *αἰσθήσει.* Similitur homines dicuntur *τῷ νῷ ἐφάπτεσθαι τῶν ὄντων.* Cæterum eundem fuisse credo qui et casum et sedem vocis *αἰσθήσει* eadem de causa mutaverit; non enim hic sed statim ante *ἐφάπτοιτο* collocari debebat.

666. Inconcinne scribitur *καλεῖν τούς τ' ἄλλους θεοὺς καὶ δὴ καὶ Διόνυσον παρακαλεῖν.* Si aliquid discriminis inter *καλεῖν* et *παρακαλεῖν* significare voluisset, scripsisset saltem *καλεῖν τε τοὺς ἄλλους.* Contra *τούς τ' ἄλλους καὶ δὴ καὶ Διόνυσον* non possunt nisi ab uno eodemque verbo pendere. Reddamus ergo magistello suum *καλεῖν.* Mox *ποίαν δ' ᾄσουσιν οἱ ἄνδρες φωνὴν ἢ Μουσαν* præclare correxit Cobetus, qui non modo barbarum esse *ᾄσουσιν* verum etiam cum *φωνὴν* minus commode jungi animadvertit. Rectissime *ἱέναι φωνὴν* solennem locutionem esse docuit, et *ἥσουσι* reposuit.

667. *οἷον δὴ λέγω ἐδωδῇ μὲν καὶ πόσει καὶ ξυμπάσῃ τροφῇ παρέπεσθαι μὲν τὴν χάριν, ἣν ἡδονὴν ἂν προσείποιμεν· ἣν δὲ ὀρθότητά τε καὶ ὠφέλειαν, ὅπερ ὑγιεινὸν τῶν προσφερομένων λέγομεν ἑκάστοτε, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ἐν αὐτοῖς καὶ τὸ ὀρθότατον.* Misere turbata sententia ne id quidem dicit quod dicendum erat: nempe, *τὸ ὑγιεινὸν* in cibo potuque *τὴν ὀρθότητά τε καὶ ὠφέλειαν* esse vel efficere. Sic infra legimus veritatem esse quæ in docendo *τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν ὠφέλειαν ἀποτελεῖ*, in artibus autem imitatricibus *ἡ ἰσότης*, inquit, *τὴν ὀρθότητα ἐξεργάζεται.* Pro tam clara veraque sententia vide quid nobis scribæ obtulerint: *id quod vocare possumus ὀρθότητά τε καὶ ὠφελειαν esse τὸ ὀρθότατον.* Lege, *τὴν δ' ὀρθότητά τε καὶ ὠφέλειαν, ὅπερ ὑγιεινὸν τῶν προσφερομένων λέγομεν ἑκάστοτε, τοῦτ' αὐτὸ εἶναι ἐν αὐτοῖς τὸ παρεχόμενον* vel simile quid.

668. *καὶ τοῦτό γε μῶν κ.τ.ἑ.* Idem primum ipse fidenter pronuntiat, tum ab alio quærit idemne sentiat. Atqui hoc nulla alia de causa facere potest, quam ne nimiæ fiduciæ speciem præferat; hæc igitur sententia illius causa adjicitur. Quæ cum ita sint, non simplicem conjunctionem sed particulam in causa afferenda usurpari solitam requirimus. Lege, *ἐπεὶ τοῦτό γε μῶν κ.τ.ἑ.* Mox legitur, *σχολῇ τήν γ' ὀρθότητα τῆς βουλήσεως ἢ καὶ ἁμαρτίαν αὐτοῦ διαγνώσεται.* Requiritur *μιμήσεως.* Scribæ fraudi fuisse videtur altera illa literæ *β* forma, quam in Codicibus et nonnullis antiquis libris impressis videmus, quæ cum *μ* facillime confunditur. Præterea *αὐτοῦ* in *αὖ* mutandum. Quoties hæc permutentur omnibus notum est; novissime repertum exemplum in Euthydemo indicavi. In iis quæ mox sequuntur *εἰ* pro *ἢ* correxeram antequam idem a Boeckhio factum intellexi. Sed et aliæ faciendæ erant mutationes: *Τί οὖν; εἴ τις καὶ ἐν τούτοις ἀγνοοίη τῶν μεμιμημένων ὅ τι ποτ' ἐστὶν ἕκαστον, ἆρ' ἄν ποτε τό γ' ὀρθῶς αὐτῶν εἰργασμένον γνοίη; λέγω δὲ τὸ τοιόνδε, οἷον τοὺς ἁρμοὺς τοῦ σώματος καὶ ἑκάστων τῶν μερῶν τὰς θέσεις εἰ ἔχει ὅσοι τ' εἰσὶ καὶ ὁποῖα παρ' ὁποῖα κείμενα τὴν προσήκουσαν τάξιν ἀπείληφε, καὶ ἔτι δὲ χρώματά τε καὶ σχήματα, ἢ πάντα ταῦτα τεταραγμένως εἴργασται.* Post *ἕκαστον, τῶν σωμάτων* e glossemate ortum ejeci, tum *ἀριθμοὺς*, quod prorsus absurdum est, correxi. Postremo *καὶ ἔτι δὲ* pro *καὶ ἔτι δὴ* cur reposuerim nemo mirabitur, qui particulas Græcas bene cognitas habet.

669. *Ἀρ' οὖν οὐ περὶ ἑκάστην εἰκόνα καὶ ἐν γραφικῇ καὶ ἐν μουσικῇ καὶ πάντῃ τὸν μέλλοντα ἔμφρονα κριτὴν ἔσεσθαι δεῖ ταῦτα τρία ἔχειν; ὅ τ' ἐστὶ πρῶτον γιγνώσκειν, ἔπειτα ὡς ὀρθῶς, ἔπειθ' ὡς εὖ τὸ τρίτον εἴργασται τῶν εἰκόνων ἡτισοῦν ῥήμασί τε καὶ μέλεσι καὶ τοῖς ῥυθμοῖς.* Satis plenam enumerationem continent *γραφικὴ καὶ μουσική*; nec si alia genera superessent

πάντη dixisset pro *ἐν ἁπάσαις ταῖς ἄλλαις.* Itaque deleto *καὶ, πάντη* in *πάντα* muto. *Τὸ τρίτον* glossema esse ex loco alieno, in quem invectum est, apparet. Pro *καὶ τοῖς ῥυθμοῖς* jampridem monui *καὶ τρίτοις ῥυθμοῖς* scribendum.

Infra scribendum: *ποιηταὶ δ' ἀνθρώπινοι σφόδρα τὰ τοιαῦτα συμπλέκοντες καὶ συγκυκῶντες ἀλόγως γέλωτ' ἂν παρασκευάζοιεν (τοῖς) τῶν ἀνθρώπων ὅσους φησὶν Ὀρφεὺς λαχεῖν ὥραν τῆς τέρψιος ταῦτά θ' ὁρῶσι πάντα κυκώμενα, καὶ εἴ τι διασπῶσιν οἱ ποιηταί, κ.τ.έ.* Mox, nisi fallor, legendum: *ὁπόσον τάχους τε καὶ ἀπταισίας φωνῆς θηριώδους (οὕτω) σφόδρα ἐφίεται.*

670. *ὅσοι προσᾴδειν αὐτῶν καὶ βαίνειν ἐν ῥυθμῷ γεγόνασι διηναγκασμένοι.* Imo, *προσᾴδειν αὐλῷ* et *ἐγνώκασι;* hoc enim potius quam *ἐπίστανται* vel *μεμάθηκασι* adhibuit, quia supra *γιγνώσκειν* dixerat.

671. *ὅπερ ὑπεθέμεθα κατ' ἀρχὰς ἀναγκαῖον εἶναι γίγνεσθαι περὶ τῶν νῦν γιγνομένων.* Græcitas postulat *ἐπὶ*: quod quam sæpe cum altero confundatur tibi quidem notissimum est; verum hoc cape novissimum exemplum e loco qui paullo ante legitur: 670, E. *μέχρι δὲ τοσούτου παιδευθέντες ἀκριβεστέραν ἂν παιδείαν τῆς ἐπὶ τὸ πλῆθος φερούσης εἶεν μετακεχειρισμένοι καὶ τῆς περὶ τοὺς ποιητὰς αὐτούς;* tum *γιγνομένων* invitis libris et Eusebio, Astium secutus in *λεγομένων* libenter mutaverim, id quod Hermannus fecit, sed ut ex Præfatione apparet, invitus. Infra pro *ὃν αἰδῶ τε καὶ αἰσχύνην θεῖον φόβον ὠνομάκαμεν,* olim monui *αἰσχύνης* legendum esse. Sed nusquam quod sciam timorem illum *θεῖον* appellavit. Quare hodie retento *αἰσχύνην, θεῖον φόβον,* expellendum censeo.

672. Verba *τῆς ψυχῆς τὴν γνώμην* interpretur qui velit. Neminem unquam ea intellecturum esse persuasum habeo. Si hariolari liceret, partem scholii fuisse conjicerem, quo allegoria, quam in hac de Baccho fabula latere putabant, explicabatur. Cf. Olympiodorum citatum a Wyttenbachio ad Phædonem, § 16. Mox in loco pæne conclamato vide an

reponendum sit; *καὶ ὅ τι ἂν ἀκταῖνον ὤσῃ αὐτὸ τὰ ἐλάχιστα, ἀτάκτως αὖ πηδᾷ.*

676. *Ὅθεν περ καὶ τὴν τῶν πόλεων ἐπίδοσιν εἰς ἀρετὴν μεταβαίνουσαν ἅμα καὶ κακίαν ἑκάστοτε θεατέον.* Scribendum *μεταβαινουσῶν* quis admonitus negabit? De universa sententia parum soliciti librarii, eam fere regulam sequuntur ut adjectiva et participia cum proximo nomine concordare cogant, ipsorum antem nominum casus proximo verbo vel præpositioni, etiam quum alienissima est, accommodent. Hic inepte *ἐπίδοσιν* esse crediderunt quæ *μεταβαίνειν* diceretur. Dabo exempla. Sic in 707 ubi sensus requirit, *αἱ διὰ τὰ ναυτικὰ πόλεων δυνάμεις ἅμα σωτηρίας τιμὰς οὐ τῷ καλλίστῳ τῶν πολεμικῶν ἀποδιδόασι,* quum crederent *ἅμα* proximam vocem regere debere *σωτηρίᾳ* invexerunt: quo jure vel sequentia ostendunt: *διὰ κυβερνητικῆς γὰρ καὶ πεντηκονταρχίας καὶ ἐρετικῆς [καὶ] παντοδαπῶν καὶ οὐ πάνυ σπουδαίων ἀνθρώπων γιγνομένης* (sc. *σωτηρίας*) *τὰς τιμὰς ἑκάστοις οὐκ ἂν δύναιτο ὀρθῶς ἀποδίδοναί τις·* In 709 dederunt *καὶ χρόνον ἐπὶ πολὺν ἐνιαυτῶν πολλῶν πολλάκις ἀκαιρία,* ubi *ταυτολογίαν* vitabis scribendo *πολλή.* Nam *πολλῶν ἐνιαυτῶν* si de annis continuatis dicitur idem est quod *χρόνον ἐπὶ πολύν;* sin mali anni per intervalla veniunt sed frequentes, hoc voce *πολλάκις* declaratur. Cæterum *τε* post *λοιμῶν* delendum; nam frustra est Hermannus, qui *ἀκαιρίας* scribendo morbos illos in *λοιμοὺς* et *ἀκαιρίας* dispescit. In 717 absurde scribitur *μήθ' ὑπεραίροντα τῶν εἰθισμένων ὄγκων,* ubi requiritur *ὄγκον*: corrige præterea *τοῖς γεννήταις* et *τὸ δὲ μὴ . . . τοῦτο.* Hoc enim *πρεσβεύει,* non qui hoc facit. Corruptelam in 720 ex eodem fonte ortam suspicor. *Φέρε δὴ πρὸς θεῶν, τίν' ἄρα πρῶτον νόμον θεῖτ' ἂν ὁ νομοθέτης; ἆρ' οὐ κατὰ φύσιν τὴν περὶ γενέσεως ἀρχὴν πρώτην πόλεων πέρι κατακοσμήσει ταῖς τάξεσι.* Credo Platonem scripsisse: *τὸν περὶ γένεσιν, ὡς ἀρχὴν πρώτην πόλεων, πρὶν κατακοσμῆσαι ταῖς τάξεσι.* In 723 pro *ὃ δή ἐστιν ὁ νόμος* lege *οὗ* quod ab *ἐπίταξιν* pendet. Non dixit *τοῦ νομο-*

θέτου, quia nomen illud paullo infra positurus erat. In 737 legitur: *εἰρήσθω δὴ νῦν ὅτι διὰ τοῦ μὴ φιλοχρηματεῖν μετὰ δίκης. ἄλλη δ' οὐκ ἔστιν οὔτ' εὐρεῖα οὔτε στενὴ τῆς τοιαύτης μηχανῆς διαφυγή.* Lege *δή νυν*, interpunge post *φιλοχρηματεῖν*, et corrige *μετὰ δίκης δ' ἄλλη οὐκ ἔστι . . . . . τῆς τ. μηχανὴ διαφυγῆς.* *μηχανὴ* hic idem valet quod *ὁδός*; recte igitur *στενὴ* vel *εὐρεῖα* dicitur. In 746 legitur *χρυσοῦ στερόμενοι καὶ ἑτέρων, ὧν δῆλος ὁ νομοθέτης προστάξων ἐστὶν κ.τ.ε.* Qui locum attente leget, sententiam, quæ a verbis *οὕτω ξύμπαντα γενόμενα* pendet, e tribus partibus constare sentiet—1. *ἄνδρας τε . . . .* 2. *καὶ ἕτερα, ἃ δῆλος . . . . .* 3. *ἔτι δὲ χώρας τε . . . .* In 781 ut recto talo stet oratio pro *γυναῖκας—ἀνάλωσιν φανερὰν θεωρεῖσθαι* quis non confiteatur *γυναικῶν* scribendum esse? In 789, *ἐφ' ἵππων ὀχουμένων* pro *ἐφ' ἵππων ὀχούμενα* scriptum sententiam penitus evertit. Hoc jam vidit Astius, quem Hermannus secutus est. In 791 pessime turbatum est in verbis *ἓν δὴ καὶ τοῦτο εἰς ψυχῆς μόριον ἀρετῆς*, quod sensu jubente refingendum est in *ἓν δὴ καὶ τοῦτο εἰς ψυχῆς ἀρετὴν μόριον, τὴν τῶν παντελῶς παίδων γυμναστικὴν ἐν ταῖς κινήσεσι κ.τ.ε.* In 793, *ἄλλα ὑφ' ἑτέρων*, pro *ἄλλο ἐφ' ἑτέρῳ* dederunt. Qui librariorum ignorantiam quidem non negant, sed fidem prædicant, gratum mihi facient si in loco quem nunc apponam (p. 795) explicare voluerint unde orta sit participiorum aliorumque vocabulorum tam mirifica perturbatio. *Τὰ δὲ μαθήματά που διττά, ὥς γ' εἰπεῖν χρήσασθαι* (lege *ὥς γε πᾶσι χρήσασθαι*) *ξυμβαῖνοι ἄν, τὰ μὲν—γυμναστικῆς τὰ δὲ . . μουσικῆς. Τὰ δὲ γυμναστικῆς αὖ δύο, τὸ μὲν ὄρχησις, τὸ δὲ πάλη. Τῆς ὀρχήσεως δὲ ἄλλη* (l. *ἄλλο*) *μὲν Μούσης λέξιν μιμουμένων* [f. *ον*], *τὸ τὲ μεγαλοπρεπὲς φυλάττον*[*τας*] *ἅμα καὶ ἐλεύθερον, ἄλλη* (l. *ἄλλο*) *δὲ εὐεξίας . . ἕνεκα καὶ κάλλους . . τὸ προσῆκον καμπῆς τε καὶ ἐκτάσεως*, (sc. *φυλάττον*) [*καὶ*] *ἀποδιδομένης ἑκάστοις αὐτοῖς αὐτῶν εὐρύθμου κινήσεως κ.τ.ε.* Loco defungar qui in p. 802 sic legitur. *πᾶσα δ' ἄτακτός γε τάξιν λαβοῦσα*

περὶ Μοῦσαν διατριβὴ . . . ἀμείνων μυρίῳ. Mirabor si quis reponere dubitabit *ἀτάκτου*.

Nunc ad paginarum ordinem quem secutus eram redeo, et in p. 677, conjecturam proponam certissimam, quam quidem a Baitero didici ab alio occupatam, quod quidem minime miror, omnes enim habet veritatis notas; illud miror, ab ipso Baitero esse repudiatam. *Πῶς γὰρ ἂν, ὦ ἄριστε, εἴ γ' ἔμενε τάδ' οὕτω τὸν πάντα χρόνον ὡς νῦν διακεκόσμηται, καινὸν ἀνευρίσκετό ποτε καὶ ὁτιοῦν; ὅτι* (l. *οὔ τι*) *μὲν γὰρ μυριάκις μύρια ἔτη διελάνθανεν ἄρα τοὺς τότε, χίλια δ' ἀφ' οὗ γέγονεν* (*ἢ δὶς τοσαῦτ' ἔτη*) *τὰ μὲν Δαιδάλῳ καταφανῆ* [*γέγονε*] *τά δ' Ὀρφεῖ κ.τ.ε.* Et alterum quidem *γέγονε* Astius secludendum vidit; minus bene Hermannus prius cancellis circumdedit. Sed neque ille cætera corrupisset, nec Baiterus *ὅ τι* stare passus esset, si sententiæ structuram cum similibus apud Platonem reliquosque passim obviis contulisset. Non tua quidem, Vir Doctissime, sed tuorum discipulorum gratia exempla subjiciam. Cf. Legg. I. 647, D. *ἢ τῇ μὲν δειλίᾳ . . . . σώφρων δ' ἄρα κ.τ.ε.* Phileb. 30, B. *οὐ γάρ που δοκοῦμέν γε κ.τ.ε.* Putidissima illa *τοῦ γέγονεν* iteratio admonet me ut hoc quoque vitium quam sæpe in his libris commissum sit exemplis ostendam. Et plura quidem in hoc ipso libro emblemata suo quodque in loco corrigere conabor; nunc duos tresve sequentes libros eodem consilio percurram. Primum idemque luculentissimum exemplum quoniam alias attuli, obiter tantum indicabo. 710. *Σωφροσύνην μοι δοκεῖ φράζειν, ὦ Μέγιλλε, δεῖν εἶναι τὴν ξυνεπομένην ὁ ξένος. ἢ γάρ; ΑΘ: τὴν δημώδη γε, ὦ Κλεινία, καὶ οὐχ ἥν τις σεμνύνων ἂν λέγοι, φρόνησιν προσαναγκάζων εἶναι τὸ σωφρονεῖν, ἀλλ' ὅπερ εὐθὺς παισὶ καὶ θηρίοις, τοῖς μὲν ἀκρατῶς ἔχειν πρὸς τὰς ἡδονάς, ξύμφυτον ἐπανθεῖ, τοῖς δὲ ἐγκρατῶς.* Lege *τοῦ μὴ ἀκρατῶς*; qua correctione facta falsa illa antithesis, *τοῖς δε ἐγκρατῶς*, in ventos abit.

In 715. *τούτῳ φαμὲν . . . . δοτέον εἶναι . . . . ἀποδοτέον*

εἶναι, antiquum obtinuit ut, quum plures accusativos ab uno verbali in fine posito regi voluisset auctor, librarius, quem longior et artificiosior oratio *ἰλιγγιᾶν* faciebat, idem fere in principio poneret, quod in exitu invenisset, ut in duas partes discerpta sententia facilior scilicet intellectu fieret.

716. *τί χρὴ δρᾶν ἢ διανοεῖσθαι.* Locum inspicienti apparebit ἢ perperam insertum esse. Nec vero si abesset in Cliniæ responso *δεῖ διανοηθῆναι* boni quidquam amissum crederem.

717. *τοῖς [ἔμπροσθεν] ῥηθεῖσι νῦν δή.* Vide quæ infra ad p. 683, dicentur.

732. *διὸ δὴ γελώτων τε εἴργεσθαι χρὴ τῶν ἐξαισίων καὶ δακρύων, παραγγέλλειν δὲ παντὶ πάντ' ἄνδρα καὶ ὅλην περιχάρειαν πᾶσαν ἀποκρυπτόμενον καὶ περιωδυνίαν εὐσχημονεῖν πειρᾶσθαι, κατά τε εὐπραγίας ἱσταμένου τοῦ δαίμονος ἑκάστου καὶ κατὰ τύχας οἷον πρὸς ὑψηλὰ καὶ ἀνάντη δαιμόνων ἀνθισταμένων τισὶ πράξεσιν.* Obiter moneo *πόλιν* ante *ὅλην* propter similitudinem verborum excidisse, deinde *ἑκάστῳ* in *ἑκάστου* propter causam supra indicatam corruptam esse; postremo *κατ' ἀτυχίας* neglecta *ι* in *κατὰ τύχας* abiise. Postquam hæc correxeris, videbis statim virum ipsum esse *τὸν ἀνθιστάμενον ταῖς πράξεσι*, hoc est fortunis præsentibus, *εἴτ' εὖ εἴτε κακῶς πράττει*, nec amplius quæres cui istud *δαιμόνων* debeatur.

733. *ἐν ᾧ δ' αὖ βίῳ ἰσορροπεῖ, καθάπερ ἐν τοῖς πρόσθεν δεῖ διανοεῖσθαι, τὸν ἰσόρροπον βίον ὡς τῶν μὲν ὑπερβαλλόντων τῷ φίλῳ ἡμῖν βουλόμεθα, τῶν δ' αὖ τοῖς ἐχθροῖς οὐ βουλόμεθα. πάντας δὴ δεῖ διανοεῖσθαι τοὺς βίους ἡμῶν ὡς ἐν τούτοις ἐνδεδεμένοι πεφύκασι, καὶ [δεῖ διανοεῖσθαι] ποίους φύσει βουλόμεθα· εἰ δέ τι παρὰ ταῦτα ἄρα φαμὲν βούλεσθαι, διά τινα ἄγνοιαν καὶ ἀπειρίαν τῶν ὄντων βίων αὐτὰ λέγομεν. Τίνες δὴ καὶ πόσοι εἰσὶ βίοι, ὧν πέρι δεῖ προελόμενον τὸ βουλητόν τε καὶ ἑκούσιον, ἀβούλητόν τε καὶ ἀκούσιον ἰδόντα, εἰς νόμον ἑαυτῷ ταξάμενον, τὸ φίλον ἅμα καὶ ἡδύ καὶ ἄριστόν τε καὶ κάλλιστον ἑλόμενον ζῆν ὡς οἷόν τ' ἐστὶν ἄνθρωπον μακαριώτατα.* Eleganter sane in eadem oratione idem modo per *ἐν ᾧ δ' αὖ βίῳ ἰσοῤῥοπεῖ*,

modo per *τὸν ἰσόῤῥοπον βίον* exprimitur. Etiam elegantius *δεῖ διανοεῖσθαι* ter repetitur. Quo jure antem alterum *βουλόμεθα* post *οὐ* additum fuerit, tum judicare licebit quum corruptissimam sententiam cui subjectum est correxerimus. Quid multa? Scripsit Plato: *δεῖ διανοεῖσθαι ὡς τῶν μὲν ὑπερβαλλόντων τῷ φίλῳ ἧττον βουλόμεθα, τῶν δ' αὖ τοῖς ἐχθροῖς οὔ. πάντας δέ τοὺς βίους ἡμῶν, ὡς ἐν τούτοις ἐνδεδεμένοι πεφύκασιν, ὁπόσους φύσει βουλόμεθα.* Tum pro *αὐτὰ* legerim *οὕτω*, et mox satis probabiliter mihi correxisse videor: *ὧνπερ δεῖ προελόμενον τὸν βούλητόν τε καὶ ἑκουσίον ἀβουλήτων τε καὶ ἀκουσίων, ἴδιόν τιν' εἰς νόμον ἑαυτῷ ταξάμενον κ.τ.ἑ.*

737. Ridiculum est supplementum in verbis *ταύτης δὲ σαθρᾶς οὔσης τῆς [μετα] βάσεως*, adjectum scilicet propter *μετάβασιν* paullo supra memoratam.

741-2. *Πρὸς τούτοις δ' ἔτι νόμος ἕπεται πᾶσι τούτοις, μηδ' ἐξεῖναι χρυσὸν μηδὲ ἄργυρον κεκτῆσθαι μηδένα μηδενὶ ἰδιώτῃ, νόμισμα δ' ἕνεκα ἀλλαγῆς τῆς καθ' ἡμέραν, ἣν δημιουργοῖς τε ἀλλάττεσθαι σχεδὸν ἀναγκαῖον, καὶ πᾶσιν, ὁπόσων χρεία τῶν τοιούτων, μισθοὺς μισθωτοῖς δούλοις καὶ ἐποίκοις ἀποτίνειν.* Quam fœde interpolatus sit hic locus optime apparebit, si resectis quæ aliena manus invexit Platoni suum sensum simul et nitorem reliquero. Delenda ergo quantocius *ἀλλάττεσθαι* et *τῶν τοιούτων μισθούς*.

744. Quis non mirabitur satis ferreum fuisse quemquam, ut ad verba *πολλῶν ἕνεκα τῶν τε κατὰ πόλιν καιρῶν ἰσότητος* de suo alterum *ἕνεκα* adjiciendum putaret?

780. *Ὃ δὴ ἔλεγον, ὅτι θαυμαστὸν ὂν τοῦτό ποτε καὶ φοβερὸν ἐπιτάξαι τισὶ νῦν οὐχ ὁμοίως τῷ προστάττοντι δυσχερὲς ἂν εἴη νομοθετεῖν αὐτό. τὸ δ' ἑξῆς τούτῳ πεφυκός τε ὀρθῶς ἂν γίγνεσθαι γιγνόμενον, νῦν δὲ οὐδαμῇ γιγνόμενον, ὀλίγου τε ποιοῦν τὸν νομοθέτην, τὸ τῶν παιζόντων, εἰς πῦρ ξαίνειν καὶ μυρία ἕτερα τοιαῦτα ἀνήνυτα ποιοῦντα δρᾶν, οὐ ῥᾴδιον οὔτ' εἰπεῖν οὔτ' εἰπόντα ἀποτελεῖν.* Lege, deleto *τε*, *νῦν δ' οὐδαμοῦ γιγνόμενον ὀλίγου ποιοῦν τὸν νομοθέτην κ.τ.ἑ.*

782–3. *Τοῦ λέγοντος ἄλλο τι δεῖν πράττειν, πλὴν τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τὰς περὶ ἅπαντα ταῦτα ἀποπληροῦντα λύπης τῆς ἁπάσης ἀεὶ δεῖν σφᾶς ἀπαλλάττειν.* Fuit quum suspicarer *δεῖν* sententiæ adjuvandæ causa a nescio quo intrusum. Sed fortasse mero stupori imputandum literas *AEI* repetentis.

790–1. *ὅταν οὖν ἔξωθέν τις προσφέρῃ τοῖς τοιούτοις πάθεσι σεισμόν, ἡ τῶν ἔξωθεν κρατεῖ κίνησις προσφερομένη τὴν ἐντὸς φοβερὰν οὖσαν καὶ μανικὴν κίνησιν, κρατήσασα δὲ γαλήνην ἡσυχίαν τε ἐν τῇ ψυχῇ φαίνεται ἀπεργασαμένη τῆς περὶ τὰ τῆς καρδίας χαλεπῆς γενομένης ἑκάστων πηδήσεως, παντάπασιν ἀγαπητόν τι, τοὺς μὲν ὕπνου λαγχάνειν ποιεῖ, τοὺς δ' ἐγρηγορότας ὀρχουμένους τε καὶ αὐλουμένους μετὰ θεῶν, οἷς ἂν καλλιεροῦντες ἕκαστοι θύωσι, κατειργάσατο ἀντὶ μανικῶν ἡμῖν διαθέσεων ἕξεις ἔμφρονας ἔχειν.* Pro *τὰ τῆς* ex dittographia ortis repone *τὰς*, et lege *παντάπασιν ἡγεῖται ἀγαπητὸν εἰ τοὺς μὲν ὕπνου κ.τ.ἑ.* Quo facto statim videbis *φαίνεται* propter non intellectam orationis structuram non admodum apte excogitatum. Ut hic *εἰ* in *τι* sic contra in 740 *τισὶ* in *εἰσὶ* corruptum est, ubi legendum *τισὶ τιμαῖς τε καὶ ἀτιμίαις.* Præterea pro *αὐλουμένους* requiri videtur *καταυλουμένους.*

Quis paulo cordatior in 792 ferat ὃ *νυνδὴ προσεῖπον ὡς ἵλεων* [*ὀνομάσας*]? aut in 796 *μετὰ φιλονικίας τε καὶ καταστάσεως διαπονούμενα* [*μετ'*] *εὐσχήμονος*?

In 798 *διεξεργάζοιτ'* e dittographia ortum est; *ἐξ* et *δι* sæpe confundi rectissime monuit Cobetus. Hinc duplex nata est lectio, *ἐξεργάζοιτο* et *διεργάζοιτο*, quarum illa præferenda est.

In 817, sententiam hunc ad modum constructam offerunt Codices. *μὴ δὴ δόξητε ἡμᾶς ῥᾳδίως γε οὕτως ὑμᾶς ποτὲ παρ' ἡμῖν ἐάσειν σκηνάς τε πήξαντας κατ' ἀγορὰν καὶ καλλιφώνους ὑποκριτὰς εἰσαγαγομένους, μεῖζον φθεγγομένους ἡμῶν, ἐπιτρέψειν ὑμῖν δημηγορεῖν πρὸς παῖδάς τε καὶ γυναῖκας καὶ τὸν πάντα ὄχλον, τῶν αὐτῶν λέγοντας ἐπιτηδευμάτων πέρι μὴ τὰ αὐτὰ ἅπερ ἡμεῖς, ἀλλ' ὡς τὸ πολὺ καὶ ἐναντία τὰ πλεῖστα.*

σχεδὸν γάρ τοι κἂν μαινοίμεθα τελέως ἡμεῖς τε καὶ ἅπασα ἡ πόλις, ἥτις οὖν ὑμῖν ἐπιτρέποι δρᾶν τὰ νῦν λεγόμενα. Exemplorum, quæ jam attuli, satis magna copia est, ut omni disputatione supersedeam, jubeamque *ἐπιτρέψειν ὑμῖν* facessere. Præterea corrige, [*ἡ*] *πόλις, εἰ ἡτισοῦν.* Infra in eadem pagina legimus, *προϊόντες ἐπὶ τῷ τέλει δείξομεν*, quæ quoniam inter se pugnant (qui enim *ἐπὶ τῷ τέλει*, est *προιέναι* jam desiit), unum alterumve assutum fuerit necesse est. Atqui ipsa rei natura demonstrat legem, qua de agitur, ad finem reservandam fuisse; itaque deleatur *προϊόντες.*

818. *Δοκεῖς ἡμῖν, ὦ ξένε, φοβεῖσθαι τὸ τῆς ἡμετέρας περὶ τῶν τοιούτων ἀπειρίας ἔθος. οὔκουν ὀρθῶς φοβεῖ· πειρῶ δὴ λέγειν μηδὲν ἀποκρυπτόμενος ἕνεκα τούτων. ΑΘ. Φοβοῦμαι μὲν καὶ ταῦτα, ἃ σὺ νῦν λέγεις, μᾶλλον δ' ἔτι δέδοικα τοὺς ἡμμένους μὲν αὐτῶν τούτων τῶν μαθημάτων, κακῶς δ' ἡμμένοους. οὐδαμοῦ γὰρ δεινὸν οὐδὲ σφοδρὸν ἀπειρία τῶν πάντων οὐδὲ μέγιστον κακόν, ἀλλ' ἡ πολυπειρία καὶ πολυμαθία μετὰ κακῆς ἀγωγῆς γίγνεται πολὺ τούτων μείζων ζημία. Τὸ τῆς ἡμετέρας ἔθος* quid sit intelligo; sed *ἀπειρίας ἔθος* ne conor quidem intelligere, quippe qui certus sim nullam unquam *ἀπειρίαν ἐκ τοῦ εἰθίσθαι* oriundam esse. Quis autem bonus scriptor *ἀπειρίαν περὶ τῶν τοιούτων* dixit? Quamobrem *ἀπειρίας* mihi quidem vehementer suspectum est; quæ vero sequuntur non sunt interpolata quidem sed turpissima vitia contraxerunt, quæ hac data occasione eluam. Lege: *οὐδαμῇ γὰρ δεινότατον οὐδ' ἡ σφόδρα ἀπειρία οὔτε μέγιστον τῶν πάντων κακόν.* Quod ordinem etiam vocum mutavi, non sine causa et hic mihi fecisse videor, et multis aliis in locis libenter facerem, sed nusquam fidentius quam in 727. *οὐδέ γ' ὁπόταν χρήματά τις ἐρᾷ κτᾶσθαι μὴ καλῶς, ἢ μὴ δυσχερῶς φέρῃ κτώμενος*, ubi alterum *μὴ* post *φέρῃ* ponendum est. Sed antequam hunc locum dimittam libet conjecturam proferre, qua corrupta illa quæ mox leguntur sanari posse existimo. Itaque lego, *μετὰ παιδιᾶς τε καὶ ἡδονῆς μανθάνει μήλων τε τίνων διανομαῖς καὶ*

στεφάνων πλείοσιν ἅμα καὶ ἐλάττοσιν ἁρμόττοντ᾽ ἀριθμόν, τῶν τ᾽ αὖ πυκτῶν καὶ παλαιστῶν ἐφεδρείας τε καὶ συλληξέις ἐν μέρει καὶ ἐφεξῆς, καὶ ὡς πεφύκασι γίγνεσθαι.

Vocabulum non justo loco positum magistelli pravam sedulitatem prodit in 820. *ἔοικε γοῦν ἥ τε πεττεία καὶ ταῦτα ἀλλήλων [τὰ μαθήματα] οὐ πάμπολυ κεχωρίσθαι.* In eadem pagina, ut hoc obiter moneam, personæ turbatæ sunt, et quæ Atheniensi pertinent, Cliniæ continuantur; eundem enim decebat qui *κείσθω ταῦτα* dixit, conditionem adjicere, *κείσθω μέντοι καθάπερ ἐνέχυρα.* Atque hæc mutatio aliqua etiam Codicum auctoritate nititur. At enim prohibent verba *ὦ ξένε*, quæ Cliniæ, non Atheniensi, in ore poni solent. Hoccine est Critici partes agere? propter duo vocabula quæ nemo e scribarum gente inserere dubitaret, si forte post personas confusas *ὦ Κλεινία* non convenire credidisset, artissime cohærentem sententiam in duas partes discerpere!

Exemplorum hanc ad rem pertinentium finem faciam in p. 821. *ἐν γὰρ δὴ τῷ βίῳ πολλάκις ἑόρακα καὶ αὐτὸς τόν θ᾽ Ἑωσφόρον καὶ τὸν Ἕσπερον καὶ ἄλλους τινὰς οὐδέποτε ἰόντας εἰς τὸν αὐτὸν δρόμον ἀλλὰ πάντη πλανωμένους, τὸν δ᾽ Ἥλιόν που καὶ Σελήνην δρῶντας ταῦθ᾽ ἃ ἀεὶ πάντες ξυνεπιστάμεθα.* Lege, *δρῶντας ταῦτ᾽ ἀεί, π. ξ.* Sed hoc quoque, dum Hermanni editionem percurro, ab illo jam factum invenio.

Nunc ad tertium librum revertamur et ad p. 678, in qua contrarium errorem bis admissum reperiemus. Nam in *ἆρ᾽ οὐκ ἄσμενοι μὲν ἑαυτοὺς ἑώρων δι᾽ ὀλιγότητα ἐν τοῖς περὶ ἐκεῖνον τὸν χρόνον—οὖν* ante *οὐκ, καιροῖς* ad finem inserendum. Sic in p. 822, una litera omissa sensum obscuravit. Lege (ut etiam Hermannum conjecisse video, nisi quod alieniore loco supplementum inseruit), *νῦν δὲ δὴ περὶ θεοὺς ταὐτὰ ταῦτα ἐξαμαρτανόντων ἡμῶν, ἆρ᾽ οὐκ οἰόμεθα (ὃ) γελοῖόν τὲ καὶ οὐκ ὀρθὸν ἐκεῖ γιγνόμενον ἦν ἂν τότε, νῦν ἐνταῦθα καὶ ἐν τούτοις γίγνεσθαι.* Ut hic *ἆρ᾽ οὐκ οἰόμεθα* dicitur, sic in 711, *καὶ πῶς (οὐκ), οἰόμεθα* scriptum erat, quod scribæ in *καὶ πῶς*

οἰώμεθα corruperunt. Tralatitius est scribarum error ut particulam negantem, præsertim ubi artificiose adhibetur, omittant. In 742 ad med. legimus: *ἔστι δ᾽ ὁ μὲν ἀγαθὸς τούτων, ὁ δ᾽ οὐ κακὸς, ὅταν ᾖ φειδωλός· τότε δέ ποτε καὶ πάγκακος.* Tu qui locos memineris, qualem in Helena v. 652 legimus, *δυεῖν γὰρ ὄντοιν οὐχ ὁ μὲν τλήμων ὁ δ᾽ οὔ*—nullo negotio Platonis manum in his agnosces: *ἔστι δὲ, οὐχ ὁ μὲν ἀγαθὸς τούτων ὁ δ᾽ οὔ· κακὸς δ᾽ ὅταν ᾖ φειδωλός, ὅταν δὲ μὴ, τότε καὶ παγκακος.* In Philebo 14, aliud agens sententiam reliqui sibimet contradicentem: *ἓν γὰρ δὴ τὰ πολλὰ εἶναι καὶ τὸ ἓν πολλὰ, θαυμαστὸν λεχθέν, καὶ ῥᾴδιον ἀμφισβητῆσαι τῷ τούτων ὁποτερονοῦν τιθεμένῳ.* Non negligendum quod Coislinianus *ἀμφισβητῆσαι ἂν* habet. Lege, *καὶ οὐ ῥᾴδιον ἀ. αὖ κ.τ.έ.* In Hyperidis Epitaphio, 200, *οἶμαι δὲ καὶ τοὺς τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλίαν τῷ δήμῳ βεβαιότατα ἐνδειξαμένους, λέγω δ᾽ Ἁρμόδιον καὶ Ἀριστογείτονα, ΟΥΘΕΝΟΥΣ οὕτως αὐτοῖς οἰκειΟΤΕΡΟΥΣ ὑμῖν εἶναι νομίζειν ὡς Λεωσθένη*—legendum: *οὐδέν᾽ οὔθ᾽ οὕτως αὐτοῖς οἰκείους οὔθ᾽ ὑμῖν εἶναι νομίζειν.* Vides nullam a me factam esse mutationem quae Palaeographiæ peritis non videatur facillima. Nam et Θ cum C et utrumque cum *E* confundi quis ignorat? De confusione literarum *T* et *T* ego pauca ad Iph. Taur., Cobetus multa et exquisita in Varr. Lectt. adduxit. In 736 legendum: *τὰ δ (ἀπο)νεμομένους*, ut in 739, *ἀπονείμασθαι τὸ φίλον αὐτῷ.* In 739, locum quem lacunosum esse arbitror cum debitis supplementis describam: *καὶ κατὰ δύναμιν οἵτινες νόμοι μίαν ὅτι μάλιστα πόλιν ἀπεργάζονται (ζητοῦντας), τούτων ὑπερβολῆς πρὸς ἀρετην οὐδείς ποθ᾽ ὅρον ἄλλον θέμενος ὀρθότερον οὐδὲ βελτίω θήσεται. Εἰ μὲν δὴ τοιαύτη πόλις ἔστι που, θεοὶ δ᾽ ἢ παῖδες θεῶν κ.τ.έ.*

679. *ὅσαι δὴ κατὰ πόλιν μόνον αὐτοῦ δίκαι καὶ στασεις λεγόμενα, λόγοις ἔργοις τε μεμηχανημέναι πάσας μηχανας—.* In corrupto *μονοναυτου* quærendum est aliquid quod ad *λόγοις ἔργοις τε* respondeat: itaque vestigiis literarum insistens lego *ὀνόματι.* Memineris vocem *αὐτοῦ* ita sæpe scribi ut syllaba

finalis supra lineam compendiose scripta ponatur, vel a solo τ repræsentetur. Hinc factum est quod in 717, *βέλη δ' αὐτοῦ καὶ οἷον ἡ τοῖς βέλεσιν ἔφεσις, αὐτοῦ* a scriba positum sit qui in suo codice nihil præter *αὖ*, quæ vera lectio est, ante oculos habebat. Cujus erroris et supra et in Euthydemo exemplum oblatum est. Cæterum nescio compendiisne tribuendum sit an evanidæ scripturæ, an meræ negligentiæ, quod integræ voces tam sæpe in his libris permutentur; velut exempli causa in 722, *πειθοῖ κεραννύντες τὴν μάχην* posuerunt pro *ἀρχήν*, in 736, *πειθοῖ . . . διαβασανίσαντες* scripserunt pro *πείρᾳ*, et mox, nisi fallor *ὑπάρχειν* pro *ἀπ' ἀρχῆς*: tum in 780, *οὗ δὴ καὶ νῦν ἐφέστηκε περὶ τὸ λεγόμενον, πεῖρα* manifeste flagitatur; "*periculum in promtu est, ut aiunt.*"

682. *θεῖον γὰρ οὖν δὴ καὶ ἐνθεαστικὸν ὂν γένος ὑμνῳδῶν* hunc ad modum corruptum est: *θ. γ. ο. δ. καὶ* [*τὸ ποιητικὸν*] *ἐ. ὂ. γ. ὑμνῳδοῦν.*

683. Pro *ἣν ὑμεῖς ἔφατε κατοικεῖσθαι*, legendum *κατῳκίσθαι.* Infra legitur: *νῦν δὴ μὲν ὀλίγον ἔμπροσθεν.* Quum in Præfatione ad Phædrum monuissem *ὀλίγον ἔμπροσθεν* glossema esse *τοῦ νῦν δή*, egregie sententiam meum confirmavit Cobetus, cujus perdoctam et peracutam disputationem tu procul dubio non minoris facis, quam omnia facere soles quæ sedulum veritatis investigatorem produnt.

In 684, delendum est *τὸν αὐτὸν λόγον* post *ζητήσομεν* a librario e linea superiore repetitum. Mox in Atheniensis oratione, *οὐκοῦν τόδε γε* legendum, in Megilli responso, *Τὸ ποῖον.*

In 685, jamdiu monui *τίνων οὖν ἂν σκέψιν καλλίω ποιησαίμεθα πέρι νομοθετῶν* legendum. Mox pro *ἡττᾶσθαι* lege *ἡττῆσθαι*, et pro *καὶ τὸ βεβαίως* quod ferri nequit sequente *καὶ χρόνον, διὰ τὸ βεβαίως* reponendum.

686. Deleatur *εἶναι* post *κεχρημένους*. Tum nisi fallor mendosum est *σχολῇ γὰρ οὖν δή τις ἂν ἄλλο σκοπῶν*, pro quibus reposuerim *σχολῇ γ' ἂν οὖν δή τις ἀλλόσε σκοπῶν*—quæ vero sequuntur fidentius corrigo. *Τοῦτο μὲν ἄρα, ὡς ἔοικεν, εὐτυχῶς πῶς ἐμβεβήκαμεν γε εἴς τινα σκέψιν ἱκανήν.* Lege, *τούτῳ*, et (*ὥς*) *γ' εἰς τὴν σκέψιν ἱκανῷ.*

687. Emblema est alterum *πῶς* quod qui primus scripsit non pro enclitico sed pro interrogatione haberi volebat; interrogativum jam antea a se scriptum esse vel non animadvertebat, vel repeti posse credebat. Alterum, idque impudentissimum emblema est, quod in fine orationis legitur, *μῶν οὐ τούτων χάριν ἐπιθυμοῖεν ἄν;* nam neque tempus illud, *ἐπιθυμοῖεν*, de antiquis illis recte poneretur, et manifeste aliud quæritur: *οὐκ ἂν ἔτυχον τοῦ καιροῦ;* "nonne propositum finem attigissent?"

688. Scriba *ἐπαναμιμνήσκω* intransitive positum putabat, et ut esset aliquid unde *τὰ λεχθέντα* penderet, *εἰ μεμνήμεθα* infersit. Infra pro *ἀλλὰ τἀναντία* lege, *ἀλλ' ἢ τἀναντία.* Mox pro *καὶ νῦν, εἴ που γίγνεται*, legendum: *καὶ νυνί που γίγνεται.* Eædem correctiones in loco satis salebroso, p. 807, init. faciendæ videntur: *ἀλλ' ἢ τρόπῳ*, deleto *δεῖ*, et *ὡς καὶ νυνὶ ζητοῖμεν ἂν ἴσως, ἀλλ' οὐκ ἄν ποτε γένοιτο.*

689. Delendum *ἡ ψυχή;* hic non amplius de anima sola disputat, sed de civitate primum, tum de anima utpote civitatis simili. Mox pro *ἀλλὰ δή*, conjicio *ἀλλ' ἦ*. Tum infra *λεγόμενον* in *λελεγμένον* mutandum.

690. Insulsam lectionem *πατρὸς καὶ μητρός*, e male lectis compendiis ortam, omnes quod sciam editores retinuerunt. Scribendum, *πατέρας καὶ μητέρας.*

691. Pro *καὶ τὸ πολύ* legendum *ἐπὶ τὸ πόλυ.* Infra legitur, *ὥστε μὴ τῆς μεγίστης νόσου ἀνοίας πληρωθεῖσα αὐτῆς τὴν διάνοιαν μῖσος ἔχειν πρὸς τῶν ἐγγύτατα φίλων.* Quis non videt legendum esse *αὐτὴν δι' ἄνοιαν?*

693. *Ὅταν πρὸς τὸ σωφρονεῖν φῶμεν δεῖν βλέπειν*—imo, *πρὸς τὸ ἐλεύθερον*, quod nisi restituatur, tota labefactetur disputatio. Mox dele putidum emblema in *πρὸς ὅ τι* [*βουλόμενος*] *ἔμελλες λέγειν.*

694. *Φέρει γοῦν ἡμῖν σκέψιν τοῦτο ἐφ' ὅπερ ὡρμήκαμεν.* Lege *τοῦ, ἐφ' ὅπερ.* Mox deleatur *τούτων* inter *ἐπιδεεῖς ὄντας* et *οὐδενὸς* positum.

In 695, duæ sunt lacunæ, altera inter *παραλαβόντες δ' οὖν οἱ παῖδες τελευτήσαντος Κύρου . . . . τρυφῆς μεστοὶ καὶ ἀνεπιπληξίας,* desideratur enim *τὴν ἀρχὴν,* nec *μεστοὶ* sine participio poni licet: altera post *Ξέρξης,* qui nominativus verbo caret; iis autem quæ ad Darium dici finguntur aliquid præmissum fuerit necesse est, ne nimis abrupta esset oratio. v.c. *οὐδὲν θαυμαστὸν εἰ—,* tum sequeretur de Xerxis arrogantia et calamitate sermo. *Quæ vero non ipsi sed patri qui filium prave educaverit imputandum. Εἰ μὲν οὖν τινὶ ἐπιπλήττοιμεν, ἐάσαντες τὸν Ξέρξην, ὦ Δαρεῖε κ.τ.ἑ.* Alias lacunas breviter indicabo. In 737, sensus hiat inter verba *πλησιοχώρων πόλεις* et *γῆς μὲν.* Unum saltem folium perierit necesse est inter verba quæ nunc conjunctim leguntur in 738. *Ταῦτα μὲν οὖν δὴ καὶ κατὰ σχολὴν . . . .* (supplendum *retractabimus.* Illa vero ad numerum *τῶν κλήρων* spectant) . . . . . . *δεῖ βεβαίως λαβεῖν, οἷς ἂν ὁ νόμος προστάττῃ λαμβάνειν,* quæ de Diis dici videntur, quorum quemque suam partem accipere oporteat. In 727 legendum: *Οὕτω δὴ τὴν αὑτοῦ ψυχὴν μετὰ θεοὺς ὄντας δεσπότας [καὶ] τοὺς τούτοις ἑπομένους τιμᾶν δεῖν λέγων δευτέραν, ὀρθῶς παρακελεύομαι (τιμᾶν). Τιμᾷ δ' ὡς ἔπος εἰπεῖν ἡμῶν οὐδεὶς ὀρθῶς κ.τ.ε.* In 734, supplendum *τῇ τῶν ἡδονῶν ἑκάτερος ἑκάτερον (ὑπερβολῇ) ὑπερβάλλων.* In 802 lege: *σώφρονι μὲν Μούσῃ καὶ τεταγμένῃ (ἀκολουθῶν) ἀκούων δὲ τῆς ἐναντίας.*

In 697, *ἐπὶ ἔτι χείρους,* dele *ἐπὶ* ex dittographia ortum Idem in 722 faciendum, ubi hodie legitur *ἡμῖν δὲ ἡ νῦν διατριβὴ γεγοννῖα—σημαίνει ὡς ὄντος* (l. *ὡς ὂν*), *οἵ τέ γε δὴ διπλοῖ κ.τ.ε.* Expellenda inutilis particula *γε.* In 798 pro *διεξεργάζοιτ' ἂν* legendum esse *ἐξεργάζοιτ' ἄν,* supra monui.

In 699 dele emblema *ὅ τε [ἐκ τῶν νόμων τῶν] ἔμπροσθεν γεγονώς.*

In 700 pro *περὶ παίδευσιν* lege *ὑπὲρ παίδευσιν,* et pro *εἰς πάντα ξυνάγοντες, ἐ.π. ξυνάπτοντες.*

In 701 pro *νομοθέτησιν,* lege *νουθέτησιν,* et infra pro *αὐτῶν ἑκατέρας* lege *ἀ. ἑκατέρων.* Hæc sunt, vir amicissime, quæ tanquam rationis illius quam supra defendi specimina tuo judicio permitto. Sed ut solent qui suam causam orant, dum ubi desinant nesciunt, in novum sermonem erumpere, veniam tuam imploro dum paucula adjungo, quæ vel loco suo commemorare neglexi, vel inter scribendum in memoriam venerunt. Veluti in p. 745 in locum offendi, quo illa quæ de finibus vocabulorum dixi, egregie confirmantur. Legitur hodie: *τὸ δὴ μετὰ τοῦτο πρῶτον μὲν τὴν πόλιν ἱδρῦσθαι δεῖ τῆς χώρας ὅτι μάλιστα ἐν μέσῳ, καὶ τἆλλα ὅσα πρόσφορα τῇ πόλει τῶν ὑπαρχόντων ἔχοντα τόπον ἐκλεξάμενον.* Quæ me fateor non intelligere; quod requiro hujusmodi est: *καὶ τἆλλα ὅσα πρόσφορα πόλει ὑπάρχοντ' ἔχοντα τόπον ἐκλεξάμενον.* In 775, quia *τῶν κατὰ πόλεμον* præcessit, scribæ *δοκιμασθέντων* dederunt, ubi *δοκιμασθέντες* unice vera lectio est. Ridebis fortasse bonum Astium ad genitivos absolutos confugientem: et tamen aliis persuasit quod ipsum putavisse ægre credimus. Dum hunc locum apud Hermannum quæro in alterum incidi, quem quovis pignore contendissem Hermannum non relicturum fuisse. Sed vehementer erravi: idem apud eum quod apud cæteros legitur; *τὸν αὐτὸν ἂν ἐπαινέσοι. σοὶ δ' οὐχ οὕτω ῥητέον.* Pulcherrimum sane exemplum particulæ *ἂν* cum futuro optativi conjunctæ! L. *τὸν αὐτὸν ἂν ἐπαινοίη σοί· σοὶ δ' οὐχ οὕτω ῥητέον κ.τ.ἑ.* Eadem imperitia librariorum et editorum incuria factum est, ut etiamnum in p. 792 legatur *διαζήσει τὸν τότε χρόνον,* quod procul dubio a *διάξει* corruptum est. Iidem scribæ in p. 790 *αἱ περὶ τὰ τῶν κορυβάντων ἰάματα τελοῦσαι* nobis obtulerunt, pro, *αἵπερ τὰ τῶν κορυβαντιώντων ἰάματα τελοῦσι* et: *κορυβαντιώντων* quidem jam Astius reppererat, sed Astius recentioribus Criticis nimis audax scilicet visus est. In p. 671

superest in Hermanni editione τὸν πλάστην τὸν αὐτὸν ὥσπερ τότε, superest in p. 729 προσαγορεύῃ de eo dictum qui mandatum edit. L. ὅσπερ et προαγορεύῃ. Nec vero in p. 739 quisquam corrigere ausus est, εἴ τις ἄλλος ἂν δή ποτε ἐθελήσειεν, quod tamen sponte sua ducit ad εἴ τις ἄλλος αὖ δή ποτε ἐθελήσει. Correctiones autem virorum doctorum in his libris nonnunquam se offerunt festinantius factæ, ubi si reliquam orationem bene ponderassent, errare vix potuissent. Quemadmodum in p. 668, pravam lectionem οὐ γὰρ εἴ τῷ δοκεῖ ἢ μή τις χαίρει τῷ, τό γε ἴσον ἴσον, οὐδὲ τὸ σύμμετρον ἂν εἴη σύμμετρον ὅλως—Hermannus ἡδὺ ante ἢ inserto, et μὴ incluso pejus depravavit. Postulat sententia εἰ τῷ δοκεῖ τι; idque re vera ibi est, nisi quod τι speciem τοῦ H assumpsit; tum quod necessario sequebatur, ἤ τις χαίρει τῳ propter præcedentem errorem in μή τις mutatum est. Quod in p. 653 legitur, ἵν' ἐπανορθῶνται τάς τε τροφὰς, γενομένας ἐν ταῖς ἑορταῖς μετὰ θεῶν, non ita corrigendum erat ut τε in γε converteretur, nam ut vides particulæ isti nihil est hic loci. Si attendissent ad γενομένας vidissent τὰς τότε τ. γενομένας μετὰ θεῶν scribendum esse, expellendum que falsum additamentum ἐν ταῖς ἑορταῖς. Contra in p. 799 pro τότε περὶ κιθαρῳδίαν, τὸ περὶ κ. legendum. Quod vero mox sequitur καθ' ὕπνον δὲ οἷόν πού τις ἢ καὶ ὕπαρ ἐγρηγορὼς ὠνείρωξε μαντευόμενος αὐτὸ—sic corrigendum, ut οἷον in ἰὸν mutetur et ἐγρηγορὼς, vocis ὕπαρ interpretatio, deleatur. In p. 709, Ὡς θεὸς μὲν πάντα καὶ μετὰ θεοῦ τύχη καὶ καιρὸς τἀνθρώπινα διακυβερνῶσι ξύμπαντα. ἡμερώτερον μὴν τρίτον ξυγχωρῆσαι τούτοις δεῖν ἕπεσθαι τέχνην· καιρῷ γὰρ χειμῶνος ξυλλαβέσθαι κυβερνητικὴν ἢ μὴ μέγα πλεονέκτημα ἔγωγ' ἂν θείην. ἢ πῶς; Nec numerare nec loqui didicisse Platonem crederes, si hæc scripsisset. Lego pro πάντα, πρῶτος, pro θεοῦ, θεὸν, pro ἡμερώτερον, μετριώτερον; tum ridicula supplementa χειμῶνος et ἢ μὴ alterum ab altero natum ejicio. Postremo pro ἢ πῶς scribendum σὺ δὲ πῶς; Dum folia percurro incido in p. 705 ubi scriba quod in codice invenit πρὸς

τἀντὸς τῶν πλοίων sic corrupit: πρὸς τὰ τῶν ἐντὸς τῶν πλοίων. In p. 718 legimus: ΑΘ. Τὰ τοίνυν δὴ λεχθέντα ἔδοξέ τί μοι προὔργου δρᾶν εἰς τὸ περὶ ὧν ἂν παραινῇ μὴ παντάπασιν ὠμῆς ψυχῆς λαβόμενα, μᾶλλον δ' ἡμερώτερόν τε ἂν ἀκούειν καὶ εὐμενέστερον· ὥστε εἰ καὶ μὴ μέγα τι, σμικρὸν δὲ τὸν ἀκούοντα, ὅπερ φησίν, εὐμενέστερον γιγνόμενον εὐμαθέστερον ἀπεργάσεται, πᾶν ἀγαπητόν. Pro his sordibus si post μᾶλλον δὲ, πραείας suppleveris et ἡμερώτερόν τε ἅμα ποιεῖν reposueris omnia intellectu facilia evadent. Præterea pro πᾶν ἀγαπητὸν lege πάνυ ἀγαπητὸν, et in p. 801, pro οὐ πᾶν ἱκανὸν, οὐ πάνυ ἱκανόν. Verum si singula editorum incuriæ specimina persequar, nunquam desinam. In una igitur correctione finem faciam, quam satis scio te probaturum, qui memineris quam sæpe similis error in codicibus reperiatur. Nimirum ut in Lachetis initio ἡγησάμεθα in ἡγησάμενοι, et in Phædro, p. 246 ἀθάνατον δ' οὐδ' ἐξ ἑνὸς λόγου λελογισμένου, ἀλλὰ πλάττομεν, in ἀ. δ'. ο. ἐ. ἑ. λ. λελογίσμεθα ἀ. π. mutavi, sic in p. 823, τὸ δὲ δὴ παρὸν ἡμῖν τὰ νῦν οἷον μάρτυρα ἐπαγόμεθα· δηλοῖ μὲν ἂν ὃ βουλόμεθα vides quomodo corrigere oporteat. Vale, vir amicissime, et mihi favere et his literis prodesse perge.

Huc usque epistolæ perveneram, quum accepi te ad aliam provinciam vocatum literas Græcas non deserturum quidem, id enim de te suspicari nefas esset, sed post aliquot menses alteri docendas traditurum. Libentissime sane ex hoc exemplo didici non omnes honores in verbosissimum et inanissimum quemque conferri, sed valere etiamnum apud civitatis principes honeste partam doctrinæ virtutisque famam. Tibi vero quis non ex animo gratuletur qui te semper strenuum amicum atque adjutorem omnibus præbueris, quorum studia et conatus probares. Sed de hac re jam plura me dixisse sentio quam verecundiæ tuæ convenit; itaque, si placet, ad

Platonem revertamur, et in eo quod superest chartæ nonnulla quæ in libris quarto et sexto indicare neglexi breviter perstringamus. In p. 704, init. L. *τοῦτο μὲν γὰρ—κατ' οἰκισμὸν αὐτῆς ἤ τις τόπος, ἢ ποταμοῦ τινὸς ἢ κρήνης ἢ θεῶν ἐπωνυμία τῶν ἐν τῷ τόπῳ προσθείη τιν' αὐτῶν φήμην, ἢ καινῇ γενομένῃ τῇ πόλει.* Vel *in condenda* vel *post conditam* urbem aptum nomen invenient. In 708, ad fin. L. *ἀλλ' ὄντως ἐστὶ νομοθεσία καὶ πολέων οἰκισμοὶ πάντων τελεωτάτων πρὸς ἀρετὴν ἀνδρῶν ;* Dubitare se simulat utrum legum ferendarum et civitatis condendæ scientia re vera ad viros summæ virtutis pertineat, quoniam, ut paullo infra ostendet, magna sit et fere sola in rebus humanis fortunæ casusque dominatio. In 710, fin. L. *κοινὴ δ' αὐτῷ τις ξυμβῇ γνώμη.* In 715, init. L. *καὶ ἔφαμέν που κατὰ φύσιν τὸν νόμον ἄγειν δικαιοῦντα τὸ βιαιότατον, ὥς φάναι τὸν Πίνδαρον.* 716, init. L. *προπορευόμενος*— et pro *ὁ δέ τις, ὅστις δὲ*, nam vereor ut *ὃς δέ τις* scribere liceat. Infra pro *προσομιλεῖν δὴ τοῖς θεοῖς*, scribendum *π. δεῖ τ. θ.* In 719, init. L. *ὁ δὲ προάγων λόγος ᾧ γέ μοι ἀπείκασται βούλομαι ὑμῖν εἰς τὸ μέσον αὖ θεῖναι.* Comparationem illam medicorum promittit, de qua mox dicit (p. 723), *ὃ δὴ τυραννικὸν ἐπίταγμα ἀπεικασθὲν ἐρρήθη κ.τ.ἑ.* Mox sublata ridicula interpunctione legendum : *θάπτειν ἑαυτὴν διακελεύοιτο, ἐν τῷ ποιήματι τὸν ὑπερβάλλοντ' ἂν τάφον ἐπαινοίην.* In 720, init. dele *αὐτὸν*, quod ex perperam repetitis ultimis literis verbi *πραότατον* ortum est. In 721, init. L. *ἔχοι δ' ἂν πῶς ; ἴσως ὧδε.* (Sic in 699, extr. L. *οὗ λέγω δ' ἕνεκα, ὁρᾶτε· οὐ γάρ ;*) In 722, L. *τὰ δ' ἐν τοῖς νυνδὴ νόμοις ῥηθεῖσιν οὐ διπλῷ θάτερα τῶν ἑτέρων διάφορα μόνον, εἰς δ' ἀρετὴν τῆς χρείας, ὅπερ ἐρρήθη νυνδὴ, τὸ τῶν διττῶν ἰατρῶν γένος ὀρθότατα παρετέθη.* In 723, fin. L. suspicor legendum ; *πάλιν οὖν οἷον, φασὶν οἱ παίζοντες, ἀμεινόνων ἐξάρχοντες δευτέρων, ἐπαναπολήσωμεν.* Ex hoc loco certe patet Paræmiographum errasse qui verba, *δευτέρων ἀμεινόνων*, a sacrificiis desumpta esse docet. In 751, med. L. *ὅτι μεγάλης τῆς νομοθεσίας ὄντος ἔργου, τῷ πάλιν αὖ παρεσ-*

κευασμένῳ ἀρχὰς ἀνεπιτηδείους ἐπιστῆσαι τοῖς εὖ κειμένοις νόμοις οὐ μόνον οὐδὲν πλέον εὖ τεθέντων—. In 752, init. L. *πλανωμένοις.* Mox mutato ordine legendum : *περὶ τί, καὶ ποῖ βλέπων μάλιστα.* Pro *προσδέξασθαι* L. *προσδέξεσθαι.* In 753, prop. fin. L. *ἆρ' ἐννοοῦμεν ὡς ταῖς πρῶτον οὕτω καταζευγνύμεναις πόλεσιν ἀνάγκη ἡμῖν εἶναί τινας, οἵτινες εἶεν ἂν πρὸ πασῶν τῶν ἀρχῶν γεγονότες*, deleto *οὐκ ἔστι* quod ob mendosum *μὲν* ad falsam *ἀντίθεσιν* supplendam adjecit recensor. In 754 ad fin. frustra se torquebit qui lacunosa illa *γραμμάτων ὧν ἂν ἕκαστος ἀπογράψῃ τοῖς ἄρχουσι τὸ πλῆθος τῆς αὐτῶν οὐσίας* interpretari conabitur. Prima verba ad *νομοφύλακας*, novissima ad ipsos cives pertinere apparet. Lacunam repetito verbo *ἀπογράψῃ* tribuendam puto. Mox L. *ὅποσ' ἄν τις πλέον' ἔχῃ, ὑπερβὰς ἑβδομήκοντ' ἔτη μηκέτι κ.τ.ἑ.* (Obiter moneo in Thuc. V. 90, legendum videri : *ἴσμεν δὴ, νομίζομέν τε χρήσιμον· ἀνάγκη γὰρ, ἐπειδὴ ὑμεῖς ὑπέθεσθε οὕτω, παρὰ τὸ δίκαιον τὸ ξύμφερον λέγειν* —.) In 755, patet Platonem nomen *ταξιάρχους* minus probare de viris dictum, ad quos potius pertineret *τὸ κοσμεῖν* quam *τὸ ἄρχειν.* Igitur pro *οἷον καὶ* reponendum *εἰ καὶ.* Mox omnis difficultas, de qua in præfatione egit Hermannus, levissima mutatione tolli poterit, si pro *ἱππάρχους* legamus *ὑπάρχους*, h.e. eos, quos cæsi vel capti *στρατηγοῦ* munus obire oportebat. In 756, med. L. *φέρειν μὴ τὸν βουλόμενον, ἐπάναγκες δ' εἶναι*, et mox dele insititium illud *καὶ τρίτου.* In 759 init. dele *τε καὶ* ante *ἱερέας.* cf. infra *καταστατεόν ἱερέας τε καὶ ἱερείας νεωκόρους.* In 757, init. pro *διαγορευόμενοι* quod sensu caret, reponendum censeo *ἀναγορευόμενοι, renuntiati.* In 760 prope init. L. *αἱ φρουραὶ περὶ ταύτην γιγνέσθων.* In 762, pr. med. L. *πρῶτον μὲν δεῖ κ.τ.ἑ.* In 763, med. Verba *ὅποσ' ἂν αὐτοῖς πέμπωσι καὶ παραδιδῶσιν οἱ φρουροῦντες τεθεραπευμένα* admonent me loci apud Thuc. IV. 66, *ἀκάτιον ἀμφηρικὸν ὡς λῃσταὶ ἐκ πολλοῦ τεθεραπευκότες τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν εἰώθεσαν ἐπὶ ἁμάξῃ . . . . . κατακομίζειν.* Quo sæpius hæc et sequentia

lego, eo certior mihi stat sententia, *τὴν ἄνοιξιν τῶν πυλῶν* a grammatico addita, qui *θεραπεύειν* sensu *τοῦ προσδοκᾶν* capiendum esse credebat. Plura adjecturus eram, quum Paschalibus feriis peractis in ludum et ad aliud auditorum genus abripior. Sic te servavit Apollo!

> "Vive, vale; si quid novisti rectius, istud
> Candidus imperti; si non, his utere mecum."

Dabam Birminghamiæ ipsis Non. April. MDCCCLXVI.

STEPHEN AUSTIN, PRINTER, HERTFORD.

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ.

ΤΑ ΤΟΥ ΔΙΑΛΟΓΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ·

ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΣ, ΕΤΑΙΡΟΣ ΑΠΟΛΛΟΔΩΡΟΥ.

---

172 I. Δοκῶ μοι περὶ ὧν πυνθάνεσθ' οὐκ ἀμελέτητος εἶναι. a
καὶ γὰρ ἐτύγχανον πρῴην εἰς ἄστυ οἴκοθεν ἀνιὼν Φαληρόθεν.
τῶν οὖν γνωρίμων τις ὄπισθε κατιδών με πόρρωθεν ἐκάλεσε, καὶ
παίζων ἅμα τῇ κλήσει, Ὁ Φαληρεύς, ἔφη, οὗτος Ἀπολλόδω-
ρος, οὐ περιμενεῖς; Κἀγὼ ἐπιστὰς περιέμεινα. Καὶ ὅς, Ὦ
Ἀπολλόδωρε, ἔφη, καὶ μὴν καὶ ἔναγχός σε ἐζήτουν, βουλό-
μενος διαπυθέσθαι τὴν Ἀγάθωνος ξυνουσίαν καὶ Σωκράτους καὶ b
Ἀλκιβιάδου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τότ' ἐν τῷ δείπνῳ παραγενο-
μένων περὶ τῶν ἐρωτικῶν λόγων, τίνες ἦσαν. ἄλλος γάρ τίς
μοι διηγεῖτο ἀκηκοὼς Φοίνικος τοῦ Φιλίππου, ἔφη δὲ καὶ σὲ
εἰδέναι. ἀλλὰ γὰρ οὐδὲν εἶχε σαφὲς λέγειν. σὺ οὖν μοι διή-
γησαι· δικαιότατος γὰρ εἶ τοὺς τοῦ ἑταίρου λόγους ἀπαγγέλ-
λειν. πρότερον δέ μοι, ἦ δ' ὅς, εἰπέ, σὺ αὐτὸς παρεγένου τῇ
συνουσίᾳ ταύτῃ ἢ οὔ; Κἀγὼ εἶπον, ὅτι Παντάπασιν ἔοικέ σοι c
οὐδὲν διηγεῖσθαι σαφὲς ὁ διηγούμενος, εἰ νεωστὶ ἡγεῖ τὴν συν-
ουσίαν γεγονέναι ταύτην, ἣν ἐρωτᾷς, ὥστε κἀμὲ παραγενέσθαι.
Ἔγωγ', ἔφη. Πόθεν, ἦν δ' ἐγώ, ὦ Γλαύκων; οὐκ οἶσθ' ὅτι
πολλῶν ἐτῶν Ἀγάθων ἐνθάδ' οὐκ ἐπιδεδήμηκεν; ἀφ' οὗ δ' ἐγὼ
Σωκράτει συνδιατρίβω καὶ ἐπιμελὲς πεποίημαι ἑκάστης ἡμέρας

173 εἰδέναι ὅ τι ἂν λέγῃ ἢ πράττῃ, οὐδέπω τρί' ἔτη ἐστίν. πρὸ a
τοῦ δὲ περιτρέχων ὅπῃ τύχοιμι καὶ οἰόμενός τι ποιεῖν ἀθλιώτερος
ἦν ὁτουοῦν, οὐχ ἧττον ἢ σὺ νυνί, οἰόμενος δεῖν πάντα μᾶλλον
πράττειν ἢ φιλοσοφεῖν. Καὶ ὅς, Μὴ σκῶπτ', ἔφη, ἀλλ' εἰπέ
μοι, πότ' ἐγένετο ἡ συνουσία αὕτη; Κἀγὼ εἶπον, ὅτι Παίδων
ὄντων ἡμῶν ἔτι, ὅτε τῇ πρώτῃ τραγῳδίᾳ ἐνίκησεν Ἀγάθων, τῇ
ὑστεραίᾳ ἢ ᾗ τὰ ἐπινίκια ἔθυεν αὐτός τε καὶ οἱ χορευταί. Πάνυ,
ἔφη, ἄρα πάλαι, ὡς ἔοικεν. ἀλλὰ τίς σοι διηγεῖτο; ἢ αὐτὸς
Σωκράτης; Οὐ μὰ τὸν Δία, ἦν δ' ἐγώ. ἀλλ' ὅσπερ Φοίνικι· b
Ἀριστόδημος ἦν τις, Κυδαθηναιεύς, σμικρός, ἀνυπόδητος ἀεί·
παραγεγόνει δ' ἐν τῇ συνουσίᾳ Σωκράτους ἐραστὴς ὢν ἐν τοῖς
μάλιστα τῶν τότε, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ. οὐ μέντοι ἀλλὰ καὶ Σω-
κράτη γ' ἔνια ἤδη ἀνηρόμην ὧν ἐκείνου ἤκουσα, καί μοι ὡμο-
λόγει καθάπερ ἐκεῖνος διηγεῖτο. Τί οὖν, ἔφη, οὐ διηγήσω μοι;
πάντως ἡ ὁδὸς ἡ εἰς ἄστυ ἐπιτηδεία πορευομένοις καὶ λέγειν
καὶ ἀκούειν. Οὕτω δὴ ἰόντες ἅμα τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν
ἐποιούμεθα, ὥστε, ὅπερ ἀρχόμενος εἶπον, οὐκ ἀμελετήτως ἔχω. c
εἰ οὖν δεῖ καὶ ὑμῖν διηγήσασθαι, ταῦτα χρὴ ποιεῖν. καὶ γὰρ
ἔγωγε καὶ ἄλλως, ὅταν μέν τινας περὶ φιλοσοφίας λόγους ἢ
αὐτὸς ποιῶμαι ἢ ἄλλων ἀκούω, χωρὶς τοῦ οἴεσθαι ὠφελεῖσθαι
ὑπερφυῶς ὡς χαίρω· ὅταν δ' ἄλλους τινάς, ἄλλως τε καὶ τοὺς
ὑμετέρους τοὺς τῶν πλουσίων καὶ χρηματιστικῶν, αὐτός τ'
ἄχθομαι ὑμᾶς τε τοὺς ἑταίρους ἐλεῶ, ὅτι οἴεσθέ τι ποιεῖν οὐδὲν
ποιοῦντες. καὶ ἴσως αὖ ὑμεῖς ἐμὲ ἡγεῖσθε κακοδαίμονα εἶναι, d
καὶ οἴομαι ὑμᾶς ἀληθῆ οἴεσθαι· ἐγὼ μέντοι ὑμᾶς οὐκ οἴομαι,
ἀλλ' εὖ οἶδα.

II. ΕΤΑΙ. Ἀεὶ ὅμοιος εἶ, ὦ Ἀπολλόδωρε· ἀεὶ γὰρ σαυ-
τόν τε κακηγορεῖς καὶ τοὺς ἄλλους, καὶ δοκεῖς μοι ἀτεχνῶς
πάντας ἀθλίους ἡγεῖσθαι πλὴν Σωκράτους ἀπὸ σαυτοῦ ἀρξάμε-
νος. καὶ ὁπόθεν ποτὲ ταύτην τὴν ἐπωνυμίαν ἔλαβες, τὸ μα-
νικὸς καλεῖσθαι, οὐκ οἶδ' ἔγωγε· ἐν μέν γε τοῖς λόγοις ἀεὶ
τοιοῦτος εἶ· σαυτῷ τε καὶ τοῖς ἄλλοις ἀγριαίνεις πλὴν Σωκρά-

τους. — ΑΠΟΛ. Ὦ φίλτατε, καὶ δῆλόν γε δή, ὅτι οὕτω e
διανοούμενος καὶ περὶ ἐμαυτοῦ καὶ περὶ ὑμῶν μαίνομαι καὶ πα-
ραπαίω; — ΕΤΑΙ. Οὐκ ἄξιον περὶ τούτων, ὦ Ἀπολλόδωρε,
νῦν ἐρίζειν· ἀλλ' ὅπερ ἐδεόμεθά σου, μὴ ἄλλως ποιήσῃς, ἀλλὰ
διήγησαι, τίνες ἦσαν οἱ λόγοι. — ΑΠΟΛ. Ἦσαν τοίνυν ἐκεῖ-
174 νοι τοιοίδε τινές. μᾶλλον δ' ἐξ ἀρχῆς ὑμῖν, ὡς ἐκεῖνος διηγεῖτο, a
κἀγὼ πειράσομαι διηγήσασθαι. Ἔφη γάρ οἱ Σωκράτη ἐντυχεῖν
λελουμένον τε καὶ τὰς βλαύτας ὑποδεδεμένον, ἃ ἐκεῖνος ὀλιγά-
κις ἐποίει, καὶ ἐρέσθαι αὐτόν, ὅποι ἴοι οὕτω καλὸς γεγενημέ-
νος. καὶ τὸν εἰπεῖν, ὅτι Ἐπὶ δεῖπνον εἰς Ἀγάθωνος. χθὲς γὰρ
αὐτὸν διέφυγον τοῖς ἐπινικίοις, φοβηθεὶς τὸν ὄχλον· ὡμολόγησα
δ' εἰς τήμερον παρέσεσθαι. ταῦτα δὴ ἐκαλλωπισάμην, ἵνα
καλὸς παρὰ καλὸν ἴω. ἀλλὰ σύ, ἦ δ' ὅς, πῶς ἔχεις πρὸς b
τὸ ἰέναι ἄκλητος ἐπὶ δεῖπνον; Κἀγώ, ἔφη, εἶπον, ὅτι Οὕτως,
ὅπως ἂν σὺ κελεύῃς. Ἕπου τοίνυν, ἔφη, ἵνα καὶ τὴν παροι-
μίαν διαφθείρωμεν μεταβάλλοντες, ὡς ἄρα καὶ ἀγαθῶν ἐπὶ
δαῖτας ἴασιν αὐτόματοι ἀγαθοί. Ὅμηρος μὲν γὰρ κινδυνεύει
οὐ μόνον διαφθεῖραι, ἀλλὰ καὶ ὑβρίσαι εἰς ταύτην τὴν παροι-
μίαν. ποιήσας γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα διαφερόντως ἀγαθὸν ἄν-
δρα τὰ πολεμικά, τὸν δὲ Μενέλεων μαλθακὸν αἰχμητήν, θυσίαν c
ποιουμένου καὶ ἑστιῶντος τοῦ Ἀγαμέμνονος ἄκλητον ἐποίησεν
ἐλθόντα τὸν Μενέλεων ἐπὶ τὴν θοίνην, χείρω ὄντα ἐπὶ τὴν τοῦ
ἀμείνονος. Ταῦτ' ἀκούσας εἰπεῖν ἔφη, Ἴσως μέντοι κινδυνεύσω
κἀγὼ οὐχ ὡς σὺ λέγεις, ὦ Σώκρατες, ἀλλὰ καθ' Ὅμηρον φαῦ-
λος ὢν ἐπὶ σοφοῦ ἀνδρὸς ἰέναι θοίνην ἄκλητος. ὅρα οὖν ἄγων d
με τί ἀπολογήσει; ὡς ἐγὼ μὲν οὐχ ὁμολογήσω ἄκλητος ἥκειν,
ἀλλ' ὑπὸ σοῦ κεκλημένος. Σύν τε δύ', ἔφη, ἐρχομένω πρὸ ὁ
τοῦ βουλευσόμεθ' ὅ τι ἐροῦμεν. ἀλλ' ἴωμεν. Τοιαῦτ' ἄττα
σφᾶς ἔφη διαλεχθέντας ἰέναι. τὸν οὖν Σωκράτη ἑαυτῷ πως
προσέχοντα τὸν νοῦν κατὰ τὴν ὁδὸν πορεύεσθαι ὑπολειπόμενον,
καὶ περιμένοντος οὗ κελεύειν προϊέναι εἰς τὸ πρόσθεν. ἐπειδὴ
δ' ἓ γενέσθαι ἐπὶ τῇ οἰκίᾳ τῇ Ἀγάθωνος, ἀνεῳγμένην κατα- e

λαμβάνειν τὴν θύραν, καί τι ἔφη αὐτόθι γελοῖον παθεῖν. οἷ
μὲν γὰρ εὐθὺς παῖδά τιν' ἔνδοθεν ἀπαντήσαντ' ἄγειν οὗ κατέ-
κειντο οἱ ἄλλοι, καὶ καταλαμβάνειν ἤδη μέλλοντας δειπνεῖν.
εὐθὺς δ' οὖν ὡς ἰδεῖν τὸν Ἀγάθωνα, Ὦ, φάναι, Ἀριστόδημε,
εἰς καλὸν ἥκεις, ὅπως συνδειπνήσῃς· εἰ δ' ἄλλου τινὸς ἕνεκ'
ἦλθες, εἰσαῦθις ἀναβαλοῦ· ὡς καὶ χθὲς ζητῶν σε, ἵνα καλέ-
σαιμι, οὐχ οἷός τ' ἦ ἰδεῖν. ἀλλὰ Σωκράτη ἡμῖν πῶς οὐκ
ἄγεις; Κἀγώ, ἔφη, μεταστρεφόμενος οὐδαμοῦ ὁρῶ Σωκράτη
ἑπόμενον. εἶπον οὖν, ὅτι καὶ αὐτὸς μετὰ Σωκράτους ἥκοιμι,
κληθεὶς ὑπ' ἐκείνου δεῦρ' ἐπὶ δεῖπνον. Καλῶς γ', ἔφη, ποιῶν
175 σύ· ἀλλὰ ποῦ ἔστιν οὗτος; Ὄπισθεν ἐμοῦ ἄρτι εἰσῄει· ἀλλὰ a
θαυμάζω καὶ αὐτός, ποῦ ἂν εἴη. Οὐ σκέψει, ἔφη, παῖ, φά-
ναι τὸν Ἀγάθωνα, καὶ εἰσάξεις Σωκράτη; σὺ δ', ἦ δ' ὅς,
Ἀριστόδημε, παρ' Ἐρυξίμαχον κατακλίνου.

III. Καὶ ἓ μὲν ἔφη ἀπονίζειν τὸν παῖδα, ἵνα κατακέοιτο·
ἄλλον δέ τινα τῶν παίδων ἥκειν ἀγγέλλοντα ὅτι Σωκράτης οὗ-
τος ἀναχωρήσας ἐν τῷ τῶν γειτόνων προθύρῳ ἕστηκε, καὶ οὗ
καλοῦντος οὐκ ἐθέλει εἰσιέναι. Ἄτοπόν γ', ἔφη, λέγεις· οὔκουν
καλεῖς αὐτὸν καὶ μὴ ἀφήσεις; Καὶ ὃς ἔφη εἰπεῖν Μηδαμῶς, b
ἀλλ' ἐᾶτ' αὐτόν. ἔθος γάρ τι τοῦτ' ἔχει· ἐνίοτ' ἀποστὰς ὅποι
ἂν τύχῃ ἕστηκεν. ἥξει δ' αὐτίκα, ὡς ἐγᾦμαι. μὴ οὖν κινεῖτε,
ἀλλ' ἐᾶτε. Ἀλλ' οὕτω χρὴ ποιεῖν, εἰ σοὶ δοκεῖ, φάναι τὸν
Ἀγάθωνα. ἀλλ' ἡμᾶς, ὦ παῖδες, τοὺς ἄλλους ἑστιᾶτε· πάν-
τως παρατίθετε ὅ τι ἂν βούλησθε, ἐπειδάν τις ὑμῖν μὴ ἐφε-
στήκῃ, ὃ ἐγὼ οὐδεπώποτ' ἐποίησα. νῦν οὖν νομίζοντες κἀμὲ
ὑφ' ὑμῶν κεκλῆσθαι ἐπὶ δεῖπνον καὶ τούσδε τοὺς ἄλλους, θερα-
πεύετε, ἵν' ὑμᾶς ἐπαινῶμεν. Μετὰ ταῦτ' ἔφη σφᾶς μὲν δει- c
πνεῖν, τὸν δὲ Σωκράτη οὐκ εἰσιέναι. τὸν οὖν Ἀγάθωνα πολ-
λάκις κελεύειν μεταπέμψασθαι τὸν Σωκράτη, ἓ δ' οὐκ ἐᾶν.
ἥκειν οὖν αὐτὸν οὐ πολὺν χρόνον, ὡς εἰώθει, διατρίψαντα, ἀλλὰ
μάλιστα σφᾶς μεσοῦν δειπνοῦντας. τὸν οὖν Ἀγάθωνα, τυγ-
χάνειν γὰρ ἔσχατον κατακείμενον μόνον, Δεῦρ', ἔφη φάναι,

Σώκρατες, παρ' ἐμὲ κατάκεισο, ἵνα καὶ τοῦ σοφοῦ ἁπτόμενός d
σου ἀπολαύσω, ὅ σοι προσέστη ἐν τοῖς προθύροις. δῆλον γὰρ
ὅτι εὗρες αὐτὸ καὶ ἔχεις· οὐ γὰρ ἂν προαπέστης. Καὶ τὸν
Σωκράτη καθίζεσθαι καὶ εἰπεῖν, ὅτι Εὖ ἂν ἔχοι, φάναι, ὦ
Ἀγάθων, εἰ τοιοῦτον εἴη ἡ σοφία, ὥστ' ἐκ τοῦ πληρεστέρου εἰς
τὸν κενώτερον ῥεῖν ἡμῶν, ἐὰν ἁπτώμεθ' ἀλλήλων, ὥσπερ τὸ ἐν
ταῖς κύλιξιν ὕδωρ τὸ διὰ τοῦ ἐρίου ῥέον ἐκ τῆς πληρεστέρας εἰς
τὴν κενωτέραν. εἰ γὰρ οὕτως ἔχει καὶ ἡ σοφία, πολλοῦ τιμῶ-
μαι τὴν παρὰ σοὶ κατάκλισιν· οἶμαι γάρ με παρὰ σοῦ πολλῆς e
καὶ καλῆς σοφίας πληρωθήσεσθαι· ἡ μὲν γὰρ ἐμὴ φαύλη τις
ἂν εἴη καὶ ἀμφισβητήσιμος, ὥσπερ ὄναρ οὖσα, ἡ δὲ σὴ λαμ-
πρά τε καὶ πολλὴν ἐπίδοσιν ἔχουσα, ἥ γε παρὰ σοῦ νέου ὄντος
οὕτω σφόδρ' ἐξέλαμψε καὶ ἐκφανὴς ἐγένετο πρῴην ἐν μάρτυσι
τῶν Ἑλλήνων πλέον ἢ τρισμυρίοις. Ὑβριστὴς εἶ, ἔφη, ὦ Σώ-
κρατες, ὁ Ἀγάθων. καὶ ταῦτα μὲν καὶ ὀλίγον ὕστερον διαδι-
κασόμεθα ἐγώ τε καὶ σύ, δικαστῇ χρώμενοι τῷ Διονύσῳ· νῦν
δὲ πρὸς τὸ δεῖπνον πρῶτα τρέπου.

176 IV. Μετὰ ταῦτα, ἔφη, κατακλινέντος τοῦ Σωκράτους a
καὶ δειπνήσαντος καὶ τῶν ἄλλων, σπονδάς τε σφᾶς ποιήσασθαι
καὶ ᾄσαντας τὸν θεὸν καὶ τἆλλα τὰ νομιζόμενα τρέπεσθαι πρὸς
τὸν πότον. τὸν οὖν Παυσανίαν ἔφη λόγου τοιούτου τινὸς κατάρ-
χειν. Εἶεν, ἄνδρες, φάναι, τίνα τρόπον ῥᾷστα πιόμεθα; ἐγὼ
μὲν οὖν λέγω ὑμῖν ὅτι τῷ ὄντι πάνυ χαλεπῶς ἔχω ὑπὸ τοῦ χθὲς
πότου καὶ δέομαι ἀναψυχῆς τινος, οἶμαι δὲ καὶ ὑμῶν τοὺς πολ-
λούς· παρῆτε γὰρ χθές. σκοπεῖσθ' οὖν, τίνι τρόπῳ ἂν ὡς ῥᾷ- b
στα πίνοιμεν. Τὸν οὖν Ἀριστοφάνη εἰπεῖν· Τοῦτο μέντοι εὖ
λέγεις, ὦ Παυσανία, τὸ παντὶ τρόπῳ παρασκευάζεσθαι ῥᾳστώ-
νην τινὰ τῆς πόσεως· καὶ γὰρ αὐτός εἰμι τῶν χθὲς βεβαπτι-
σμένων. Ἀκούσαντ' οὖν αὐτῶν ἔφη Ἐρυξίμαχον τὸν Ἀκουμε-
νοῦ, Ἦ καλῶς, φάναι, λέγετε. καὶ ἔτι ἑνὸς δέομαι ὑμῶν
ἀκοῦσαι, πῶς ἔχει πρὸς τὸ πίνειν Ἀγάθων. Οὐδαμῶς, φάναι,
οὐδ' αὐτὸς ἔρρωμαι. Ἕρμαιον ἂν εἴη ἡμῖν, ἦ δ' ὅς, ὡς ἔοικεν, c

ἐμοί τε καὶ Ἀριστοδήμῳ καὶ Φαίδρῳ καὶ τοῖσδε, εἰ ὑμεῖς οἱ
δυνατώτατοι πίνειν νῦν ἀπειρήκατε· ἡμεῖς μὲν γὰρ ἀεὶ ἀδύνα-
τοι. Σωκράτη δ' ἐξαιρῶ λόγου· ἱκανὸς γὰρ καὶ ἀμφότερα,
ὥστ' ἐξαρκέσει αὐτῷ ὁπότερ' ἂν ποιῶμεν. ἐπειδὴ οὖν μοι δοκεῖ
οὐδεὶς τῶν παρόντων προθύμως ἔχειν πρὸς τὸ πολὺν πίνειν οἶνον,
ἴσως ἂν ἐγὼ περὶ τοῦ μεθύσκεσθαι, οἷόν ἐστι, τἀληθῆ λέγων
ἧττον ἂν εἴην ἀηδής. ἐμοὶ γὰρ δὴ τοῦτό γ' οἶμαι κατάδηλον d
γεγονέναι ἐκ τῆς ἰατρικῆς, ὅτι χαλεπὸν τοῖς ἀνθρώποις ἡ μέθη
ἐστί· καὶ οὔτ' αὐτὸς ἑκὼν εἶναι πόρρω ἐθελήσαιμ' ἂν πιεῖν, οὔτ'
ἄλλῳ συμβουλεύσαιμι, ἄλλως τε καὶ κραιπαλῶντα ἔτι ἐκ τῆς
προτεραίας. Ἀλλὰ μήν, ἔφη φάναι ὑπολαβόντα Φαῖδρον τὸν
Μυρρινούσιον, ἔγωγέ σοι εἴωθα πείθεσθαι ἄλλως τε καὶ ἅττ' ἂν
περὶ ἰατρικῆς λέγῃς, νῦν δ', ἂν εὖ βουλεύωνται, καὶ οἱ λοιποί.
Ταῦτα δὴ ἀκούσαντας συγχωρεῖν πάντας μὴ διὰ μέθης ποιή-
σασθαι τὴν ἐν τῷ παρόντι συνουσίαν, ἀλλ' οὕτω πίνοντας πρὸς e
ἡδονήν.

V. Ἐπειδὴ τοίνυν, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, τοῦτο μὲν
δέδοκται, πίνειν ὅσον ἂν ἕκαστος βούληται, ἐπάναγκες δὲ μη-
δὲν εἶναι, τὸ μετὰ τοῦτ' εἰσηγοῦμαι τὴν μὲν ἄρτι εἰσελθοῦσαν
αὐλητρίδα χαίρειν ἐᾶν, αὐλοῦσαν ἑαυτῇ, ἤ, ἂν βούληται,
ταῖς γυναιξὶ ταῖς ἔνδον, ἡμᾶς δὲ διὰ λόγων ἀλλήλοις συνεῖναι
τὸ τήμερον. καὶ δι' οἵων λόγων, εἰ βούλεσθε, ἐθέλω ὑμῖν εἰση-
177 γήσασθαι. Φάναι δὴ πάντας βούλεσθαι, καὶ κελεύειν αὐτὸν a
εἰσηγεῖσθαι. Εἰπεῖν οὖν τὸν Ἐρυξίμαχον, ὅτι Ἡ μέν μοι ἀρχὴ
τοῦ λόγου ἐστὶ κατὰ τὴν Εὐριπίδου Μελανίππην· οὐ γὰρ ἐμὸς
ὁ μῦθος, ἀλλὰ Φαίδρου τοῦδε, ὃν μέλλω λέγειν. Φαῖδρος γὰρ
ἑκάστοτε πρός με ἀγανακτῶν λέγει, Οὐ δεινόν, φησίν, ὦ Ἐρυ-
ξίμαχε, ἄλλοις μέν τισι θεῶν ὕμνους καὶ παιῶνας εἶναι ὑπὸ
τῶν ποιητῶν πεποιημένους, τῷ δ' Ἔρωτι, τηλικούτῳ ὄντι καὶ
τοσούτῳ θεῷ, μηδὲ ἕνα πώποτε τοσούτων γεγονότων ποιητῶν
πεποιηκέναι μηδὲν ἐγκώμιον; εἰ δὲ βούλει αὖ σκέψασθαι τοὺς b
χρηστοὺς σοφιστάς, Ἡρακλέους μὲν καὶ ἄλλων ἐπαίνους κατα-

λογάδην ξυγγράφειν, ὥσπερ ὁ βέλτιστος Πρόδικος. καὶ τοῦτο
μὲν ἧττον καὶ θαυμαστόν, ἀλλ' ἔγωγ' ἤδη τινὶ ἐνέτυχον βιβλίῳ
ἀνδρὸς σοφοῦ, ἐν ᾧ ἐνῆσαν ἅλες ἔπαινον θαυμάσιον ἔχοντες πρὸς
ὠφέλειαν· καὶ ἄλλα τοιαῦτα συχνὰ ἴδοις ἂν ἐγκεκωμιασμένα.
τὸ οὖν τοιούτων μὲν περὶ πολλοὺς πολλὴν σπουδὴν ποιήσασθαι, c
Ἔρωτα δὲ μηδένα πω ἀνθρώπων τετολμηκέναι εἰς ταυτηνὶ τὴν
ἡμέραν ἀξίως ὑμνῆσαι, ἀλλ' οὕτως ἠμέληται τοσοῦτος θεός,
ταῦτα δή μοι δοκεῖ εὖ λέγειν Φαῖδρος. ἐγὼ οὖν ἐπιθυμῶ ἅμα
μὲν τουτωὶ ἔρανον εἰσενεγκεῖν καὶ χαρίσασθαι, ἅμα δ' ἐν τῷ
παρόντι πρέπον μοι δοκεῖ εἶναι ἡμῖν τοῖς παροῦσι κοσμῆσαι τὸν
θεόν. εἰ οὖν ξυνδοκεῖ καὶ ὑμῖν, γένοιτ' ἂν ἡμῖν ἐν λόγοις ἱκανὴ
διατριβή· δοκεῖ γάρ μοι χρῆναι ἕκαστον ἡμῶν λόγον εἰπεῖν ἔπαι- d
νον Ἔρωτος ἐπὶ δεξιά, ὡς ἂν δύνηται κάλλιστον, λέγειν δὲ
Φαῖδρον πρῶτον, ἐπειδὴ καὶ πρῶτος κατάκειται καὶ ἔστιν ἅμα
πατὴρ τοῦ λόγου. Οὐδείς σοι, ὦ Ἐρυξίμαχε, φάναι τὸν Σω-
κράτη, ἐναντία ψηφιεῖται. οὔτε γὰρ ἄν που ἐγὼ ἀποφήσαιμι,
ὃς οὐδέν φημι ἄλλο ἐπίστασθαι ἢ τὰ ἐρωτικά, οὔτε που Ἀγά-
θων καὶ Παυσανίας, οὐδὲ μὴν Ἀριστοφάνης, ᾧ περὶ Διόνυσον e
καὶ Ἀφροδίτην πᾶσα ἡ διατριβή, οὐδ' ἄλλος οὐδεὶς τουτωνὶ
ὧν ἐγὼ ὁρῶ. καίτοι οὐκ ἐξ ἴσου γίγνεται ἡμῖν τοῖς ὑστάτοις
κατακειμένοις· ἀλλ' ἐὰν οἱ πρόσθεν ἱκανῶς καὶ καλῶς εἴπωσιν,
ἐξαρκέσει ἡμῖν. ἀλλὰ τύχῃ ἀγαθῇ καταρχέτω Φαῖδρος καὶ
ἐγκωμιαζέτω τὸν Ἔρωτα. Ταῦτα δὴ καὶ οἱ ἄλλοι πάντες ἄρα
178 ξυνέφασάν τε καὶ ἐκέλευον ἅπερ ὁ Σωκράτης. πάντων μὲν οὖν, a
ἃ ἕκαστος εἶπεν, οὔτε πάνυ ὁ Ἀριστόδημος ἐμέμνητο οὔτ' αὖ
ἐγὼ ἃ ἐκεῖνος ἔλεγε πάντα· ἃ δὲ μάλιστα καὶ ὧν ἔδοξέ μοι
ἀξιομνημόνευτ' εἶναι, τούτων ὑμῖν ἐρῶ ἕκαστα.

VI. Πρῶτον μὲν γάρ, ὥσπερ λέγω, ἔφη Φαῖδρον, ἀρξά-
μενον ἐνθένδε ποθὲν λέγειν ὅτι Μέγας θεὸς εἴη ὁ Ἔρως καὶ θαυ-
μαστὸς ἐν ἀνθρώποις τε καὶ θεοῖς, πολλαχῇ μὲν καὶ ἄλλῃ, οὐχ
ἥκιστα δὲ κατὰ τὴν γένεσιν. Τὸ γὰρ ἐν τοῖς πρεσβύτατον εἶ- b
ναι τὸν θεὸν τίμιον, ἦ δ' ὅς· τεκμήριον δὲ τούτου· γονῆς γὰρ

Ἔρωτος οὔτ' εἰσὶν οὔτε λέγονται ὑπ' οὐδενὸς οὔτ' ἰδιώτου οὔτε
ποιητοῦ, ἀλλ' Ἡσίοδος πρῶτον μὲν χάος φησὶ γενέσθαι,

αὐτὰρ ἔπειτα
γαῖ' εὐρύστερνος, πάντων ἕδος ἀσφαλὲς αἰεί,
ἠδ' Ἔρος.

φησὶ μετὰ τὸ χάος δύο τούτω γενέσθαι, γῆν τε καὶ Ἔρωτα.
Παρμενίδης δὲ τὴν γένεσιν λέγει

πρώτιστον μὲν Ἔρωτα θεῶν μητίσατο πάντων.

Ἡσιόδῳ δὲ καὶ Ἀκουσίλεως ὁμολογεῖ. οὕτω πολλαχόθεν ὁμολο- c
γεῖται ὁ Ἔρως ἐν τοῖς πρεσβύτατος εἶναι. Πρεσβύτατος δ' ὢν
μεγίστων ἀγαθῶν ἡμῖν αἴτιός ἐστιν. οὐ γὰρ ἔγωγ' ἔχω εἰπεῖν
ὅ τι μεῖζόν ἐστιν ἀγαθὸν εὐθὺς νέῳ ὄντι ἢ ἐραστὴς χρηστὸς καὶ
ἐραστῇ παιδικά. ὃ γὰρ χρὴ ἀνθρώποις ἡγεῖσθαι παντὸς τοῦ
βίου τοῖς μέλλουσι καλῶς βιώσεσθαι, τοῦτ' οὔτε ξυγγένεια οἵα
τ' ἐμποιεῖν οὕτω καλῶς οὔτε τιμαὶ οὔτε πλοῦτος οὔτ' ἄλλο οὐ-
δὲν ὡς ἔρως. λέγω δὲ δὴ τί τοῦτο; τὴν ἐπὶ μὲν τοῖς αἰσχροῖς d
αἰσχύνην, ἐπὶ δὲ τοῖς καλοῖς φιλοτιμίαν· οὐ γὰρ ἔστιν ἄνευ
τούτων οὔτε πόλιν οὔτ' ἰδιώτην μεγάλα καὶ καλὰ ἔργα ἐξεργά-
ζεσθαι. φημὶ τοίνυν ἐγὼ ἄνδρα ὅστις ἐρᾷ, εἴ τι αἰσχρὸν ποιῶν
κατάδηλος γίγνοιτο ἢ πάσχων ὑπό του, δι' ἀνανδρίαν μὴ ἀμυ-
νόμενος, οὔτ' ἂν ὑπὸ πατρὸς ὀφθέντα οὕτως ἀλγῆσαι οὔθ' ὑφ'
ἑταίρων οὔθ' ὑπ' ἄλλου οὐδενός, ὡς ὑπὸ παιδικῶν. ταὐτὸ δὲ e
τοῦτο καὶ τὸν ἐρώμενον ὁρῶμεν ὅτι διαφερόντως τοὺς ἐραστὰς
αἰσχύνεται, ὅταν ὀφθῇ ἐν αἰσχρῷ τινὶ ὤν. εἰ οὖν μηχανή τις
γένοιτο, ὥστε πόλιν γενέσθαι ἢ στρατόπεδον ἐραστῶν τε καὶ
παιδικῶν, οὐκ ἔστιν ὅπως ἂν ἄμεινον οἰκήσειαν τὴν ἑαυτῶν [ἢ]
ἀπεχόμενοι πάντων τῶν αἰσχρῶν καὶ φιλοτιμούμενοι πρὸς ἀλλή-
179 λους. καὶ μαχόμενοί γ' ἂν μετ' ἀλλήλων οἱ τοιοῦτοι νικῷεν ἂν a
ὀλίγοι ὄντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πάντας ἀνθρώπους. ἐρῶν γὰρ
ἀνὴρ ὑπὸ παιδικῶν ὀφθῆναι ἢ λιπὼν τάξιν ἢ ὅπλα ἀποβαλὼν
ἧττον ἂν δήπου δέξαιτο ἢ ὑπὸ πάντων τῶν ἄλλων, καὶ πρὸ
τούτου τεθνάναι ἂν πολλάκις ἕλοιτο. καὶ μὴν ἐγκαταλιπεῖν γε

τὰ παιδικὰ ἢ μὴ βοηθῆσαι κινδυνεύοντι, οὐδεὶς οὕτω κακός,
ὅντινα οὐκ ἂν αὐτὸς ὁ Ἔρως ἔνθεον ποιήσειε πρὸς ἀρετήν, ὥσθ'
ὅμοιον εἶναι τῷ ἀρίστῳ φύσει. καὶ ἀτεχνῶς, ὃ ἔφη Ὅμηρος, b
μένος ἐμπνεῦσαι ἐνίοις τῶν ἡρώων τὸν θεόν, τοῦθ' ὁ Ἔρως τοῖς
ἐρῶσι παρέχει γιγνόμενον παρ' αὑτοῦ.

VII. Καὶ μὴν ὑπεραποθνήσκειν γε μόνοι ἐθέλουσιν οἱ ἐρῶν-
τες, οὐ μόνον οἱ ἄνδρες, ἀλλὰ καὶ αἱ γυναῖκες. τούτου δὲ
καὶ ἡ Πελίου θυγάτηρ Ἄλκηστις ἱκανὴν μαρτυρίαν παρέχεται
εἰς τοὺς Ἕλληνας, ἐθελήσασα μόνη ὑπὲρ τοῦ αὑτῆς ἀνδρὸς
ἀποθανεῖν, ὄντων αὐτῷ πατρός τε καὶ μητρός· οὓς ἐκείνη το- c
σοῦτον ὑπερεβάλετο τῇ φιλίᾳ διὰ τὸν ἔρωτα, ὥστ' ἀποδεῖξαι
αὐτοὺς ἀλλοτρίους ὄντας τῷ υἱεῖ καὶ ὀνόματι μόνον προσήκον-
τας. καὶ τοῦτ' ἐργασαμένη τοὔργον οὕτω καλὸν ἔδοξεν ἐργά-
σασθαι οὐ μόνον ἀνθρώποις ἀλλὰ καὶ θεοῖς, ὥστε πολλῶν πολλὰ
καὶ καλὰ ἐργασαμένων εὐαριθμήτοις δή τισιν ἔδοσαν τοῦτο γέ-
ρας οἱ θεοί, ἐξ Ἅιδου ἀνεῖναι πάλιν τὴν ψυχήν, ἀλλὰ τὴν ἐκεί-
νης ἀνεῖσαν ἀγασθέντες [τῷ ἔργῳ· οὕτω καὶ θεοὶ] τὴν περὶ τὸν
ἔρωτα σπουδήν τε καὶ ἀρετὴν [μάλιστα τιμῶσιν]. Ὀρφέα δὲ d
τὸν Οἰάγρου ἀτελῆ ἀπέπεμψαν ἐξ Ἅιδου, φάσμα δείξαντες τῆς
γυναικὸς ἐφ' ἣν ἧκεν, αὐτὴν δ' οὐ δόντες, ὅτι μαλθακίζεσθαι
ἐδόκει, ἅτ' ὢν κιθαρῳδός, καὶ οὐ τολμᾶν ἕνεκα τοῦ ἔρωτος
ἀποθνήσκειν, ὥσπερ Ἄλκηστις, ἀλλὰ διαμηχανᾶσθαι ζῶν εἰσ-
ιέναι εἰς Ἅιδου. τοιγάρτοι διὰ ταῦτα δίκην αὐτῷ ἐπέθεσαν,
καὶ ἐποίησαν τὸν θάνατον αὐτοῦ ὑπὸ γυναικῶν γενέσθαι, οὐχ
ὥσπερ Ἀχιλλέα τὸν τῆς Θέτιδος υἱὸν ἐτίμησαν καὶ εἰς μακάρων e
νήσους ἀπέπεμψαν, ὅτι πεπυσμένος παρὰ τῆς μητρός, ὡς ἀπο-
θανοῖτο ἀποκτείνας Ἕκτορα, μὴ ἀποκτείνας δὲ τοῦτον οἴκαδ'
ἐλθὼν γηραιὸς τελευτήσοι, ἐτόλμησεν ἑλέσθαι βοηθήσας τῷ ἐρα-
180 στῇ Πατρόκλῳ καὶ τιμωρήσας οὐ μόνον ὑπεραποθανεῖν, ἀλλὰ a
καὶ ἐπαποθανεῖν τετελευτηκότι. ὅθεν δὴ καὶ ὑπεραγασθέντες
οἱ θεοὶ διαφερόντως αὐτὸν ἐτίμησαν, ὅτι τὸν ἐραστὴν οὕτω περὶ
πολλοῦ ἐποιεῖτο. Αἰσχύλος δὲ φλυαρεῖ φάσκων Ἀχιλλέα Πα-

τρόκλου ἐρᾶν, ὃς ἦν καλλίων οὐ μόνον Πατρόκλου ἀλλὰ καὶ
τῶν ἡρώων ἁπάντων καὶ ἔτι ἀγένειος, ἔπειτα νεώτερος πολύ,
ὥς φησιν Ὅμηρος. ἀλλὰ γὰρ τῷ ὄντι μάλιστα μὲν ταύτην τὴν
ἀρετὴν οἱ θεοὶ τιμῶσι τὴν περὶ τὸν ἔρωτα, μᾶλλον μέντοι θαυ- b
μάζουσι καὶ ἄγανται καὶ εὖ ποιοῦσιν, ὅταν ὁ ἐρώμενος τὸν ἐρα-
στὴν ἀγαπᾷ, ἢ ὅταν ὁ ἐραστὴς τὰ παιδικά. θειότερον γάρ·
[ἐραστὴς παιδικῶν· ἔνθεος γάρ ἐστι]. διὰ ταῦτα καὶ τὸν Ἀχιλ-
λέα τῆς Ἀλκήστιδος μᾶλλον ἐτίμησαν εἰς μακάρων νήσους ἀπο-
πέμψαντες. Οὕτω δὴ ἔγωγέ φημι Ἔρωτα θεῶν καὶ πρεσβύ-
τατον καὶ τιμιώτατον καὶ κυριώτατον εἶναι εἰς ἀρετῆς καὶ εὐ-
δαιμονίας κτῆσιν ἀνθρώποις καὶ ζῶσι καὶ τελευτήσασιν.

VIII. Φαῖδρον μὲν τοιοῦτόν τινα λόγον ἔφη εἰπεῖν, μετὰ c
δὲ Φαῖδρον ἄλλους τινὰς εἶναι ὧν οὐ πάνυ διεμνημόνευεν· οὓς
παρεὶς τὸν Παυσανίου λόγον διηγεῖτο. εἰπεῖν δ' αὐτὸν ὅτι Οὐ
καλῶς μοι δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε, προβεβλῆσθαι ἡμῖν ὁ λόγος, τὸ
ἁπλῶς οὕτως παρηγγέλθαι ἐγκωμιάζειν Ἔρωτα. εἰ μὲν γὰρ εἷς
ἦν ὁ Ἔρως, καλῶς ἂν εἶχε· νῦν δέ — οὐ γὰρ ἔστιν εἷς, μὴ
ὄντος δ' ἑνὸς ὀρθότερόν ἐστι πρότερον προρρηθῆναι ὁποῖον δεῖ
ἐπαινεῖν. ἐγὼ οὖν πειράσομαι τοῦτ' ἐπανορθώσασθαι, πρῶτον d
μὲν Ἔρωτα φράσαι ὃν δεῖ ἐπαινεῖν, ἔπειτ' ἐπαινέσαι ἀξίως τοῦ
θεοῦ. Πάντες γὰρ ἴσμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνευ Ἔρωτος Ἀφρο-
δίτη. μιᾶς μὲν οὖν οὔσης, εἷς ἂν ἦν Ἔρως· ἐπεὶ δὲ δὴ δύ'
ἐστόν, δύ' ἀνάγκη καὶ Ἔρωτε εἶναι. πῶς δ' οὐ δύο τὼ θεά;
ἡ μέν γέ που πρεσβυτέρα καὶ ἀμήτωρ, Οὐρανοῦ θυγάτηρ, ἣν
δὴ καὶ οὐρανίαν ἐπονομάζομεν· ἡ δὲ νεωτέρα Διὸς καὶ Διώνης,
ἣν δὴ πάνδημον καλοῦμεν· ἀναγκαῖον δὴ καὶ Ἔρωτα τὸν μὲν e
τῇ ἑτέρᾳ συνεργὸν πάνδημον ὀρθῶς καλεῖσθαι, τὸν δ' οὐράνιον.
ἐπαινεῖν μὲν οὖν δεῖ πάντας θεούς. ἃ δ' οὖν ἑκάτερος εἴληχε
πειρατέον εἰπεῖν. πᾶσα γὰρ πρᾶξις ὧδ' ἔχει· αὐτὴ ἐφ' ἑαυτῆς
181 πραττομένη οὔτε καλὴ οὔτ' αἰσχρά. οἷον ὃ νῦν ἡμεῖς ποιοῦμεν, a
ἢ πίνειν ἢ ᾄδειν ἢ διαλέγεσθαι, οὐκ ἔστι τούτων αὐτὸ καθ' αὑτὸ
καλὸν οὐδέν, ἀλλ' ἐν τῇ πράξει ὡς ἂν πραχθῇ τοιοῦτον ἀπέβη·

καλῶς μὲν γὰρ πραττόμενον καὶ ὀρθῶς καλὸν γίγνεται, μὴ ὀρ-
θῶς δ' αἰσχρόν. οὕτω δὴ καὶ τὸ ἐρᾶν καὶ ὁ Ἔρως οὐ πᾶς ἐστι
καλὸς οὐθ' ἄξιος ἐγκωμιάζεσθαι, ἀλλ' ὁ καλῶς προτρέπων ἐρᾶν.

IX. Ὁ μὲν οὖν τῆς πανδήμου Ἀφροδίτης ὡς ἀληθῶς πάν-
δημός ἐστι καὶ ἐξεργάζεται ὅ τι ἂν τύχῃ· καὶ οὗτός ἐστιν, ὃν
οἱ φαῦλοι τῶν ἀνθρώπων ἐρῶσιν. ἐρῶσι δ' οἱ τοιοῦτοι πρῶτον b
μὲν οὐχ ἧττον γυναικῶν ἢ παίδων, ἔπειθ' ὧν καὶ ἐρῶσι τῶν
σωμάτων μᾶλλον ἢ τῶν ψυχῶν, ἔπειθ' ὡς ἂν δύνωνται ἀνοητο-
τάτων, πρὸς τὸ διαπράξασθαι μόνον βλέποντες, ἀμελοῦντες δὲ
τοῦ καλῶς ἢ μή. ὅθεν δὴ ξυμβαίνει αὐτοῖς, ὅ τι ἂν τύχωσι,
τοῦτο πράττειν, ὁμοίως μὲν ἀγαθόν, ὁμοίως δὲ τοὐναντίον. ἔστι c
γὰρ καὶ ἀπὸ τῆς θεοῦ νεωτέρας τ' οὔσης πολὺ ἢ τῆς ἑτέρας,
καὶ μετεχούσης ἐν τῇ γενέσει καὶ θήλεος καὶ ἄρρενος. ὁ δὲ τῆς
οὐρανίας πρῶτον μὲν οὐ μετεχούσης θήλεος, ἀλλ' ἄρρενος μό-
νον [καὶ ἔστιν οὗτος ὁ τῶν παίδων ἔρως] ἔπειτα πρεσβυτέρας,
ὕβρεως ἄμοιρος. ὅθεν δὴ ἐπὶ τὸ ἄρρεν τρέπονται οἱ ἐκ τούτου
τοῦ ἔρωτος ἔπιπνοι, τὸ φύσει ἐρρωμενέστερον καὶ νοῦν μᾶλλον
ἔχον ἀγαπῶντες. καί τις ἂν γνοίη καὶ ἐν αὐτῇ τῇ παιδεραστίᾳ
τοὺς εἰλικρινῶς ὑπὸ τούτου τοῦ ἔρωτος ὡρμημένους. οὐ γὰρ
ἐρῶσι παίδων ἀλλ' ἢ ἐπειδὰν ἤδη ἄρχωνται νοῦν ἴσχειν· τοῦτο d
δὲ πλησιάζει τῷ γενειάσκειν. παρεσκευασμένοι γάρ, οἶμαι, εἰ-
σὶν οἱ ἐντεῦθεν ἀρχόμενοι ἐρᾶν ὡς τὸν βίον ἅπαντα ξυνεσόμενοι
καὶ κοινῇ συμβιωσόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐξαπατήσαντες ἐν ἀφροσύνῃ
λαβόντες ὡς νέον καταγελάσαντες οἰχήσεσθαι ἐπ' ἄλλον ἀποτρέ-
χοντες. χρῆν δὲ καὶ νόμον εἶναι μὴ ἐρᾶν παίδων, ἵνα μὴ εἰς
ἄδηλον πολλὴ σπουδὴ ἀνηλίσκετο· τὸ γὰρ τῶν παίδων [τέλος] e
ἄδηλον οἷ τελευτᾷ κακίας καὶ ἀρετῆς ψυχῆς τε πέρι καὶ σώ-
ματος. οἱ μὲν οὖν ἀγαθοὶ τὸν νόμον τοῦτον αὐτοὶ αὑτοῖς ἑκόν-
τες τίθενται, χρῆν δὲ καὶ τούτους τοὺς πανδήμους ἐραστὰς
προσαναγκάζειν τὸ τοιοῦτον, ὥσπερ καὶ τῶν ἐλευθέρων γυναι-
182 κῶν προσαναγκάζομεν αὐτοὺς καθ' ὅσον δυνάμεθα μὴ ἐρᾶν. οὗ- a
τοι γάρ εἰσιν οἱ καὶ τὸ ὄνειδος πεποιηκότες, ὥστε τινὰς τολμᾶν

λέγειν, ὡς αἰσχρὸν χαρίζεσθαι ἐρασταῖς. λέγουσι δ' εἰς τού-
τους ἀποβλέποντες, ὁρῶντες αὐτῶν τὴν ἀκαιρίαν καὶ ἀδικίαν·
ἐπεὶ οὐ δήπου κοσμίως γε καὶ νομίμως ὁτιοῦν πρᾶγμα πραττό-
μενον ψόγον ἂν δικαίως φέροι. Καὶ δὴ καὶ ὁ περὶ τὸν ἔρωτα
νόμος, ἐν μὲν ταῖς ἄλλαις πόλεσι νοῆσαι ῥᾴδιος· ἁπλῶς γὰρ
ὥρισται· ὁ δὲ ἐνθάδε καὶ ὁ ἐν Λακεδαίμονι ποικίλος. ἐν Ἤλιδι b
μὲν γὰρ καὶ ἐν Βοιωτοῖς καὶ οὗ μὴ σοφοὶ λέγειν ἁπλῶς νενομο-
θέτηται καλὸν τὸ χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, καὶ οὐκ ἄν τις εἴποι
οὔτε νέος οὔτε παλαιὸς ὡς αἰσχρόν, ἵνα, οἶμαι, μὴ πράγματ'
ἔχωσι λόγῳ πειρώμενοι πείθειν τοὺς νέους, ἅτ' ἀδύνατοι λέγειν·
τῆς δ' Ἰωνίας καὶ ἄλλοθι πολλαχοῦ αἰσχρὸν νενόμισται, ὅσοι
ὑπὸ βαρβάροις οἰκοῦσι. τοῖς γὰρ βαρβάροις διὰ τὰς τυραννί-
δας αἰσχρὸν τοῦτό τε, καὶ ἥ γε φιλοσοφία καὶ ἡ φιλογυμνα-
στία. οὐ γάρ, οἶμαι, ξυμφέρει τοῖς ἄρχουσι φρονήματα μεγάλα c
ἐγγίγνεσθαι τῶν ἀρχομένων, οὐδὲ φιλίας ἰσχυρὰς καὶ κοινωνίας, ὃ
δὴ μάλιστα φιλεῖ τά τ' ἄλλα πάντα [καὶ] ὁ ἔρως ἐμποιεῖν. ἔργῳ
δὲ τοῦτ' ἔμαθον καὶ οἱ ἐνθάδε τύραννοι· ὁ γὰρ Ἀριστογείτονος
ἔρως καὶ ἡ Ἁρμοδίου φιλία βέβαιος γενομένη κατέλυσεν αὐτῶν
τὴν ἀρχήν.

X. Οὕτως οὗ μὲν αἰσχρὸν ἐτέθη χαρίζεσθαι ἐρασταῖς, κα-
κίᾳ τῶν θεμένων κεῖται, τῶν μὲν ἀρχόντων πλεονεξίᾳ, τῶν δ' d
ἀρχομένων ἀνανδρίᾳ· οὗ δὲ καλὸν ἁπλῶς ἐνομίσθη, διὰ τὴν
τῶν θεμένων τῆς ψυχῆς ἀργίαν. ἐνθάδε δὲ πολὺ τούτων κάλ-
λιον νενομοθέτηται καί, ὅπερ εἶπον, οὐ ῥᾴδιον κατανοῆσαι ἐν-
θυμηθέντι γ' ὅτι λέγεται κάλλιον τὸ φανερῶς ἐρᾶν τοῦ λάθρᾳ,
καὶ μάλιστα τῶν γενναιοτάτων καὶ ἀρίστων, κἂν αἰσχίους ἄλ-
λων ὦσι, καὶ ὅτι αὖ ἡ παρακέλευσις τῷ ἐρῶντι παρὰ πάντων
θαυμαστή, οὐχ ὥς τι αἰσχρὸν ποιοῦντι, καὶ ἑλόντι τε καλὸν
δοκεῖ εἶναι καὶ μὴ ἑλόντι αἰσχρόν, καὶ πρὸς τὸ ἐπιχειρεῖν ἑλεῖν e
ἐξουσίαν ὁ νόμος δέδωκε τῷ ἐραστῇ θαυμαστὰ ἔργα ἐργαζομένῳ
ἐπαινεῖσθαι, ἃ εἴ τις τολμῴη ποιεῖν ἄλλ' ὁτιοῦν διώκων καὶ βου-
183 λόμενος διαπράξασθαι πλὴν τοῦτο, τὰ μέγιστα καρποῖτ' ἂν a

ὀνείδη· εἰ γὰρ ἢ χρήματα βουλόμενος παρά του λαβεῖν ἢ ἀρ-
χὴν ἄρξαι ἤ τιν' ἐθέλοι ποιεῖν οἷά περ οἱ ἐρασταὶ πρὸς τὰ παι-
δικά, ἱκετείας τε καὶ ἀντιβολήσεις ἐν ταῖς δεήσεσι ποιούμενοι,
καὶ ὅρκους ὀμνύντες, καὶ κοιμήσεις ἐπὶ θύραις, καὶ ἐθέλοντες
δουλείας δουλεύειν οἵας οὐδ' ἂν δοῦλος οὐδείς, ἐμποδίζοιτ' ἂν
μὴ πράττειν οὕτω τὴν πρᾶξιν καὶ ὑπὸ φίλων καὶ ὑπ' ἐχθρῶν,
τῶν μὲν ὀνειδιζόντων κολακείας καὶ ἀνελευθερίας, τῶν δὲ νου- b
θετούντων καὶ αἰσχυνομένων ὑπὲρ αὐτοῦ· τῷ δ' ἐρῶντι πάντα
ταῦτα ποιοῦντι χάρις ἔπεστι, καὶ δέδοται ὑπὸ τοῦ νόμου ἄνευ
ὀνείδους πράττειν, ὡς πάγκαλόν τι πρᾶγμα διαπραττομένῳ. ὃ
δὲ δεινότατον, ὥς γε λέγουσιν οἱ πολλοί, ὅτι καὶ ὀμνύντι μόνῳ
συγγνώμη παρὰ θεῶν ἐκβάντι τὸν ὅρκον· ἀφροδίσιον γὰρ ὅρκον
οὔ φασιν εἶναι· οὕτω καὶ οἱ θεοὶ καὶ ἄνθρωποι πᾶσαν ἐξουσίαν
πεποιήκασι τῷ ἐρῶντι, ὡς ὁ νόμος φησὶν ὁ ἐνθάδε· ταύτῃ μὲν c
οὖν οἰηθείη ἄν τις πάγκαλον νομίζεσθαι ἐν τῇδε τῇ πόλει καὶ
τὸ ἐρᾶν καὶ τὸ φίλους γίγνεσθαι τοῖς ἐρασταῖς. ἐπειδὰν δὲ
παιδαγωγοὺς ἐπιστήσαντες οἱ πατέρες τοῖς ἐρωμένοις μὴ ἐῶσι
διαλέγεσθαι τοῖς ἐρασταῖς, καὶ τῷ παιδαγωγῷ ταῦτα προστε-
ταγμένα ᾖ, οἱ ἡλικιῶται δὲ καὶ ἑταῖροι ὀνειδίζωσιν, ἐάν τι
ὁρῶσι τοιοῦτο γιγνόμενον, καὶ τοὺς ὀνειδίζοντας αὖ οἱ πρεσβύ-
τεροι μὴ διακωλύωσι μηδὲ λοιδορῶσιν ὡς οὐκ ὀρθῶς λέγοντας, d
εἰς δὲ ταῦτά τις αὖ βλέψας ἡγήσαιτ' ἂν πάλιν αἴσχιστον τὸ
τοιοῦτον ἐνθάδε νομίζεσθαι. τὸ δέ, οἶμαι, ὧδ' ἔχει· οὐχ ἁπλοῦν
ἐστίν, ὅπερ ἐξ ἀρχῆς ἐλέχθη, οὔτε καλὸν εἶναι αὐτὸ καθ' αὑτὸ
οὔτ' αἰσχρόν· ἀλλὰ καλῶς μὲν πραττόμενον καλόν, αἰσχρῶς δ'
αἰσχρόν. αἰσχρὸν μὲν οὖν ἐστι πονηρῷ τε καὶ πονηρῶς χαρίζε-
σθαι, καλὸν δὲ χρηστῷ τε καὶ καλῶς. πονηρὸς δ' ἐστὶν ἐκεῖ-
νος ὁ ἐραστὴς ὁ πάνδημος, ὁ τοῦ σώματος μᾶλλον ἢ τῆς ψυχῆς e
ἐρῶν. καὶ γὰρ οὐδὲ μόνιμός ἐστιν, ἅτ' οὐδὲ μονίμου ἐρῶν
πράγματος· ἅμα γὰρ τῷ τοῦ σώματος ἄνθει λήγοντι, οὗπερ
ἤρα, οἴχεται ἀποπτάμενος, πολλοὺς λόγους καὶ ὑποσχέσεις κατ-
αισχύνας. ὁ δὲ τοῦ ἤθους χρηστοῦ ὄντος ἐραστὴς διὰ βίου μέ-

184 νει, ἅτε μονίμῳ συντακείς. τούτους δὴ βούλεται ὁ ἡμέτερος a
νόμος εὖ καὶ καλῶς βασανίζειν, [καὶ τοῖς μὲν χαρίσασθαι, τοὺς
δὲ διαφυγεῖν]. διὰ ταῦτ' οὖν τοῖς μὲν διώκειν παρακελεύεται,
τοῖς δὲ φεύγειν, ἀγωνοθετῶν καὶ βασανίζων, ποτέρων ποτ' ἔστιν
ὁ ἐρῶν καὶ ποτέρων ὁ ἐρώμενος. οὕτω δὴ [ὑπὸ ταύτης τῆς
αἰτίας] πρῶτον μὲν τὸ ἁλίσκεσθαι ταχὺ αἰσχρὸν νενόμισται, ἵνα
χρόνος ἐγγένηται, ὃς δὴ δοκεῖ τὰ πολλὰ καλῶς βασανίζειν·
ἔπειτα τὸ ὑπὸ χρημάτων καὶ ὑπὸ πολιτικῶν δυνάμεων ἁλῶναι b
αἰσχρόν, ἐάν τε κακῶς πάσχων πτήξῃ καὶ μὴ καρτερήσῃ, ἄν
τ' εὐεργετούμενος εἰς χρήματα ἢ εἰς διαπράξεις πολιτικὰς μὴ
καταφρονήσῃ. οὐδὲν γὰρ δοκεῖ τούτων οὔτε βέβαιον οὔτε μό-
νιμον εἶναι, χωρὶς τοῦ μηδὲ πεφυκέναι ἀπ' αὐτῶν γενναίαν φι-
λίαν. μία δὴ λείπεται τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ ὁδός, εἰ μέλλει καλῶς
χαριεῖσθαι ἐραστῇ παιδικά. ὥσπερ γὰρ ἡμῖν νόμος ἐπὶ τοῖς
ἐρασταῖς ἦν, δουλεύειν ἐθέλοντι ἡντινοῦν δουλείαν παιδικοῖς μὴ
κολακείαν εἶναι μηδ' ἐπονείδιστον, οὕτω δὴ καὶ τούτοις ἄλλη c
μία ἑκούσιος λείπεται οὐκ ἐπονείδιστος· αὕτη δ' ἐστὶν ἡ περὶ
τὴν ἀρετήν.

XI. Νενόμισται γὰρ δὴ ἡμῖν, ἐάν τις ἐθέλῃ τινὰ θερα-
πεύειν, ἡγούμενος δι' ἐκεῖνον ἀμείνων ἔσεσθαι ἢ κατὰ σοφίαν
τινὰ ἢ κατ' ἄλλο ὁτιοῦν μέρος ἀρετῆς, αὕτη αὖ ἡ ἐθελοδου-
λεία οὐκ αἰσχρὰ εἶναι οὐδὲ κολακεία. δεῖ δὴ τὼ νόμω τούτω
ξυμβαλεῖν εἰς ταὐτό, τόν τε περὶ τὴν παιδεραστίαν καὶ τὸν
περὶ τὴν σοφίαν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν, εἰ μέλλει ξυμβαίνειν d
καλὸν γενέσθαι τὸ ἐραστῇ παιδικὰ χαρίσασθαι. ὅταν γὰρ εἰς
ταὐτὸν ἔλθωσιν ἐραστής τε καὶ παιδικὰ νόμον ἔχων ἑκάτε-
ρος, ὁ μὲν χαρισαμένοις παιδικοῖς ὑπηρετῶν ὁτιοῦν δικαίως ἂν
ὑπηρετεῖν, ὁ δὲ τῷ ποιοῦντι αὐτὸν σοφόν τε κἀγαθὸν δικαίως
αὖ ὁτιοῦν ἂν ὑπουργεῖν, καὶ ὁ μὲν δυνάμενος εἰς φρόνησιν καὶ
τὴν ἄλλην ἀρετὴν ξυμβάλλεσθαι, ὁ δὲ δεόμενος παίδευσιν καὶ e
τὴν ἄλλην σοφίαν κτᾶσθαι, τότε δὴ τούτων ξυνιόντων εἰς ταὐ-
τὸν τῶν νόμων μοναχοῦ ἐνταῦθα ξυμπίπτει τὸ καλὸν εἶναι παι-

δικὰ ἐραστῇ χαρίσασθαι, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ. ἐπὶ τούτῳ καὶ
ἐξαπατηθῆναι οὐδὲν αἰσχρόν· ἐπὶ δὲ τοῖς ἄλλοις πᾶσι καὶ ἐξα-
185 πατωμένῳ αἰσχύνην φέρει καὶ μή. εἰ γάρ τις ἐραστῇ ὡς πλου- a
σίῳ πλούτου ἕνεκα χαρισάμενος ἐξαπατηθείη καὶ μὴ λάβοι χρή-
ματα, ἀναφανέντος τοῦ ἐραστοῦ πένητος, οὐδέν τι ἧττον αἰ-
σχρόν· δοκεῖ γὰρ ὁ τοιοῦτος τό γ' αὑτοῦ ἐπιδεῖξαι, ὅτι ἕνεκα
χρημάτων ὁτιοῦν ἂν ὁτῳοῦν ὑπηρετοίη· τοῦτο δ' οὐ καλόν.
κατὰ τὸν αὐτὸν δὴ λόγον καὶ εἴ τις ὡς ἀγαθῷ χαρισάμενος καὶ
αὐτὸς ὡς ἀμείνων ἐσόμενος διὰ τὴν φιλίαν τοῦ ἐραστοῦ ἐξαπα-
τηθείη, ἀναφανέντος ἐκείνου κακοῦ καὶ οὐ κεκτημένου ἀρετήν,
ὅμως καλὴ ἡ ἀπάτη· δοκεῖ γὰρ αὖ καὶ οὗτος τὸ καθ' αὑτὸν b
δεδηλωκέναι, ὅτι ἀρετῆς γ' ἕνεκα καὶ τοῦ βελτίων γενέσθαι πᾶν
ἂν παντὶ προθυμηθείη· τοῦτο δ' αὖ πάντων κάλλιστον. οὕτω
πάντως γε καλὸν ἀρετῆς ἕνεκα χαρίζεσθαι. οὗτός ἐστιν ὁ τῆς
Οὐρανίας θεοῦ ἔρως καὶ οὐράνιος καὶ πολλοῦ ἄξιος καὶ πόλει
καὶ ἰδιώταις, πολλὴν ἐπιμέλειαν ἀναγκάζων ποιεῖσθαι πρὸς ἀρε-
τὴν τόν τ' ἐρῶντα αὐτὸν αὑτοῦ καὶ τὸν ἐρώμενον· οἱ δ' ἕτεροι c
πάντες τῆς ἑτέρας, τῆς πανδήμου. Ταῦτά σοι, ἔφη, ὡς ἐκ
τοῦ παραχρῆμα, ὦ Φαῖδρε, περὶ Ἔρωτος συμβάλλομαι. —
Παυσανίου δὲ παυσαμένου, διδάσκουσι γάρ με ἴσα λέγειν οὑ-
τωσὶ οἱ σοφοί, ἔφη ὁ Ἀριστόδημος δεῖν μὲν Ἀριστοφάνη λέγειν,
τυχεῖν δ' αὐτῷ τινα ἢ ὑπὸ πλησμονῆς ἢ ὑπό τινος ἄλλου λύγγα
ἐπιπεπτωκυῖαν καὶ οὐχ οἷόν τ' εἶναι λέγειν, ἀλλ' εἰπεῖν αὐτόν
— ἐν τῇ κάτω γὰρ αὐτοῦ τὸν ἰατρὸν Ἐρυξίμαχον κατακεῖ- d
σθαι — Ὦ Ἐρυξίμαχε, δίκαιος εἶ ἢ παῦσαί με τῆς λυγγὸς ἢ
λέγειν ὑπὲρ ἐμοῦ, ἕως ἂν ἐγὼ παύσωμαι. Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον
εἰπεῖν, Ἀλλὰ ποιήσω ἀμφότερα ταῦτα. ἐγὼ μὲν γὰρ ἐρῶ ἐν
τῷ σῷ μέρει, σὺ δ' ἐπειδὰν παύσῃ, ἐν τῷ ἐμῷ· ἐν ᾧ δ' ἂν ἐγὼ
λέγω, ἐὰν μέν σοι ἐθέλῃ ἀπνευστὶ ἔχοντι πολὺν χρόνον παύεσθαι
ἡ λύγξ· εἰ δὲ μή, ὕδατι ἀνακογχυλίασον. εἰ δ' ἄρα πάνυ
ἰσχυρά ἐστιν, ἀναλαβών τι τοιοῦτον, οἵῳ κνήσαι' ἂν τὴν ῥῖνα, e
πτάρε· κἂν τοῦτο ποιήσῃς ἅπαξ ἢ δίς, καὶ εἰ πάνυ ἰσχυρά

ἐστί, παύσεται. Οὐκ ἂν φθάνοις λέγων, φάναι τὸν Ἀριστο-
φάνη· ἐγὼ δὲ ταῦτα ποιήσω.

XII. Εἰπεῖν δὴ τὸν Ἐρυξίμαχον, Δοκεῖ τοίνυν μοι ἀναγ-
καῖον εἶναι, ἐπειδὴ Παυσανίας ὁρμήσας ἐπὶ τὸν λόγον καλῶς
186 οὐχ ἱκανῶς ἀπετέλεσε, πειρᾶσθαι τέλος ἐπιθεῖναι τῷ λόγῳ. τὸ a
μὲν γὰρ διπλοῦν εἶναι τὸν Ἔρωτα δοκεῖ μοι καλῶς διελέσθαι.
οὔ τι μόνον δ' ἐπὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν ἀνθρώπων πρὸς τοὺς καλούς,
ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλλα πολλὰ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις, τοῖς τε σώμασι
πάντων τῶν ζῴων καὶ τοῖς ἐν τῇ γῇ φυομένοις καί, ὡς ἔπος
εἰπεῖν, ἐν πᾶσι τοῖς οὖσι, καθεωρακέναι μοι δοκῶ ἐκ τῆς ἡμε-
τέρας τέχνης, ὡς μέγας καὶ θαυμαστὸς καὶ ἐπὶ πᾶν ὁ θεὸς τεί- b
νει καὶ κατ' ἀνθρώπινα καὶ κατὰ θεῖα πράγματα. ἄρξομαι δ'
ἀπὸ τῆς ἰατρικῆς λέγων, ἵνα καὶ πρεσβεύω μου τὴν τέχνην.
Ἡ γὰρ φύσις τῶν σωμάτων τὸν διπλοῦν Ἔρωτα τοῦτον ἔχει.
τὸ γὰρ ὑγιὲς τοῦ σώματος καὶ τὸ νοσοῦν ὁμολογουμένως ἕτερόν
τε καὶ ἀνόμοιόν ἐστι. τὸ δ' ἀνόμοιον ἀνομοίων ἐπιθυμεῖ καὶ ἐρᾷ.
ἄλλος μὲν οὖν ὁ ἐπὶ τῷ ὑγιεινῷ ἔρως, ἄλλος δ' ὁ ἐπὶ τῷ νοσώ-
δει. ἔτι δέ, ὥσπερ ἄρτι Παυσανίας ἔλεγε, τοῖς μὲν ἀγαθοῖς
καλὸν χαρίζεσθαι τῶν ἀνθρώπων, τοῖς δ' ἀκολάστοις αἰσχρόν,
οὕτω καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς σώμασι τοῖς μὲν ἀγαθοῖς ἑκάστου τοῦ c
σώματος καὶ ὑγιεινοῖς καλὸν χαρίζεσθαι καὶ δεῖ, καὶ τοῦτ' ἔστιν
ᾧ ὄνομα τὸ ἰατρικόν, τοῖς δὲ κακοῖς καὶ νοσώδεσιν αἰσχρόν τε
καὶ δεῖ ἀχαριστεῖν, εἰ μέλλει τις τεχνικὸς εἶναι. ἔστι γὰρ ἰα-
τρική, ὡς ἐν κεφαλαίῳ εἰπεῖν, ἐπιστήμη τῶν τοῦ σώματος ἐρω-
τικῶν πρὸς πλησμονὴν καὶ κένωσιν, καὶ ὁ διαγιγνώσκων ἐν τού-
τοις τὸν καλόν τε καὶ αἰσχρὸν ἔρωτα, οὗτός ἐστιν ὁ ἰατρικώ-
τατος· καὶ ὁ μεταβάλλειν ποιῶν, ὥστ' ἀντὶ τοῦ ἑτέρου ἔρωτος
τὸν ἕτερον κτᾶσθαι, καὶ οἷς μὴ ἔνεστιν ἔρως, δεῖ δ' ἐγγενέσθαι,
ἐπιστάμενος ἐμποιῆσαι καὶ ἐνόντ' ἐξελεῖν, ἀγαθὸς ἂν εἴη δη-
μιουργός. δεῖ γὰρ δὴ τὰ ἔχθιστα ὄντα ἐν τῷ σώματι φίλια
οἷόν τ' εἶναι ποιεῖν καὶ ἐρᾶν ἀλλήλων. ἔστι δ' ἔχθιστα τἀναν-
τιώτατα, ψυχρὸν θερμῷ, πικρὸν γλυκεῖ, ξηρὸν ὑγρῷ, πάντα

τὰ τοιαῦτα. τούτοις ἐπιστηθεὶς ἔρωτα ἐμποιῆσαι καὶ ὁμόνοιαν
ὁ ἡμέτερος πρόγονος Ἀσκληπιός, ὥς φασιν οἵδ' οἱ ποιηταὶ κἀγὼ
πείθομαι, συνέστησε τὴν ἡμετέραν τέχνην. ἥ τ' οὖν ἰατρική,
ὥσπερ λέγω, πᾶσα διὰ [τοῦ θεοῦ] τούτου κυβερνᾶται, ὡσαύτως
187 δὲ καὶ γυμναστικὴ καὶ γεωργία. Μουσικὴ δὲ καὶ παντὶ κατά- a
δηλος τῷ καὶ σμικρὸν προσέχοντι τὸν νοῦν ὅτι κατὰ ταὐτὰ
ἔχει τούτοις, ὥσπερ ἴσως καὶ Ἡράκλειτος βούλεται λέγειν, ἐπεὶ
τοῖς γε ῥήμασιν οὐ καλῶς λέγει. τὸ ἓν γάρ φησι διαφερόμενον
αὐτὸ αὑτῷ ξυμφέρεσθαι, ὥσπερ ἁρμονίαν τόξου τε καὶ λύρας.
ἔστι δὲ πολλὴ ἀλογία ἁρμονίαν φάναι διαφέρεσθαι ἢ ἐκ διαφε-
ρομένων ἔτι εἶναι. ἀλλ' ἴσως τόδ' ἐβούλετο λέγειν, ὅτι ἐκ δια-
φερομένων πρότερον, τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος, ἔπειθ' ὕστερον ὁμο-
λογησάντων γέγονεν ὑπὸ τῆς μουσικῆς τέχνης. οὐ γὰρ δήπου b
ἐκ διαφερομένων γ' ἔτι τοῦ ὀξέος καὶ βαρέος ἁρμονία ἂν εἴη.
ἡ γὰρ ἁρμονία συμφωνία ἐστί, συμφωνία δ' ὁμολογία τις· ὁμο-
λογίαν δ' ἐκ διαφερομένων, ἕως ἂν διαφέρωνται, ἀδύνατον εἶ-
ναι· διαφερόμενον δ' αὖ καὶ μὴ ὁμολογοῦν ἀδύνατον ἁρμόσαι.
ὥσπερ γε καὶ ὁ ῥυθμὸς ἐκ τοῦ ταχέος καὶ βραδέος διενηνεγμένων c
πρότερον, ὕστερον δ' ὁμολογησάντων γέγονε. τὴν δ' ὁμολογίαν
πᾶσι τούτοις, ὥσπερ ἐκεῖ ἡ ἰατρική, ἐνταῦθ' ἡ μουσικὴ ἐντί-
θησιν, ἔρωτα καὶ ὁμόνοιαν ἀλλήλοις ἐμποιήσασα· καὶ ἔστιν αὖ
μουσικὴ περὶ ἁρμονίαν καὶ ῥυθμὸν ἐρωτικῶν ἐπιστήμη. καὶ ἐν
μέν γ' αὐτῇ τῇ συστάσει ἁρμονίας τε καὶ ῥυθμοῦ οὐδὲν χαλε-
πὸν τὰ ἐρωτικὰ διαγιγνώσκειν, οὐδ' ὁ διπλοῦς ἔρως ἐνταῦθά πω
ἔστιν· ἀλλ' ἐπειδὰν δέῃ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καταχρῆσθαι
ῥυθμῷ τε καὶ ἁρμονίᾳ ἢ ποιοῦντα, ὃ δὴ μελοποιίαν καλοῦσιν, d
ἢ χρώμενον ὀρθῶς τοῖς πεποιημένοις μέλεσί τε καὶ μέτροις, ὃ
δὴ παιδεία ἐκλήθη, ἐνταῦθα δὴ καὶ χαλεπὸν καὶ ἀγαθοῦ δη-
μιουργοῦ δεῖ. πάλιν γὰρ ἥκει ὁ αὐτὸς λόγος, ὅτι τοῖς μὲν
κοσμίοις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὡς ἂν κοσμιώτεροι γίγνοιντο οἱ
μήπω ὄντες, δεῖ χαρίζεσθαι καὶ φυλάττειν τὸν τούτων ἔρωτα,
καὶ οὗτός ἐστιν ὁ καλός, ὁ οὐράνιος, ὁ τῆς οὐρανίας Μούσης

ἔρως· ὁ δὲ Πολυμνίας, ὁ πάνδημος, ὃν δεῖ εὐλαβούμενον προσ- e
φέρειν οἷς ἂν προσφέρῃ, ὅπως ἂν τὴν μὲν ἡδονὴν αὐτοῦ καρ-
πώσηται, ἀκολασίαν δὲ μηδεμίαν ἐμποιήσῃ, ὥσπερ ἐν τῇ ἡμε-
τέρᾳ τέχνῃ μέγα ἔργον ταῖς περὶ τὴν ὀψοποιικὴν τέχνην ἐπιθυ-
μίαις καλῶς χρῆσθαι, ὥστ' ἄνευ νόσου τὴν ἡδονὴν καρπώσα-
σθαι. Καὶ ἐν μουσικῇ δὴ καὶ ἐν ἰατρικῇ καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις
πᾶσι καὶ τοῖς ἀνθρωπείοις καὶ τοῖς θείοις, καθ' ὅσον παρείκει,
φυλακτέον ἑκάτερον τὸν ἔρωτα· ἔνεστον γάρ.

188 XIII. Ἐπεὶ καὶ ἡ τῶν ὡρῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ σύστασις μεστή a
ἐστιν ἀμφοτέρων τούτων· κἀπειδὰν μὲν πρὸς ἄλληλα τοῦ κο-
σμίου τύχῃ ἔρωτος, ἃ νῦν δὴ ἐγὼ ἔλεγον, τά τε θερμὰ καὶ τὰ
ψυχρά, καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρά, καὶ ἁρμονίαν καὶ κρᾶσιν λάβῃ
σώφρονα, ἥκει φέροντα εὐετηρίαν τε καὶ ὑγίειαν ἀνθρώποις καὶ
τοῖς ἄλλοις ζῴοις τε καὶ φυτοῖς, καὶ οὐδὲν ἠδίκησεν· ὅταν δ'
ὁ μετὰ τῆς ὕβρεως Ἔρως ἐγκρατέστερος περὶ τὰς τοῦ ἐνιαυτοῦ
ὥρας γένηται, διέφθειρέ τε πολλὰ καὶ ἠδίκησεν. οἵ τε γὰρ λοι- b
μοὶ φιλοῦσι γίγνεσθαι ἐκ τῶν τοιούτων καὶ ἄλλ' ὅμοια πολλὰ
νοσήματα καὶ τοῖς θηρίοις καὶ τοῖς φυτοῖς· καὶ γὰρ πάχναι καὶ
χάλαζαι καὶ ἐρυσῖβαι ἐκ πλεονεξίας καὶ ἀκοσμίας περὶ ἄλληλα
τῶν τοιούτων γίγνονται ἐρωτικῶν, ὧν ἐπιστήμη περὶ ἄστρων τε
φορὰς καὶ ἐνιαυτῶν ὥρας ἀστρονομία καλεῖται. Ἔτι τοίνυν
καὶ θυσίαι πᾶσαι καὶ οἷς μαντικὴ ἐπιστατεῖ — ταῦτα δ' ἐστὶν c
ἡ περὶ θεούς τε καὶ ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους κοινωνία — οὐ
περὶ ἄλλο τί ἐστιν ἢ περὶ Ἔρωτος φυλακήν τε καὶ ἴασιν. πᾶσα
γὰρ ἡ ἀσέβεια φιλεῖ γίγνεσθαι, ἐὰν μή τις τῷ κοσμίῳ Ἔρωτι
χαρίζηται μηδὲ τιμᾷ τ' αὐτὸν καὶ πρεσβεύῃ ἐν παντὶ ἔργῳ,
ἀλλὰ τὸν ἕτερον, καὶ περὶ γονέας καὶ ζῶντας καὶ τετελευτηκό-
τας καὶ περὶ θεούς. ἃ δὴ προστέτακται τῇ μαντικῇ ἐπισκο-
πεῖν καὶ ἰατρεύειν, καὶ ἔστιν αὖ ἡ μαντικὴ φιλίας θεῶν καὶ d
ἀνθρώπων δημιουργὸς τῷ ἐπίστασθαι τὰ κατ' ἀνθρώπους ἐρω-
τικά, ὅσα τείνει πρὸς θέμιν καὶ ἀσέβειαν. Οὕτω πολλὴν καὶ
μεγάλην, μᾶλλον δὲ πᾶσαν δύναμιν ἔχει ξυλλήβδην μὲν ὁ πᾶς

ἔρως, ὁ δὲ περὶ τἀγαθὰ μετὰ σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης ἀπο-
τελούμενος καὶ παρ' ἡμῖν καὶ παρὰ θεοῖς, οὗτος τὴν μεγίστην
δύναμιν ἔχει καὶ πᾶσαν ἡμῖν εὐδαιμονίαν παρασκευάζει καὶ ἀλ-
λήλοις δυναμένους ὁμιλεῖν καὶ φίλους εἶναι καὶ τοῖς κρείττοσιν
ἡμῶν θεοῖς. Ἴσως μὲν οὖν κἀγὼ τὸν Ἔρωτα ἐπαινῶν πολλὰ e
παραλείπω, οὐ μέντοι ἑκών γε. ἀλλ' εἴ τι ἐξέλιπον, σὸν ἔρ-
γον, ὦ Ἀριστόφανες, ἀναπληρῶσαι· ἢ εἴ πως ἄλλως ἐν νῷ
ἔχεις ἐγκωμιάζειν τὸν θεόν, ἐγκωμίαζε, ἐπειδὴ καὶ τῆς λυγγὸς
189 πέπαυσαι. Ἐκδεξάμενον οὖν ἔφη εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη, ὅτι a
Καὶ μάλ' ἐπαύσατο, οὐ μέντοι πρίν γε τὸν πταρμὸν προσενεχθῆ-
ναι αὐτῇ, ὥστε με θαυμάζειν, εἰ τὸ κόσμιον τοῦ σώματος ἐπι-
θυμεῖ τοιούτων ψόφων καὶ γαργαλισμῶν, οἷον καὶ ὁ πταρμός
ἐστι· πάνυ γὰρ εὐθὺς ἐπαύσατο, ἐπειδὴ αὐτῷ τὸν πταρμὸν
προσήνεγκα. Καὶ τὸν Ἐρυξίμαχον, Ὦ 'γαθέ, φάναι, Ἀρι-
στόφανες, ὅρα τί ποιεῖς· γελωτοποιεῖς μέλλων λέγειν, καὶ φύ-
λακά με τοῦ λόγου ἀναγκάζεις γίγνεσθαι τοῦ σεαυτοῦ, ἐάν τι
γελοῖον εἴπῃς, ἐξόν σοι ἐν εἰρήνῃ λέγειν. Καὶ τὸν Ἀριστοφάνη b
γελάσαντα εἰπεῖν, Εὖ λέγεις, ὦ Ἐρυξίμαχε, καί μοι ἔστω ἄρ-
ρητα τὰ εἰρημένα. ἀλλὰ μή γε φύλαττε. ὡς ἐγὼ φοβοῦμαι
περὶ τῶν μελλόντων ῥηθήσεσθαι, οὔ τι μὴ γελοῖα εἴπω, τοῦτο
μὲν γὰρ ἂν κέρδος εἴη καὶ τῆς ἡμετέρας Μούσης ἐπιχώριον,
ἀλλὰ μὴ καταγέλαστα· Βαλών γε, φάναι, ὦ Ἀριστόφανες,
οἴει ἐκφεύξεσθαι; ἀλλὰ πρόσεχε τὸν νοῦν, καὶ οὕτως λέγε ὡς c
δώσων λόγον. ἴσως μέντοι, ἂν δόξῃ μοι, ἀφήσω σε.

XIV. Καὶ μήν, ὦ Εὐριξίμαχε, εἰπεῖν τὸν Ἀριστοφάνη,
ἄλλῃ γέ πῃ ἐν νῷ ἔχω λέγειν ἢ ᾗ σύ τε καὶ Παυσανίας εἰπέτην.
ἐμοὶ γὰρ δοκοῦσιν ἄνθρωποι παντάπασι τὴν τοῦ ἔρωτος δύναμιν
οὐκ ᾐσθῆσθαι, ἐπεὶ αἰσθανόμενοί γε μέγιστ' ἂν αὐτοῦ ἱερὰ
κατασκευάσαι καὶ βωμούς, καὶ θυσίας ἂν ποιεῖν μεγίστας,
οὐχ ὥσπερ νῦν τούτων οὐδὲν γίγνεται περὶ αὐτόν, δέον πάντων
μάλιστα γίγνεσθαι. ἔστι γὰρ θεῶν φιλανθρωπότατος, ἐπίκου- d
ρός τ' ὢν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰατρὸς τούτων, ὧν ἰαθέντων με-

γίστη εὐδαιμονία ἂν τῷ ἀνθρωπείῳ γένει εἴη. ἐγὼ οὖν πειρά-
σομαι ὑμῖν εἰσηγήσασθαι τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλ-
λων διδάσκαλοι ἔσεσθε. δεῖ δὲ πρῶτον ὑμᾶς μαθεῖν τὴν ἀνθρω-
πίνην φύσιν καὶ τὰ παθήματα αὐτῆς. Ἡ γὰρ πάλαι ἡμῶν
φύσις οὐχ ἡ αὐτὴ ἦν ἥπερ νῦν, ἀλλ' ἀλλοία· πρῶτον μὲν γὰρ
τρί' ἦν τὰ γένη τὰ τῶν ἀνθρώπων, οὐχ ὥσπερ νῦν δύο, ἄρρεν
καὶ θῆλυ, ἀλλὰ καὶ τρίτον προσῆν κοινὸν ὂν ἀμφοτέρων τού-
των, οὗ νῦν ὄνομα λοιπόν, αὐτὸ δ' ἠφάνισται· ἀνδρόγυνον γὰρ e
ἓν τότε μὲν ἦν καὶ εἶδος καὶ ὄνομα ἐξ ἀμφοτέρων κοινὸν τοῦ τ'
ἄρρενος καὶ θήλεος, νῦν δ' οὐκ ἔστιν ἀλλ' ἢ ἐν ὀνείδει ὄνομα
κείμενον. ἔπειθ' ὅλον ἦν ἑκάστου τοῦ ἀνθρώπου τὸ εἶδος στρογ-
γύλον, νῶτον καὶ πλευρὰς κύκλῳ ἔχον. χεῖρας δὲ τέτταρας
εἶχε, καὶ τὰ σκέλη ἴσα ταῖς χερσί, καὶ πρόσωπα δύ' ἐπ' αὐ-
190 χένι κυκλοτερεῖ, ὅμοια πάντῃ· κεφαλὴν δ' ἐπ' ἀμφοτέροις τοῖς a
προσώποις ἐναντίοις κειμένοις μίαν, καὶ ὦτα τέτταρα, καὶ αἰ-
δοῖα δύο, καὶ τἆλλα πάνθ' ὡς ἀπὸ τούτων ἄν τις εἰκάσειεν.
ἐπορεύετο δὲ καὶ ὀρθὸν ὥσπερ νῦν, ὁποτέρωσε βουληθείη· καὶ
ὁπότε ταχὺ ὁρμήσειε θεῖν, ὥσπερ οἱ κυβιστῶντες εἰς ὀρθὸν τὰ
σκέλη περιφερόμενοι [κυβιστῶσι κύκλῳ], ὀκτὼ τότ' οὖσι τοῖς
μέλεσιν ἀπερειδόμενοι ταχὺ ἐφέροντο κύκλῳ. ἦν δὲ διὰ ταῦτα
τρία τὰ γένη καὶ τοιαῦτα, ὅτι τὸ μὲν ἄρρεν ἦν τοῦ ἡλίου τὴν b
ἀρχὴν ἔκγονον, τὸ δὲ θῆλυ τῆς γῆς, τὸ δ' ἀμφοτέρων μετέχον
τῆς σελήνης, ὅτι καὶ ἡ σελήνη ἀμφοτέρων μετέχει. περιφερῆ
δὲ δὴ ἦν καὶ αὐτὰ καὶ ἡ πορεία αὐτῶν διὰ τὸ τοῖς γονεῦσιν
ὅμοια εἶναι. ἦν οὖν τὴν ἰσχὺν δεινὰ καὶ τὴν ῥώμην, καὶ τὰ
φρονήματα μεγάλα εἶχον, ἐπεχείρησαν δὲ τοῖς θεοῖς, καὶ ὃ λέ-
γει Ὅμηρος περὶ Ἐφιάλτου τε καὶ Ὤτου, περὶ ἐκείνων λέγεται,
τὸ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνάβασιν ἐπιχειρεῖν ποιεῖν, ὡς ἐπιθησομένων c
τοῖς θεοῖς.

XV. Ὁ οὖν Ζεὺς καὶ οἱ ἄλλοι θεοὶ ἐβουλεύοντο, ὅ τι χρὴ
αὐτοὺς ποιῆσαι, καὶ ἠπόρουν· οὔτε γὰρ ὅπως ἀποκτείνειαν εἶ-
χον καὶ ὥσπερ τοὺς γίγαντας κεραυνώσαντες τὸ γένος ἀφανί-

σειαν — αἱ τιμαὶ γὰρ αὐτοῖς καὶ τὰ ἱερὰ τὰ παρὰ τῶν ἀν-
θρώπων ἠφανίζετο — οὔθ' ὅπως ἐῷεν ἀσελγαίνειν. μόγις δὴ
ὁ Ζεὺς ἐννοήσας λέγει, ὅτι Δοκῶ μοι, ἔφη, ἔχειν μηχανήν, ὡς
ἂν εἶέν τ' ἄνθρωποι καὶ παύσαιντο τῆς ἀκολασίας ἀσθενέστεροι d
γενόμενοι. νῦν μὲν γὰρ αὐτούς, ἔφη, διατεμῶ δίχα ἕκαστον,
καὶ ἅμα μὲν ἀσθενέστεροι ἔσονται, ἅμα δὲ χρησιμώτεροι ἡμῖν
διὰ τὸ πλείους τὸν ἀριθμὸν γεγονέναι· καὶ βαδιοῦνται ὀρθοὶ ἐπὶ
δυοῖν σκελοῖν. ἐὰν δ' ἔτι δοκῶσιν ἀσελγαίνειν καὶ μὴ ἐθέλωσιν
ἡσυχίαν ἄγειν, πάλιν αὖ, ἔφη, τεμῶ δίχα, ὥστ' ἐφ' ἑνὸς πο-
ρεύσονται σκέλους ἀσκωλιάζοντες. Ταῦτ' εἰπὼν ἔτεμνε τοὺς
ἀνθρώπους δίχα, ὥσπερ οἱ τὰ ὄα τέμνοντες [καὶ] μέλλοντες τα-
ριχεύειν, ἢ ὥσπερ οἱ τὰ ᾠὰ ταῖς θριξίν. ὅντινα δὲ τέμοι, τὸν e
Ἀπόλλω ἐκέλευε τό τε πρόσωπον μεταστρέφειν καὶ τὸ τοῦ αὐ-
χένος ἥμισυ πρὸς τὴν τομήν, ἵνα θεώμενος τὴν αὑτοῦ τμῆσιν
κοσμιώτερος εἴη ἄνθρωπος, καὶ τἆλλ' ἰᾶσθαι ἐκέλευεν. ὁ δὲ
τό τε πρόσωπον μετέστρεφε, καὶ συνέλκων πανταχόθεν τὸ δέρμα
ἐπὶ τὴν γαστέρα νῦν καλουμένην, ὥσπερ τὰ σύσπαστα βαλάν-
τια, ἓν στόμα ποιῶν ἀπέδει κατὰ μέσην τὴν γαστέρα, ὃ δὴ
191 τὸν ὀμφαλὸν καλοῦσι. καὶ τὰς μὲν ἄλλας ῥυτίδας τὰς πολλὰς a
ἐξελέαινε καὶ τὰ στήθη διήρθρου, ἔχων τι τοιοῦτον ὄργανον,
οἷον οἱ σκυτοτόμοι περὶ τὸν καλάποδα λεαίνοντες τὰς τῶν σκυ-
τῶν ῥυτίδας· ὀλίγας δὲ κατέλιπε, τὰς περὶ αὐτὴν τὴν γαστέρα
καὶ τὸν ὀμφαλόν, μνημεῖον εἶναι τοῦ παλαιοῦ πάθους. ἐπειδὴ
οὖν ἡ φύσις δίχα ἐτμήθη, ποθοῦν ἕκαστον τὸ ἥμισυ τὸ αὑτοῦ
ξυνῄει, καὶ περιβάλλοντες τὰς χεῖρας καὶ συμπλεκόμενοι ἀλλή-
λοις, ἐπιθυμοῦντες συμφῦναι, ἀπέθνησκον ὑπὸ τοῦ λιμοῦ καὶ b
τῆς ἄλλης ἀργίας διὰ τὸ μηδὲν ἐθέλειν χωρὶς ἀλλήλων ποιεῖν.
καὶ ὁπότε τι ἀποθάνοι τῶν ἡμίσεων, τὸ δὲ λειφθείη, τὸ λειφθὲν
ἄλλο ἐζήτει καὶ συνεπλέκετο, εἴτε γυναικὸς τῆς ὅλης ἐντύχοι
ἡμίσει, ὃ δὴ νῦν γυναῖκα καλοῦμεν, εἴτ' ἀνδρός· καὶ οὕτως
ἀπώλλυντο. ἐλεήσας δ' ὁ Ζεὺς ἄλλην μηχανὴν πορίζεται, καὶ
μετατίθησιν αὐτῶν τὰ αἰδοῖα εἰς τὸ πρόσθε· τέως γὰρ καὶ

ταῦτ᾿ ἐκτὸς εἶχον, καὶ ἐγέννων καὶ ἔτικτον οὐκ εἰς ἀλλήλους,
ἀλλ᾿ εἰς γῆν, ὥσπερ οἱ τέττιγες. μετέθηκέ τ᾿ οὖν οὕτως αὐτὰ c
εἰς τὸ πρόσθε καὶ διὰ τούτων τὴν γένεσιν ἐν ἀλλήλοις ἐποίησε,
διὰ τοῦ ἄρρενος ἐν τῷ θήλει, τῶνδ᾿ ἕνεκα, ἵν᾿ ἐν τῇ συμπλοκῇ
ἅμα μὲν εἰ ἀνὴρ γυναικὶ ἐντύχοι, γεννῷεν καὶ γίγνοιτο τὸ γένος,
ἅμα δ᾿ εἰ καὶ ἄρρεν ἄρρενι, πλησμονὴ γοῦν γίγνοιτο τῆς συνου-
σίας καὶ διαπαύοιντο καὶ ἐπὶ τὰ ἔργα τρέποιντο καὶ τοῦ ἄλλου
βίου ἐπιμελοῖντο. Ἔστι δ᾿ οὖν ἐκ τόσου ὁ ἔρως ἔμφυτος ἀλλή-
λων τοῖς ἀνθρώποις καὶ τῆς ἀρχαίας φύσεως συναγωγεὺς καὶ d
ἐπιχειρῶν ποιῆσαι ἓν ἐκ δυοῖν καὶ ἰάσασθαι τὴν φύσιν τὴν
ἀνθρωπίνην.

XVI. Ἕκαστος οὖν ἡμῶν ἐστιν ἀνθρώπου ξύμβολον, ἅτε
τετμημένος, ὥσπερ αἱ ψῆτται, ἐξ ἑνὸς δύο. ζητεῖ δὴ ἀεὶ τὸ
αὑτοῦ ἕκαστος ξύμβολον. ὅσοι μὲν οὖν τῶν ἀνδρῶν τοῦ κοινοῦ
τμῆμά εἰσιν, ὃ δὴ τότ᾿ ἀνδρόγυνον ἐκαλεῖτο, φιλογύναικές τ᾿
εἰσὶ καὶ οἱ πολλοὶ τῶν μοιχῶν ἐκ τούτου τοῦ γένους γεγόνασι,
καὶ ὅσαι αὖ γυναῖκες φίλανδροί τε καὶ μοιχεύτριαι [ἐκ τούτου e
τοῦ γένους γίγνονται]. ὅσαι δὲ τῶν γυναικῶν γυναικὸς τμῆμά
εἰσιν, οὐ πάνυ αὗται τοῖς ἀνδράσι τὸν νοῦν προσέχουσιν, ἀλλὰ
μᾶλλον πρὸς τὰς γυναῖκας τετραμμέναι εἰσί, καὶ αἱ ἑταιρί-
στριαι ἐκ τούτου τοῦ γένους γίγνονται. ὅσοι δ᾿ ἄρρενος τμῆμά
εἰσι, τὰ ἄρρενα διώκουσι, καὶ ἕως μὲν ἂν παῖδες ὦσιν, ἅτε
τεμάχια ὄντα τοῦ ἄρρενος, φιλοῦσι τοὺς ἄνδρας καὶ χαίρουσι
192 συγκατακείμενοι καὶ συμπεπλεγμένοι τοῖς ἀνδράσι, καί εἰσιν a
οὗτοι οἱ βέλτιστοι τῶν παίδων καὶ μειρακίων, ἅτ᾿ ἀνδρειότατοι
ὄντες φύσει. φασὶ δὲ δή τινες αὐτοὺς ἀναισχύντους εἶναι, ψευ-
δόμενοι· οὐ γὰρ ὑπ᾿ ἀναισχυντίας τοῦτο δρῶσιν, ἀλλ᾿ ὑπὸ θάρ-
ρους καὶ ἀνδρείας καὶ ἀρρενωπίας, τὸ ὅμοιον αὐτοῖς ἀσπαζό-
μενοι. μέγα δὲ τεκμήριον· καὶ γὰρ τελεωθέντες μόνοι ἀποβαί-
νουσιν εἰς τὰ πολιτικὰ ἄνδρες οἱ τοιοῦτοι. ἐπειδὰν δ᾿ ἀνδρω-
θῶσι, παιδεραστοῦσι, καὶ πρὸς γάμους καὶ παιδοποιίας οὐ προσ- b
έχουσι τὸν νοῦν φύσει, ἀλλ᾿ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναγκάζονται· ἀλλ᾿

ἐξαρκεῖ αὐτοῖς μετ᾿ ἀλλήλων καταζῆν ἀγάμοις. πάντως μὲν
οὖν ὁ τοιοῦτος παιδεραστής τε καὶ φιλεραστὴς γίγνεται, ἀεὶ
τὸ ξυγγενὲς ἀσπαζόμενος. ὅταν μὲν οὖν καὶ αὐτῷ ἐκείνῳ ἐν-
τύχῃ τῷ αὑτοῦ ἡμίσει καὶ ὁ παιδεραστὴς καὶ ἄλλος πᾶς, τότε
καὶ θαυμαστότατ᾿ ἐκπλήττονται φιλίᾳ τε καὶ οἰκειότητι καὶ
ἔρωτι, οὐκ ἐθέλοντες, ὡς ἔπος εἰπεῖν, χωρίζεσθαι ἀλλήλων οὐδὲ c
σμικρὸν χρόνον. καὶ οἱ διατελοῦντες μετ᾿ ἀλλήλων διὰ βίου οὗτοί
εἰσιν, οἳ οὐδ᾿ ἂν ἔχοιεν εἰπεῖν, ὅ τι βούλονται σφίσι παρ᾿ ἀλ-
λήλων γίγνεσθαι. οὐδὲ γὰρ ἂν δόξειε ταῦτ᾿ εἶναι ἡ τῶν ἀφρο-
δισίων συνουσία, ὡς ἄρα τούτου ἕνεκα ἕτερος ἑτέρῳ χαίρει ξυν-
ὼν οὕτως ἐπὶ μεγάλης σπουδῆς· ἀλλ᾿ ἄλλο τι βουλομένη ἑκα-
τέρου ἡ ψυχὴ δήλη ἐστίν, ὃ οὐ δύναται εἰπεῖν, ἀλλὰ μαντεύε- d
ται ὃ βούλεται καὶ αἰνίττεται. καὶ εἰ αὐτοῖς ἐν τῷ αὐτῷ
κατακειμένοις ἐπιστὰς ὁ Ἥφαιστος, ἔχων τά ὄργανα, ἔροιτο,
Τί ἔσθ᾿ ὃ βούλεσθε, ὦ ἄνθρωποι, ὑμῖν παρ᾿ ἀλλήλων γενέσθαι;
— καὶ εἰ ἀποροῦντας αὐτοὺς πάλιν ἔροιτο, Ἆρά γε τοῦδ᾿ ἐπι-
θυμεῖτε, ἐν τῷ αὐτῷ γενέσθαι ὅτι μάλιστ᾿ ἀλλήλοις, ὥστε καὶ
νύκτα καὶ ἡμέραν μὴ ἀπολείπεσθαι ἀλλήλων; εἰ γὰρ τούτου
ἐπιθυμεῖτε, ἐθέλω ὑμᾶς συντῆξαι καὶ συμφῦσαι εἰς ταὐτόν,
ὥστε δύ᾿ ὄντας ἕνα γεγονέναι καὶ ἕως τ᾿ ἂν ζῆτε, ὡς ἕνα ὄντα, e
κοινῇ ἀμφοτέρους ζῆν· κἀπειδὰν ἀποθάνητε, ἐκεῖ αὖ ἐν Ἅιδου
ἀντὶ δυεῖν ἕνα εἶναι κοινῇ τεθνεῶτε. ἀλλ᾿ ὁρᾶτε, εἰ τούτου
ἐρᾶτε καὶ ἐξαρκεῖ ὑμῖν, ἂν τούτου τύχητε — ταῦτ᾿ ἀκούσας
ἴσμεν ὅτι οὐδ᾿ ἂν εἷς ἐξαρνηθείη οὐδ᾿ ἄλλο τι ἂν φανείη βουλό-
μενος, ἀλλ᾿ ἀτεχνῶς οἴοιτ᾿ ἂν ἀκηκοέναι τοῦ, οὗ πάλαι ἄρ᾿
ἐπεθύμει, συνελθὼν καὶ συντακεὶς τῷ ἐρωμένῳ ἐκ δυεῖν εἷς γε-
νέσθαι. τοῦτο γάρ ἐστι ταἴτιον, ὅτι ἡ ἀρχαία φύσις ἡμῶν ἦν
αὕτη καὶ ἦμεν ὅλοι· τοῦ ὅλου οὖν τῇ ἐπιθυμίᾳ καὶ διώξει ἔρως
193 ὄνομα. καὶ προτοῦ, ὥσπερ λέγω, ἓν ἦμεν· νυνὶ δὲ διὰ τὴν a
ἀδικίαν διῳκίσθημεν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ Ἀρκάδες ὑπὸ Λα-
κεδαιμονίων. φόβος οὖν ἔστιν, ἐὰν μὴ κόσμιοι ὦμεν πρὸς τοὺς
θεούς, ὅπως μὴ καὶ αὖθις διασχισθησόμεθα, καὶ περίιμεν ἔχον-

τες ὥσπερ οἱ ἐν ταῖς στήλαις κατὰ γραφὴν ἐκτετυπωμένοι δια-
πεπρισμένοι κατὰ τὰς ῥῖνας, γεγονότες ὥσπερ λίσπαι. ἀλλὰ
τούτων ἕνεκα πάντ' ἄνδρα χρὴ ἅπαντι παρακελεύεσθαι εὐσεβεῖν
περὶ θεούς, ἵνα τὰ μὲν ἐκφύγωμεν, τῶν δὲ τύχωμεν, ὧν ὁ b
Ἔρως ἡμῖν ἡγεμὼν καὶ στρατηγός. ᾧ μηδεὶς ἐναντία πρατ-
τέτω· πράττει δ' ἐναντία ὅστις θεοῖς ἀπεχθάνεται. φίλοι γὰρ
γενόμενοι καὶ διαλλαγέντες τῷ θεῷ ἐξευρήσομέν τε καὶ ἐντευ-
ξόμεθα τοῖς παιδικοῖς τοῖς ἡμετέροις αὐτῶν, ὃ τῶν νῦν ὀλίγοι
ποιοῦσι. καὶ μή μοι ὑπολάβῃ Ἐρυξίμαχος κωμῳδῶν τὸν λόγον,
ὡς Παυσανίαν καὶ Ἀγάθωνα λέγω· ἴσως μὲν γὰρ καὶ οὗτοι c
τούτων τυγχάνουσιν ὄντες καὶ εἰσὶν ἀμφότεροι τὴν φύσιν ἄρρε-
νες, λέγω δ' οὖν ἔγωγε καθ' ἁπάντων καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν,
ὅτι οὕτως ἂν ἡμῶν τὸ γένος εὔδαιμον γένοιτο, εἰ ἐκτελέσαιμεν
τὸν ἔρωτα καὶ τῶν παιδικῶν τῶν αὑτοῦ ἕκαστος τύχοι εἰς τὴν
ἀρχαίαν ἀπελθὼν φύσιν. εἰ δὲ τοῦτ' ἄριστον, ἀναγκαῖον καὶ
τῶν νῦν παρόντων τὸ τούτου ἐγγυτάτω ἄριστον εἶναι. τοῦτο δ'
ἐστὶ παιδικῶν τυχεῖν κατὰ νοῦν αὐτῷ πεφυκότων. οὗ δὴ τὸν
αἴτιον θεὸν ὑμνοῦντες δικαίως ἂν ὑμνοῖμεν Ἔρωτα, ὃς ἔν τε τῷ d
παρόντι ἡμᾶς πλεῖστα ὀνίνησιν εἰς τὸ οἰκεῖον ἄγων, καὶ εἰς τὸ
ἔπειτ' ἐλπίδας μεγίστας παρέχεται, ἡμῶν παρεχομένων πρὸς
θεοὺς εὐσέβειαν, καταστήσας ἡμᾶς εἰς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καὶ
ἰασάμενος μακαρίους καὶ εὐδαίμονας ποιήσειν.

XVII. Οὗτος, ἔφη, ὦ Ἐρυξίμαχε, ὁ ἐμὸς λόγος ἐστὶ
περὶ Ἔρωτος, ἀλλοῖος ἢ ὁ σός. ὥσπερ οὖν ἐδεήθην σου, μὴ
κωμῳδήσῃς αὐτόν, ἵνα καὶ τῶν λοιπῶν ἀκούσωμεν, τί ἕκαστος
ἐρεῖ, μᾶλλον δὲ τί ἑκάτερος· Ἀγάθων γὰρ καὶ Σωκράτης λοι- e
ποί. Ἀλλὰ πείσομαί σοι, ἔφη φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον· καὶ
γάρ μοι ὁ λόγος ἡδέως ἐρρήθη. καὶ εἰ μὴ ξυνῄδη Σωκράτει τε
καὶ Ἀγάθωνι δεινοῖς οὖσι περὶ τὰ ἐρωτικά, πάνυ ἂν ἐφοβούμην,
μὴ ἀπορήσωσι λόγων διὰ τὸ πολλὰ καὶ παντοδαπὰ εἰρῆσθαι·
194 νῦν δ' ὅμως θαρρῶ. Τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν, Καλῶς γὰρ αὐ- a
τὸς ἠγώνισαι, ὦ Ἐρυξίμαχε. εἰ δὲ γένοιο οὗ νῦν ἐγώ εἰμι,

μᾶλλον δ' ἴσως οὗ ἔσομαι, ἐπειδὰν καὶ Ἀγάθων εἴπῃ, εὖ μάλ'
ἂν φοβοῖο καὶ ἐν παντὶ εἴης, ὥσπερ ἐγὼ νῦν. Φαρμάττειν βού-
λει με, ὦ Σώκρατες, εἰπεῖν τὸν Ἀγάθωνα, ἵνα θορυβηθῶ διὰ
τὸ οἴεσθαι τὸ θέατρον προσδοκίαν μεγάλην ἔχειν, ὡς εὖ ἐροῦντος
ἐμοῦ. Ἐπιλήσμων μεντἂν εἴην, ὦ Ἀγάθων, εἰπεῖν τὸν Σω-
κράτη, εἰ ἰδὼν τὴν σὴν ἀνδρείαν καὶ μεγαλοφροσύνην ἀναβαί- b
νοντος ἐπὶ τὸν ὀκρίβαντα μετὰ τῶν ὑποκριτῶν καὶ βλέψαντος
ἐναντία τοσούτῳ θεάτρῳ, μέλλοντος ἐπιδείξεσθαι σαυτοῦ λόγους,
καὶ οὐδ' ὁπωστιοῦν ἐκπλαγέντος, νῦν οἰηθείην σε θορυβήσεσθαι
ἕνεχ' ἡμῶν ὀλίγων ἀνθρώπων. Τί δαί; ὦ Σώκρατες, τὸν Ἀγά-
θωνα φάναι, οὐ δήπου με οὕτω θεάτρου μεστὸν ἡγεῖ, ὥστε καὶ
ἀγνοεῖν, ὅτι νοῦν ἔχοντι ὀλίγοι ἔμφρονες πολλῶν ἀφρόνων φοβε-
ρώτεροι. Οὐ μεντἂν καλῶς ποιοίην, φάναι τὸν Σωκράτη, ὦ c
Ἀγάθων, περὶ σοῦ τι ἐγὼ ἄγροικον δοξάζων· ἀλλ' εὖ οἶδ' ὅτι,
εἴ τισιν ἐντύχοις, οὓς ἡγοῖο σοφούς, μᾶλλον ἂν αὐτῶν φροντί-
ζοις ἢ τῶν πολλῶν. ἀλλὰ μὴ οὐχ οὗτοι ἡμεῖς ὦμεν· ἡμεῖς μὲν
γὰρ κἀκεῖ παρῆμεν καὶ ἦμεν τῶν πολλῶν. εἰ δ' ἀλλ' ἐντύχοις
σοφοῖς, τάχ' ἂν αἰσχύνοιο αὐτούς, εἴ τι ἴσως οἴοιο αἰσχρὸν [ὂν] d
ποιεῖν. ἢ πῶς λέγεις; Ἀληθῆ λέγεις, φάναι. Τοὺς δὲ πολ-
λοὺς οὐκ ἂν αἰσχύνοιο, εἴ τι οἴοιο αἰσχρὸν ποιεῖν; Καὶ τὸν Φαῖ-
δρον ἔφη ὑπολαβόντ' εἰπεῖν, Ὦ φίλε Ἀγάθων, ἐὰν ἀποκρίνῃ
Σωκράτει, οὐδὲν ἔτι διοίσει αὐτῷ ὁπῃοῦν τῶν ἐνθάδ' ὁτιοῦν
γίγνεσθαι, ἐὰν μόνον ἔχῃ ὅτῳ διαλέγηται, ἄλλως τε καὶ καλῷ.
ἐγὼ δ' ἡδέως μὲν ἀκούω Σωκράτους διαλεγομένου, ἀναγκαῖον
δέ μοι ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἐγκωμίου τῷ Ἔρωτι καὶ ἀποδέξασθαι
παρ' ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν τὸν λόγον. ἀποδοὺς οὖν ἑκάτερος τῷ
θεῷ οὕτως ἤδη διαλεγέσθω. Ἀλλὰ καλῶς λέγεις, ὦ Φαῖδρε, e
φάναι τὸν Ἀγάθωνα, καὶ οὐδέν με κωλύει λέγειν· Σωκράτει
γὰρ καὶ αὖθις ἔσται πολλάκις διαλέγεσθαι.

XVIII. Ἐγὼ δὲ δὴ βούλομαι πρῶτον μὲν εἰπεῖν ἢ χρή με
ἐπαινεῖν, ἔπειτ' ἐπαινεῖν. δοκοῦσι γάρ μοι πάντες οἱ πρόσθεν
εἰρηκότες οὐ τὸν θεὸν ἐγκωμιάζειν, ἀλλὰ τοὺς ἀνθρώπους εὐδαι-

μονίζειν τῶν ἀγαθῶν, ὧν ὁ θεὸς αὐτοῖς αἴτιος· ὁποῖος δέ τις
195 αὐτὸς ὢν ταῦτ' ἐδωρήσατο, οὐδεὶς εἴρηκεν. εἷς δὲ τρόπος ὀρ- a
θὸς ἐπαίνου περὶ παντός, λόγῳ διελθεῖν οἷος αὐτὸς ὢν τυγ-
χάνει περὶ οὗ ἂν ὁ λόγος ᾖ. οὕτω δὴ τὸν Ἔρωτα καὶ ἡμᾶς
δίκαιον ἐπαινέσαι πρῶτον αὐτὸν οἷός ἐστιν, ἔπειτα τὰς δόσεις.
Φημὶ οὖν ἐγὼ πάντων θεῶν εὐδαιμόνων ὄντων Ἔρωτα, εἰ θέμις
καὶ ἀνεμέσητον εἰπεῖν, εὐδαιμονέστατον εἶναι αὐτῶν, κάλλι-
στον ὄντα καὶ ἄριστον. ἔστι δὲ κάλλιστος ὢν τοιόσδε. πρῶτον
μὲν νεώτατος θεῶν, ὦ Φαῖδρε. μέγα δὲ τεκμήριον τῷ λόγῳ
αὐτὸς παρέχεται φεύγων φυγῇ τὸ γῆρας, ταχὺ ὂν δῆλον ὅτι· b
θᾶττον γοῦν τοῦ δέοντος ἡμῖν προσέρχεται. ὃ δὴ πέφυκεν Ἔρως
μισεῖν καὶ οὐδ' ἐντὸς πολλοῦ πλησιάζειν. μετὰ δὲ νέων ἀεὶ
ξύνεστιν· ἔστι γὰρ παλαιὸς λόγος εὖ ἔχων, ὡς ὅμοιον ὁμοίῳ
ἀεὶ πελάζει. ἐγὼ δὲ Φαίδρῳ ἄλλα πολλὰ ὁμολογῶν τοῦτ' οὐχ
ὁμολογῶ, ὡς Ἔρως Κρόνου καὶ Ἰαπετοῦ ἀρχαιότερός ἐστιν,
ἀλλά φημι νεώτατον αὐτὸν εἶναι θεῶν καὶ ἀεὶ νέον, τὰ δὲ πα- c
λαιὰ πράγματα περὶ θεούς, ἃ Ἡσίοδος καὶ Παρμενίδης λέγου-
σιν, Ἀνάγκῃ καὶ οὐκ Ἔρωτι γεγονέναι, εἰ ἐκεῖνοι ἀληθῆ ἔλε-
γον· οὐ γὰρ ἂν ἐκτομαὶ οὐδὲ δεσμοὶ ἀλλήλων ἐγίγνοντο καὶ
ἄλλα πολλὰ καὶ βίαια, εἰ Ἔρως ἐν αὐτοῖς ἦν, ἀλλὰ φιλία καὶ
εἰρήνη, ὥσπερ νῦν, ἐξ οὗ Ἔρως τῶν θεῶν βασιλεύει. Νέος
μὲν οὖν ἐστι, πρὸς δὲ τῷ νέῳ ἁπαλός. ποιητοῦ δ' ἔστιν ἐνδεὴς d
οἷος ἦν Ὅμηρος, πρὸς τὸ ἐπιδεῖξαι θεοῦ ἁπαλότητα. Ὅμηρος
γὰρ Ἄτην θεόν τέ φησιν εἶναι καὶ ἁπαλήν· τοὺς γοῦν πόδας
αὐτῆς ἁπαλοὺς εἶναι, λέγων

τῆς μένθ' ἁπαλοὶ πόδες· οὐ γὰρ ἐπ' οὔδεος
πίλναται, ἀλλ' ἄρα ἥ γε κατ' ἀνδρῶν κράατα βαίνει.

καλῷ οὖν δοκεῖ μοι τεκμηρίῳ τὴν ἁπαλότητα ἀποφαίνειν, ὅτι
οὐκ ἐπὶ σκληροῦ βαίνει, ἀλλ' ἐπὶ μαλθακοῦ. τῷ αὐτῷ δὴ καὶ
ἡμεῖς χρησώμεθα τεκμηρίῳ περὶ Ἔρωτα, ὅτι ἁπαλός. οὐ γὰρ e
ἐπὶ γῆς βαίνει οὐδ' ἐπὶ κρανίων, ἅ ἐστιν οὐ πάνυ μαλακά, ἀλλ'
ἐν τοῖς μαλακωτάτοις τῶν ὄντων καὶ βαίνει καὶ οἰκεῖ. ἐν γὰρ

ἤθεσι καὶ ψυχαῖς θεῶν καὶ ἀνθρώπων τὴν οἴκησιν ἵδρυται, καὶ
οὐκ αὖ ἑξῆς ἐν πάσαις ταῖς ψυχαῖς, ἀλλ' ᾗτινι ἂν σκληρὸν
ἦθος ἐχούσῃ ἐντύχῃ, ἀπέρχεται, ᾗ δ' ἂν μαλακόν, οἰκίζεται.
ἁπτόμενον οὖν ἀεὶ καὶ ποσὶ καὶ πάντῃ ἐν μαλακωτάτοις τῶν
μαλακωτάτων, ἁπαλώτατον ἀνάγκη εἶναι. Νεώτατος μὲν δή
196 ἐστι καὶ ἁπαλώτατος· πρὸς δὲ τούτοις ὑγρὸς τὸ εἶδος. οὐ γὰρ a
ἂν οἷός τ' ἦν πάντῃ περιπτύσσεσθαι οὐδὲ διὰ πάσης ψυχῆς καὶ
εἰσιὼν τὸ πρῶτον λανθάνειν καὶ ἐξιών, εἰ σκληρὸς ἦν. συμμέ-
τρου δὲ καὶ ὑγρᾶς ἰδέας μέγα τεκμήριον ἡ εὐσχημοσύνη, ὃ δὴ
διαφερόντως ἐκ πάντων ὁμολογουμένως Ἔρως ἔχει· ἀσχημοσύνῃ
γὰρ καὶ Ἔρωτι πρὸς ἀλλήλους ἀεὶ πόλεμος. χρόας δὲ κάλλος
ἡ κατ' ἄνθη δίαιτα τοῦ θεοῦ σημαίνει· ἀνανθεῖ γὰρ καὶ ἀπην-
θηκότι καὶ σώματι καὶ ψυχῇ καὶ ἄλλῳ ὁτῳοῦν οὐκ ἐνίζει b
Ἔρως, οὗ δ' ἂν εὐανθής τε καὶ εὐώδης τόπος ᾖ, ἐνταῦθα καὶ
ἵζει καὶ μένει.

XIX. Περὶ μὲν οὖν κάλλους τοῦ θεοῦ καὶ ταῦθ' ἱκανά, καὶ
ἔτι πολλὰ λείπεται. περὶ δ' ἀρετῆς Ἔρωτος μετὰ ταῦτα λεκτέον.
τὸ μὲν μέγιστον, ὅτι Ἔρως οὔτ' ἀδικεῖ οὔτ' ἀδικεῖται οὔθ' ὑπὸ
θεοῦ οὔτε θεόν, οὔθ' ὑπ' ἀνθρώπου οὔτ' ἄνθρωπον. οὔτε γὰρ αὐτὸς
βίᾳ πάσχει, εἴ τι πάσχει· βία γὰρ Ἔρωτος οὐχ ἅπτεται· οὔτε
ποιῶν ποιεῖ· πᾶς γὰρ ἑκὼν Ἔρωτι πᾶν ὑπηρετεῖ· ἃ δ' ἂν τις c
ἑκὼν ἑκόντι ὁμολογήσῃ, φασὶν οἱ πόλεως βασιλῆς νόμοι δίκαια
εἶναι. πρὸς δὲ τῇ δικαιοσύνῃ σωφροσύνης πλείστης μετέχει.
εἶναι γὰρ ὁμολογεῖται σωφροσύνη τὸ κρατεῖν ἡδονῶν καὶ ἐπιθυ-
μιῶν, Ἔρωτος δὲ μηδεμίαν ἡδονὴν κρείττω εἶναι. εἰ δ' ἥττους,
κρατοῖντ' ἂν ὑπ' Ἔρωτος, ὁ δὲ κρατοίη. κρατῶν δ' ἡδονῶν
καὶ ἐπιθυμιῶν ὁ Ἔρως διαφερόντως ἂν σωφρονοίη. καὶ μὴν εἴς d
γ' ἀνδρείαν Ἔρωτι οὐδ' Ἄρης ἀνθίσταται. οὐ γὰρ ἔχει Ἔρωτα
Ἄρης, ἀλλ' Ἔρως Ἄρη, Ἀφροδίτης, ὡς λόγος. κρείττων δ'
ὁ ἔχων τοῦ ἐχομένου. τοῦ δ' ἀνδρειοτάτου τῶν ἄλλων κρατῶν
πάντων ἂν ἀνδρειότατος εἴη. Περὶ μὲν οὖν δικαιοσύνης καὶ
σωφροσύνης καὶ ἀνδρείας τοῦ θεοῦ εἴρηται, περὶ δὲ σοφίας λεί-

πεται· ὅσον οὖν δυνατόν, πειρατέον μὴ ἐλλείπειν. καὶ πρῶτον
μέν, ἵν' αὖ κἀγὼ τὴν ἡμετέραν τέχνην τιμήσω ὥσπερ Ἐρυξί-
μαχος τὴν ἑαυτοῦ, ποιητὴς ὁ θεὸς σοφὸς οὕτως, ὥστε καὶ ἄλ- e
λον ποιῆσαι· πᾶς γοῦν ποιητὴς γίγνεται, κἂν ἄμουσος ᾖ τὸ
πρίν, οὗ ἂν Ἔρως ἅψηται. ᾧ δὴ πρέπει ἡμᾶς μαρτυρίῳ χρῆ-
σθαι, ὅτι ποιητὴς ὁ Ἔρως ἀγαθὸς ἐν κεφαλαίῳ πᾶσαν ποίησιν
τὴν κατὰ μουσικήν· ἃ γάρ τις ἢ μὴ ἔχει ἢ μὴ οἶδεν, οὔτ' ἂν
197 ἑτέρῳ δοίη οὔτ' ἂν ἄλλον διδάξειε. καὶ μὲν δὴ τήν γε τῶν a
ζῴων ποίησιν πάντων τίς ἐναντιώσεται μὴ οὐχὶ Ἔρωτος εἶναι
σοφίαν, ᾗ γίγνεταί τε καὶ φύεται πάντα τὰ ζῷα; ἀλλὰ τὴν
τῶν τεχνῶν δημιουργίαν οὐκ ἴσμεν, ὅτι οὗ μὲν ἂν ὁ θεὸς οὗτος
διδάσκαλος γένηται, ἐλλόγιμος καὶ φανὸς ἀπέβη, οὗ δ' ἂν
Ἔρως μὴ ἐφάψηται, σκοτεινός; τοξικήν γε μὴν καὶ ἰατρικὴν
καὶ μαντικὴν Ἀπόλλων ἀνεῦρεν, ἐπιθυμίας καὶ ἔρωτος ἡγεμο-
νεύσαντος, ὥστε καὶ οὗτος Ἔρωτος ἂν εἴη μαθητής, καὶ Μοῦ-
σαι μουσικῆς καὶ Ἥφαιστος χαλκείας καὶ Ἀθηνᾶ ἱστουργίας
καὶ Ζεὺς κυβερνήσεως θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων. ὅθεν δὴ καὶ κατε- b
σκευάσθη τῶν θεῶν τὰ πράγματα Ἔρωτος ἐγγενομένου, δῆλον
ὅτι κάλλους· αἴσχει γὰρ οὐκ ἔπεστιν Ἔρως. προτοῦ δέ, ὥσπερ
ἐν ἀρχῇ εἶπον, πολλὰ καὶ δεινὰ θεοῖς ἐγίγνετο, ὡς λέγεται, διὰ
τὴν τῆς Ἀνάγκης βασιλείαν· ἐπειδὴ δ' ὁ θεὸς οὗτος ἔφυ, ἐκ
τοῦ ἐρᾶν τῶν καλῶν πάντ' ἀγαθὰ γέγονε καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώ- c
ποις. Οὕτως ἐμοὶ δοκεῖ, ὦ Φαῖδρε, Ἔρως πρῶτος αὐτὸς ὢν
κάλλιστος καὶ ἄριστος μετὰ τοῦτο τοῖς ἄλλοις ἄλλων τοιούτων
αἴτιος εἶναι. ἐπέρχεται δέ μοί τι καὶ ἔμμετρον εἰπεῖν, ὅτι οὗ-
τός ἐστιν ὁ ποιῶν

εἰρήνην μὲν ἐν ἀνθρώποις, πελάγει δὲ γαλήνην,
νηνεμίαν ἀνέμων, ὕπνον τ' ἐνὶ κοίτῃ ἀκηδῆ.

οὗτος δ' ἡμᾶς ἀλλοτριότητος μὲν κενοῖ, οἰκειότητος δὲ πληροῖ, d
τὰς τοιάσδε ξυνόδους μετ' ἀλλήλων πάσας τιθεὶς ξυνιέναι, ἐν
ἑορταῖς, ἐν χοροῖς, ἐν θυσίαις γιγνόμενος ἡγεμών· πρᾳότητα
μὲν πορίζων, ἀγριότητα δ' ἐξορίζων· φιλόδωρος εὐμενείας, ἄδω-

ρος δυσμενείας· ἵλεως ἀγαθοῖς, θεατὸς σοφοῖς, ἀγαστὸς θεοῖς·
ζηλωτὸς ἀμοίροις, κτητὸς εὐμοίροις· τρυφῆς, ἁβρότητος, χλι-
δῆς, χαρίτων, ἱμέρου, πόθου πατήρ· ἐπιμελὴς ἀγαθῶν, ἀμε-
λὴς κακῶν· ἐν πλῷ, ἐν πόνῳ, ἐν φόβῳ κυβερνήτης, παρα- e
στάτης, σωτὴρ ἄριστος, ξυμπάντων τε θεῶν καὶ ἀνθρώπων κό-
σμος, ἡγεμὼν κάλλιστος καὶ ἄριστος, ᾧ χρὴ ἕπεσθαι πάντ'
ἄνδρα ἐφυμνοῦντα καλῶς, καλῆς ᾠδῆς μετέχοντα, ἣν ᾄδει θέλ-
γων πάντων θεῶν τε καὶ ἀνθρώπων νόημα. Οὗτος, ἔφη, ὁ παρ'
ἐμοῦ λόγος, ὦ Φαῖδρε, τῷ θεῷ ἀνακείσθω, τὰ μὲν παιδιᾶς,
τὰ δὲ σπουδῆς μετρίας, καθ' ὅσον ἐγὼ δύναμαι, μετέχων.
198 XX. Εἰπόντος δὲ τοῦ Ἀγάθωνος, πάντας ἔφη ὁ Ἀριστό- a
δημος ἀναθορυβῆσαι τοὺς παρόντας, ὡς πρεπόντως τοῦ νεανί-
σκου εἰρηκότος καὶ αὐτῷ καὶ τῷ θεῷ. τὸν οὖν Σωκράτη εἰπεῖν
βλέψαντα εἰς τὸν Ἐρυξίμαχον, Ἆρά σοι δοκῶ, φάναι, ὦ παῖ
Ἀκουμενοῦ, ἀδεὲς πάλαι δέος δεδιέναι, ἀλλ' οὐ μαντικῶς, ἃ
νῦν δὴ ἔλεγον, εἰπεῖν, ὅτι Ἀγάθων θαυμαστῶς ἐροίη, ἐγὼ δ'
ἀπορήσοιμι; Τὸ μὲν ἕτερον, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, μαντικῶς
μοι δοκεῖ εἰρηκέναι, ὅτι Ἀγάθων εὖ ἐρεῖ· τὸ δὲ σὲ ἀπορήσειν,
οὐκ οἶμαι. Καὶ πῶς, ὦ μακάριε, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, οὐ b
μέλλω ἀπορεῖν κἀγὼ καὶ ἄλλος ὁστισοῦν, μέλλων λέξειν μετὰ
καλὸν οὕτω καὶ παντοδαπὸν λόγον ῥηθέντα; καὶ τὰ μὲν ἄλλα
οὐχ ὁμοίως μέν, θαυμαστὰ δέ· τὸ δ' ἐπὶ τελευτῆς τοῦ κάλλους
τῶν ὀνομάτων καὶ ῥημάτων τίς οὐκ ἂν ἐξεπλάγη ἀκούων; ἐπεὶ
ἔγωγ' ἐνθυμούμενος, ὅτι αὐτὸς οὐχ οἷός τ' ἔσομαι οὐδ' ἐγγὺς
τούτων οὐδὲν καλὸν εἰπεῖν, ὑπ' αἰσχύνης ὀλίγου ἀποδρὰς ᾠχό- c
μην, εἴ πῃ εἶχον. καὶ γάρ με Γοργίου ὁ λόγος ἀνεμίμνησκεν,
ὥστ' ἀτεχνῶς τὸ τοῦ Ὁμήρου ἐπεπόνθη· ἐφοβούμην, μή μοι
τελευτῶν ὁ Ἀγάθων Γοργίου κεφαλὴν δεινοῦ λέγειν ἐν τῷ λόγῳ
ἐπὶ τὸν ἐμὸν λόγον πέμψας αὐτόν με λίθον τῇ ἀφωνίᾳ ποιήσειε.
καὶ ἐνενόησα τότ' ἄρα καταγέλαστος ὤν, ἡνίχ' ὑμῖν ὡμολόγουν d
ἐν τῷ μέρει μεθ' ὑμῶν ἐγκωμιάσεσθαι τὸν Ἔρωτα καὶ ἔφην εἶ-
ναι δεινὸς τὰ ἐρωτικά, οὐδὲν εἰδὼς ἄρα τοῦ πράγματος, ὡς

ἔδει ἐγκωμιάζειν ὁτιοῦν. ἐγὼ μὲν γὰρ ὑπ' ἀβελτερίας ᾤμην
δεῖν τἀληθῆ λέγειν περὶ ἑκάστου τοῦ ἐγκωμιαζομένου, καὶ τοῦτο
μὲν ὑπάρχειν, ἐξ αὐτῶν δὲ τούτων τὰ κάλλιστα ἐκλεγομένους
ὡς εὐπρεπέστατα τιθέναι. καὶ πάνυ δὴ μέγα ἐφρόνουν ὡς εὖ
ἐρῶν, ὡς εἰδὼς τὴν ἀλήθειαν [τοῦ ἐπαινεῖν ὁτιοῦν]. τὸ δ' ἄρα,
ὡς ἔοικεν, οὐ τοῦτ' ἦν τὸ καλῶς ἐπαινεῖν ὁτιοῦν, ἀλλὰ τὸ ὡς e
μέγιστα ἀνατιθέναι τῷ πράγματι καὶ ὡς κάλλιστα, ἐάν τ' ᾖ
οὕτως ἔχοντα, ἐάν τε μή. εἰ δὲ ψευδῆ, οὐδὲν ἄρ' ἦν πρᾶγμα.
προὐρρήθη γάρ, ὡς ἔοικεν, ὅπως ἕκαστος ἡμῶν τὸν Ἔρωτα
ἐγκωμιάζειν δόξει, οὐχ ὅπως ἐγκωμιάσεται. διὰ ταῦτα δή,
οἶμαι, πάντα λόγον κινοῦντες ἀνατίθετε τῷ Ἔρωτι, καί φατε
199 αὐτὸν τοιοῦτόν τ' εἶναι καὶ τοσούτων αἴτιον, ὅπως ἂν φαίνηται a
ὡς κάλλιστος καὶ ἄριστος, δῆλον ὅτι τοῖς μὴ γιγνώσκουσιν· οὐ
γὰρ ἄν που τοῖς γ' εἰδόσι. καὶ καλῶς γ' ἔχει καὶ σεμνῶς ὁ
ἔπαινος. ἀλλὰ γὰρ ἐγὼ οὐκ ᾔδη ἄρα τὸν τρόπον τοῦ ἐπαίνου,
οὐδ' εἰδὼς ὑμῖν ὡμολόγησα καὶ αὐτὸς ἐν τῷ μέρει ἐπαινέσεσθαι.
ἡ γλῶττα οὖν ὑπέσχετο, ἡ δὲ φρὴν οὔ. χαιρέτω δή. οὐ γὰρ
ἔτι ἐγκωμιάζω τοῦτον τὸν τρόπον· οὐ γὰρ ἂν δυναίμην· οὐ
μέντοι ἀλλὰ τά γ' ἀληθῆ, εἰ βούλεσθε, ἐθέλω εἰπεῖν κατ' ἐμαυ-
τόν, οὐ πρὸς τοὺς ὑμετέρους λόγους, ἵνα μὴ γέλωτα ὄφλω. b
ὅρα οὖν, ὦ Φαῖδρε, εἴ τι καὶ τοιούτου λόγου δέει περὶ Ἔρωτος,
τἀληθῆ λεγόμενα ἀκούειν, ὀνόμασι δὲ καὶ θέσει ῥημάτων τοιαύ-
τῃ, ὁποία δ' ἄν τις τύχῃ ἐπελθοῦσα. Τὸν οὖν Φαῖδρον ἔφη
καὶ τοὺς ἄλλους κελεύειν λέγειν, ὅπῃ αὐτὸς οἴοιτο δεῖν εἰπεῖν,
ταύτῃ. Ἔτι τοίνυν, φάναι, ὦ Φαῖδρε, πάρες μοι Ἀγάθωνα
σμίκρ' ἄττ' ἐρέσθαι, ἵν' ἀνομολογησάμενος παρ' αὐτοῦ οὕτως
ἤδη λέγω. Ἀλλὰ παρίημι, φάναι τὸν Φαῖδρον· ἀλλ' ἐρώτα. c
Μετὰ ταῦτα δὴ τὸν Σωκράτη ἔφη ἐνθένδε ποθὲν ἄρξασθαι.

XXI. Καὶ μήν, ὦ φίλε Ἀγάθων, καλῶς μοι ἔδοξας καθη-
γήσασθαι τοῦ λόγου, λέγων, ὅτι πρῶτον μὲν δέοι αὐτὸν ἐπι-
δεῖξαι, ὁποῖός τίς ἐστιν ὁ Ἔρως, ὕστερον δὲ τὰ ἔργα αὐτοῦ.
ταύτην τὴν ἀρχὴν πάνυ ἄγαμαι. ἴθι οὖν μοι περὶ Ἔρωτος,

ἐπειδὴ καὶ τἆλλα καλῶς καὶ μεγαλοπρεπῶς διῆλθες οἷός ἐστι,
καὶ τόδ' εἰπέ· πότερόν ἐστι τοιοῦτος, οἷος εἶναι τινὸς ὁ Ἔρως d
ἔρως, ἢ οὐδενός; ἐρωτῶ δ' οὐκ, εἰ μητρός τινος ἢ πατρός ἐστι,
γελοῖον γὰρ ἂν εἴη τὸ ἐρώτημα, εἰ Ἔρως ἐστὶν ἔρως μητρὸς
ἢ πατρός, ἀλλ' ὥσπερ ἂν εἰ αὐτὸ τοῦτο, πατέρα, ἠρώτων,
ἆρ' ὁ πατήρ ἐστι πατήρ τινος, ἢ οὔ; εἶπες ἂν δήπου μοι, εἰ
ἐβούλου καλῶς ἀποκρίνασθαι, ὅτι ἔστιν υἱέος γ' ἢ θυγατρὸς ὁ
πατὴρ πατήρ· ἢ οὔ; Πάνυ γε, φάναι τὸν Ἀγάθωνα. Οὐκοῦν
καὶ ἡ μήτηρ ὡσαύτως; Ὁμολογῆσαι καὶ τοῦτο. Ἔτι τοίνυν, e
εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, ἀπόκριναι ὀλίγῳ πλείω, ἵνα μᾶλλον κα-
ταμάθῃς ὃ βούλομαι. εἰ γὰρ ἐροίμην, Τί δέ; ἀδελφός, αὐτὸ
τοῦθ' ὅπερ ἔστιν, ἔστι τινὸς [ἀδελφὸς] ἢ οὔ; Φάναι εἶναι. Οὐκ-
οῦν ἀδελφοῦ ἢ ἀδελφῆς; Ὁμολογεῖν. Πειρῶ δή, φάναι, καὶ
τὸν Ἔρωτα εἰπεῖν. ὁ Ἔρως ἔρως ἐστὶν οὐδενὸς ἢ τινός; Πάνυ
200 μὲν οὖν ἔστιν. Τοῦτο μὲν τοίνυν, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, φύ- a
λαξον παρὰ σαυτῷ [μεμνημένος] ὅτου· τοσόνδε δ' εἰπέ, πότε-
ρον ὁ Ἔρως ἐκείνου, οὗ ἔστιν ἔρως, ἐπιθυμεῖ αὐτοῦ, ἢ οὔ;
Πάνυ γε, φάναι. Πότερον ἔχων αὐτό, οὗ ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ,
εἶτ' ἐπιθυμεῖ τε καὶ ἐρᾷ, ἢ οὐκ ἔχων; Οὐκ ἔχων, ὡς τὸ εἰκός
γε, φάναι. Σκόπει δή, εἰπεῖν τὸν Σωκράτη, ἀντὶ τοῦ εἰκότος
εἰ ἀνάγκη οὕτω, τὸ ἐπιθυμοῦν ἐπιθυμεῖν οὗ ἐνδεές ἐστιν, ἢ μὴ
ἐπιθυμεῖν, ἐὰν μὴ ἐνδεὲς ᾖ. ἐμοὶ μὲν γὰρ θαυμαστῶς δοκεῖ, b
ὦ Ἀγάθων, ὡς ἀνάγκη εἶναι, σοὶ δὲ πῶς; Κἀμοί, φάναι, δο-
κεῖ. Καλῶς λέγεις. ἆρ' οὖν βούλοιτ' ἄν τις μέγας ὢν μέγας
εἶναι, ἢ ἰσχυρὸς ὢν ἰσχυρός; Ἀδύνατον ἐκ τῶν ὡμολογημένων.
Οὐ γάρ που ἐνδεὴς ἂν εἴη τούτων ὅ γ' ὤν. Ἀληθῆ λέγεις. Εἰ
γὰρ καὶ ἰσχυρὸς ὢν βούλοιτο ἰσχυρὸς εἶναι, φάναι τὸν Σωκράτη,
καὶ ταχὺς ὢν ταχύς, καὶ ὑγιὴς ὢν ὑγιής — ἴσως γὰρ ἄν τις
ταῦτ' οἰηθείη καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, τοὺς ὄντας τε τοιούτους
καὶ ἔχοντας ταῦτα τούτων, ἅπερ ἔχουσι, καὶ ἐπιθυμεῖν. ἵν' c
οὖν μὴ ἐξαπατηθῶμεν, τούτου ἕνεκα λέγω. τούτοις γάρ, ὦ
Ἀγάθων, εἰ ἐννοεῖς, ἔχειν μὲν ἕκαστα τούτων ἐν τῷ παρόντι

ἀνάγκη, ἃ ἔχουσιν, ἐάν τε βούλωνται ἐάν τε μή· καὶ τούτου
γε δήπου τίς ἂν ἐπιθυμήσειεν; ἀλλ' ὅταν τις λέγῃ, ὅτι Ἐγὼ
ὑγιαίνων βούλομαι καὶ ὑγιαίνειν, καὶ πλουτῶν βούλομαι καὶ
πλουτεῖν, καὶ ἐπιθυμῶ αὐτῶν τούτων, ἃ ἔχω· — εἴποιμεν ἂν
αὐτῷ, ὅτι Σύ, ὦ ἄνθρωπε, πλοῦτον κεκτημένος καὶ ὑγίειαν
καὶ ἰσχὺν βούλει καὶ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ταῦτα κεκτῆσθαι, d
ἐπεὶ ἐν τῷ γε νῦν παρόντι, εἴτε βούλει εἴτε μή, ἔχεις. σκόπει
οὖν, ὅταν τοῦτο λέγῃς, ὅτι Ἐπιθυμῶ τῶν παρόντων, εἰ ἄλλο
τι λέγεις ἢ τόδε, ὅτι Βούλομαι τὰ νῦν παρόντα καὶ εἰς τὸν
ἔπειτα χρόνον παρεῖναι. — ἄλλο τι ὁμολογοίη ἄν; Συμφάναι
ἔφη τὸν Ἀγάθωνα. Εἰπεῖν δὴ τὸν Σωκράτη, Οὐκοῦν τοῦτό
γ' ἐστὶν ἐκείνου ἐρᾶν, ὃ οὔπω ἕτοιμον αὐτῷ ἐστὶν οὐδ' ἔχει, [τὸ
εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ταῦτ' εἶναι αὐτῷ σωζόμενα τὰ νῦν πα- e
ρόντα]; Πάνυ γε, φάναι. Καὶ οὗτος ἄρα καὶ ἄλλος πᾶς ὁ
ἐπιθυμῶν τοῦ μὴ ἑτοίμου ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦ μὴ παρόντος, καὶ
ὃ μὴ ἔχει καὶ ὃ μὴ ἔστιν αὐτὸς καὶ οὗ ἐνδεής ἐστι, τοιαῦτ'
ἄττ' ἐστὶν ὧν ἡ ἐπιθυμία τε καὶ ὁ ἔρως ἐστίν. Πάνυ γ', εἰπεῖν.
Ἴθι δή, φάναι τὸν Σωκράτη, ἀνομολογησώμεθα τὰ εἰρημένα.
ἄλλο τι ἔστιν ὁ ἔρως πρῶτον μὲν τινῶν, ἔπειτα τούτων, ὧν ἂν
201 ἔνδεια παρῇ αὐτῷ; Ναί, φάναι. Ἐπὶ δὴ τούτοις ἀναμνή- a
σθητι, τίνων ἔφησθ' ἐν τῷ λόγῳ εἶναι τὸν Ἔρωτα. εἰ δὲ βούλει,
ἐγώ σε ἀναμνήσω. οἶμαι γάρ σε οὑτωσί πως εἰπεῖν, ὅτι τοῖς
θεοῖς κατεσκευάσθη τὰ πράγματα δι' ἔρωτα καλῶν· αἰσχρῶν
γὰρ οὐκ εἴη ἔρως· οὐχ οὑτωσί πως ἔλεγες; Εἶπον γάρ, φάναι
τὸν Ἀγάθωνα. Καὶ ἐπιεικῶς γε λέγεις, ὦ ἑταῖρε, φάναι τὸν
Σωκράτη. καὶ εἰ τοῦθ' οὕτως ἔχει, ἄλλο τι ὁ Ἔρως κάλλους
ἂν εἴη ἔρως, αἴσχους δ' οὔ; Ὡμολόγει. Οὐκοῦν ὡμολόγηται,
οὗ ἐνδεής ἐστι καὶ μὴ ἔχει, τούτου ἐρᾶν; Ναί, εἰπεῖν. Ἐν- b
δεὴς ἄρ' ἐστὶ καὶ οὐκ ἔχει ὁ Ἔρως κάλλος. Ἀνάγκη, φάναι.
Τί δέ; τὸ ἐνδεὲς κάλλους καὶ μηδαμῇ κεκτημένον κάλλος ἆρα
λέγεις σὺ καλὸν εἶναι; Οὐ δῆτα. Ἔτι οὖν ὁμολογεῖς Ἔρωτα
καλὸν εἶναι, εἰ ταῦθ' οὕτως ἔχει; Καὶ τὸν Ἀγάθωνα εἰπεῖν,

Κινδυνεύω, ὦ Σώκρατες, οὐδὲν εἰδέναι ὧν τότ' εἶπον. Καὶ
μὴν καλῶς γ' εἶπες, φάναι, ὦ Ἀγάθων. ἀλλὰ σμικρὸν ἔτι
εἰπέ· τἀγαθὰ οὐ καὶ καλὰ δοκεῖ σοι εἶναι; Ἔμοιγε. Εἰ ἄρ' c
ὁ Ἔρως τῶν καλῶν ἐνδεής ἐστι, τὰ δ' ἀγαθὰ καλά, κἂν τῶν
ἀγαθῶν ἐνδεὴς εἴη. Ἐγώ, φάναι, ὦ Σώκρατες, σοὶ οὐκ ἂν
δυναίμην ἀντιλέγειν, ἀλλ' οὕτως ἐχέτω, ὡς σὺ λέγεις. Οὐ μὲν
οὖν τῇ ἀληθείᾳ, φάναι, ὦ φιλούμενε Ἀγάθων, δύνασαι ἀντι-
λέγειν, ἐπεὶ Σωκράτει γ' οὐδὲν χαλεπόν. d

XXII. Καὶ σὲ μέν γ' ἤδη ἐάσω· τὸν δὲ λόγον τὸν περὶ
τοῦ Ἔρωτος, ὅν ποτ' ἤκουσα γυναικὸς Μαντινικῆς Διοτίμας,
ἣ ταῦτά τε σοφὴ ἦν καὶ ἄλλα πολλά, καὶ Ἀθηναίοις ποτὲ θυ-
σαμένοις πρὸ τοῦ λοιμοῦ δεκέτη ἀναβολὴν ἐποίησε τῆς νόσου,
ἣ δὴ κἀμὲ τὰ ἐρωτικὰ ἐδίδαξεν — ὃν οὖν ἐκείνη ἔλεγε λόγον
πειράσομαι ὑμῖν διελθεῖν ἐκ τῶν ὡμολογημένων ἐμοὶ καὶ Ἀγά-
θωνι, αὐτὸς ἐπ' ἐμαυτοῦ, ὅπως ἂν δύνωμαι. δεῖ δή, ὦ Ἀγά-
θων, ὥσπερ σὺ καθηγήσω, διελθεῖν αὐτὸν πρῶτον, τίς ἐστιν ὁ e
Ἔρως καὶ ποῖός τις, ἔπειτα τὰ ἔργα αὐτοῦ. δοκεῖ οὖν μοι
ῥᾷστον εἶναι οὕτω διελθεῖν, ὥς ποτ' ἐμὲ ἡ ξένη ἀνακρίνουσα
διῄει. σχεδὸν γάρ τι κἀγὼ πρὸς αὐτὴν ἕτερα τοιαῦτ' ἔλεγον,
οἷάπερ νῦν πρὸς ἐμὲ Ἀγάθων, ὡς εἴη ὁ Ἔρως μέγας θεός, εἴη
δὲ τῶν καλῶν. ἤλεγχε δή με τούτοις τοῖς λόγοις, οἷσπερ ἐγὼ
τοῦτον, ὡς οὔτε καλὸς εἴη κατὰ τὸν ἐμὸν λόγον οὔτ' ἀγαθός.
κἀγώ, Πῶς λέγεις, ἔφην, ὦ Διοτίμα; αἰσχρὸς ἄρ' ὁ Ἔρως
ἐστὶ καὶ κακός; Καὶ ἥ, Οὐκ εὐφημήσεις; ἔφη· ἢ οἴει, ὅ τι
ἂν μὴ καλὸν ᾖ, ἀναγκαῖον αὐτὸ εἶναι αἰσχρόν; Μάλιστά γε.
202 Ἦ καὶ ἂν μὴ σοφὸν ἀμαθές; ἢ οὐκ ᾔσθησαι, ὅτι ἔστι τι με- a
ταξὺ σοφίας καὶ ἀμαθίας; Τί τοῦτο; Τὸ ὀρθὰ δοξάζειν [καὶ]
ἄνευ τοῦ ἔχειν λόγον δοῦναι οὐκ οἶσθ', ἔφη, ὅτι οὔτ' ἐπίστα-
σθαί ἐστιν· ἄλογον γὰρ πρᾶγμα πῶς ἂν εἴη ἐπιστήμη; οὔτ'
ἀμαθία· τὸ γὰρ τοῦ ὄντος τυγχάνον πῶς ἂν εἴη ἀμαθία; ἔστι
δὲ δήπου τοιοῦτον [ἡ ὀρθὴ δόξα,] μεταξὺ φρονήσεως καὶ ἀμα-
θίας. Ἀληθῆ, ἦν δ' ἐγώ, λέγεις. Μὴ τοίνυν ἀνάγκαζε ὃ μὴ b

καλόν ἐστιν αἰσχρὸν εἶναι, μηδ' ὃ μὴ ἀγαθὸν κακόν. οὕτω δὲ
καὶ τὸν Ἔρωτα ἐπειδὴ αὐτὸς ὁμολογεῖς μὴ εἶναι ἀγαθὸν μηδὲ
καλόν, μηδέν τι μᾶλλον οἴου δεῖν αὐτὸν αἰσχρὸν καὶ κακὸν εἶ-
ναι, ἀλλά τι μεταξύ, ἔφη, τούτοιν. Καὶ μήν, ἦν δ' ἐγώ,
ὁμολογεῖταί γε παρὰ πάντων μέγας θεὸς εἶναι. Τῶν μὴ εἰδό-
των, ἔφη, πάντων λέγεις ἢ καὶ τῶν εἰδότων; Ξυμπάντων μὲν
οὖν. Καὶ ἣ γελάσασα, Καὶ πῶς ἄν, ἔφη, ὦ Σώκρατες, ὁμο- c
λογοῖτο μέγας θεὸς εἶναι παρὰ τούτων, οἵ φασιν αὐτὸν οὐδὲ
θεὸν εἶναι; Τίνες οὗτοι; ἦν δ' ἐγώ. Εἷς μέν, ἔφη, σύ, μία
δ' ἐγώ. Κἀγὼ εἶπον, Πῶς τοῦτο, ἔφην, λέγεις; Καὶ ἥ, Ῥᾳ-
δίως, ἔφη. λέγε γάρ μοι, οὐ πάντας θεοὺς φῂς εὐδαίμονας εἶ-
ναι [καὶ καλούς]; ἢ τολμήσαις ἄν τινα μὴ φάναι [καλόν τε καὶ]
εὐδαίμονα θεῶν εἶναι; Μὰ Δί' οὐκ ἔγωγ', ἔφην. Εὐδαίμονας
δὲ δὴ λέγεις οὐ τοὺς τἀγαθὰ καὶ τὰ καλὰ κεκτημένους; Πάνυ
γε. Ἀλλὰ μὴν Ἔρωτά γ' ὡμολόγηκας δι' ἔνδειαν τῶν ἀγαθῶν d
καὶ καλῶν ἐπιθυμεῖν αὐτῶν τούτων, ὧν ἐνδεής ἐστιν. Ὡμολό-
γηκα γάρ. Πῶς δ' ἂν οὖν θεὸς εἴη ὅ γε τῶν καλῶν κἀγαθῶν
ἄμοιρος; Οὐδαμῶς, ὥς γ' ἔοικεν. Ὁρᾷς οὖν, ἔφη, ὅτι καὶ
σὺ Ἔρωτα οὐ θεὸν νομίζεις;

XXIII. Τί οὖν ἄν, ἔφην, εἴη ὁ Ἔρως; θνητός; Ἥκιστά
γε. Ἀλλὰ τί μήν; Ὥσπερ τὰ πρότερα, ἔφη, μεταξὺ θνητοῦ
καὶ ἀθανάτου. Τί οὖν, ὦ Διοτίμα; Δαίμων μέγας, ὦ Σώ- e
κρατες· καὶ γὰρ πᾶν τὸ δαιμόνιον μεταξύ ἐστι θεοῦ τε καὶ
θνητοῦ. Τίνα, ἦν δ' ἐγώ, δύναμιν ἔχον; Ἑρμηνεῦον καὶ δια-
πορθμεῦον θεοῖς τὰ παρ' ἀνθρώπων καὶ ἀνθρώποις τὰ παρὰ θεῶν,
τῶν μὲν τὰς δεήσεις καὶ θυσίας, τῶν δὲ τὰς ἐπιτάξεις τε καὶ
ἀμοιβὰς τῶν θυσιῶν. ἐν μέσῳ δ' ὂν ἀμφοτέρων ἀμφοτέρους συμ-
πληροῖ, ὥστε τὸ πᾶν αὐτὸ αὑτῷ ξυνδεδέσθαι. διὰ τούτου καὶ
ἡ μαντικὴ πᾶσα χωρεῖ καὶ ἡ τῶν ἱερέων τέχνη τῶν τε περὶ τὰς
θυσίας καὶ τὰς τελετὰς καὶ τὰς ἐπῳδὰς καὶ τὴν μαγείαν πᾶ- a
203 σαν καὶ γοητείαν. θεὸς δ' ἀνθρώπῳ οὐ μίγνυται, ἀλλὰ διὰ
τούτου πᾶσά ἐστιν ἡ ὁμιλία καὶ ἡ διάλεκτος θεοῖς πρὸς ἀνθρώ-

πους, καὶ ἐγρηγορόσι καὶ καθεύδουσι. καὶ ὁ μὲν περὶ τὰ
τοιαῦτα σοφὸς δαιμόνιος ἀνήρ, ὁ δ' ἄλλο τι σοφὸς ὢν ἢ περὶ
τέχνας ἢ χειρουργίας τινὰς βάναυσος. οὗτοι δὴ οἱ δαίμονες
πολλοὶ καὶ παντοδαποί εἰσιν, εἷς δὲ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ Ἔρως.
Πατρὸς δέ, ἦν δ' ἐγώ, τίνος ἐστὶ καὶ μητρός; Μακρότερον b
μέν, ἔφη, διηγήσασθαι· ὅμως δέ σοι ἐρῶ. ὅτε γὰρ ἐγένετο ἡ
Ἀφροδίτη, εἱστιῶντο οἱ θεοί, οἵ τ' ἄλλοι καὶ ὁ τῆς Μήτιδος
υἱὸς Πόρος. ἐπειδὴ δ' ἐδείπνησαν, προσαιτήσουσα, οἷον δὴ
εὐωχίας οὔσης, ἀφίκετο ἡ Πενία καὶ ἦν περὶ τὰς θύρας. ὁ
οὖν Πόρος μεθυσθεὶς τοῦ νέκταρος, οἶνος γὰρ οὔπω ἦν, εἰς τὸν
τοῦ Διὸς κῆπον εἰσελθὼν βεβαρημένος ηὗδεν. ἡ οὖν Πενία, ἐπι-
βουλεύουσα διὰ τὴν αὑτῆς ἀπορίαν παιδίον ποιήσασθαι ἐκ τοῦ c
Πόρου, κατακλίνεταί τε παρ' αὐτῷ καὶ ἐκύησε τὸν Ἔρωτα.
διὸ δὴ καὶ Ἀφροδίτης ἀκόλουθος καὶ θεράπων γέγονεν ὁ Ἔρως,
γεννηθεὶς ἐν τοῖς ἐκείνης γενεθλίοις καὶ ἅμα φύσει [ἐραστὴς] ὢν
περὶ τὸ καλόν, [καὶ τῆς Ἀφροδίτης καλῆς οὔσης]. ἅτ' οὖν
Πόρου καὶ Πενίας υἱὸς ὢν ὁ Ἔρως ἐν τοιαύτῃ τύχῃ καθέστηκε.
πρῶτον μὲν πένης ἀεί ἐστι, καὶ πολλοῦ δεῖ ἁπαλός τε καὶ κα-
λὸς εἶναι, ὃ οἱ πολλοὶ οἴονται, ἀλλὰ σκληρὸς καὶ αὐχμηρὸς καὶ
ἀνυπόδητος καὶ ἄοικος, χαμαιπετὴς ἀεὶ ὢν καὶ ἄστρωτος, ἐπὶ d
θύραις καὶ ἐν ὁδοῖς ὑπαίθριος κοιμώμενος, τὴν τῆς μητρὸς φύ-
σιν ἔχων ἀεὶ ἐνδείᾳ ξύνοικος. κατὰ δ' αὖ τὸν πατέρα ἐπίβου-
λός ἐστι τοῖς καλοῖς καὶ τοῖς ἀγαθοῖς, ἀνδρεῖος ὢν καὶ ἴτης
καὶ σύντονος, θηρευτὴς δεινός, ἀεί τινας πλέκων μηχανάς, καὶ
φρονήσεως ἐπιθυμητής, καὶ πόριμος, φιλοσοφῶν διὰ παντὸς
τοῦ βίου, δεινὸς γόης καὶ φαρμακεὺς καὶ σοφιστής· καὶ οὔθ'
ὡς ἀθάνατος πέφυκεν οὔθ' ὡς θνητός, ἀλλὰ τοτὲ μὲν τῆς αὐτῆς e
ἡμέρας θάλλει τε καὶ ζῇ, ὅταν εὐπορήσῃ, τοτὲ δ' ἀποθνήσκει,
πάλιν δ' ἀναβιώσκεται διὰ τὴν τοῦ πατρὸς φύσιν. τὸ δὲ πο-
ριζόμενον ἀεὶ ὑπεκρεῖ, ὥστ' οὔτ' ἀπορεῖ ποτ' Ἔρως οὔτε πλου-
τεῖ. σοφίας τ' αὖ καὶ ἀμαθίας ἐν μέσῳ ἐστίν. ἔχει γὰρ ὧδε.
θεῶν οὐδεὶς φιλοσοφεῖ οὐδ' ἐπιθυμεῖ σοφὸς γενέσθαι· ἔστι γάρ·

204 οὐδ' εἴ τις ἄλλος σοφός, οὐ φιλοσοφεῖ. οὐδ' αὖ οἱ ἀμαθεῖς φι- a
λοσοφοῦσιν οὐδ' ἐπιθυμοῦσι σοφοὶ γενέσθαι· αὐτὸ γὰρ τοῦτ' ἔστιν
[χαλεπὸν] ἀμαθία, τὸ μὴ ὄντα καλὸν κἀγαθὸν μηδὲ φρόνιμον
δοκεῖν αὑτῷ εἶναι ἱκανόν. οὔκουν ἐπιθυμεῖ ὁ μὴ οἰόμενος ἐν-
δεὴς εἶναι οὗ ἂν μὴ οἴηται ἐπιδεῖσθαι. Τίνες οὖν, ἔφην ἐγώ,
ὦ Διοτίμα, οἱ φιλοσοφοῦντες, εἰ μήθ' οἱ σοφοὶ μήθ' οἱ ἀμαθεῖς;
Δῆλον τοῦτό γε, ἦ δ' ἥ, καὶ παιδί, ὅτι οἱ μεταξὺ τούτων ἀμ- b
φοτέρων, ὧν αὖ καὶ ὁ Ἔρως. ἔστι γὰρ δὴ τῶν καλλίστων ἡ
σοφία, Ἔρως δ' ἐστὶν ἔρως περὶ τὸ καλόν, ὥστ' ἀναγκαῖον
Ἔρωτα φιλόσοφον εἶναι, φιλόσοφον δ' ὄντα μεταξὺ εἶναι σοφοῦ
καὶ ἀμαθοῦς. αἰτία δ' αὐτῷ καὶ τούτων ἡ γένεσις· πατρὸς
μὲν γὰρ σοφοῦ ἐστι καὶ εὐπόρου, μητρὸς δ' οὐ σοφῆς καὶ ἀπό-
ρου. ἡ μὲν οὖν φύσις τοῦ δαίμονος, ὦ φίλε Σώκρατες, αὕτη·
ὃν δὲ σὺ ᾠήθης Ἔρωτα εἶναι, θαυμαστὸν οὐδὲν ἔπαθες. ᾠήθης c
δέ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ τεκμαιρομένη ἐξ ὧν σὺ λέγεις, τὸ ἐρώμενον
Ἔρωτα εἶναι, οὐ τὸ ἐρῶν. διὰ ταῦτά σοι, οἶμαι, πάγκαλος
ἐφαίνετο ὁ Ἔρως. καὶ γὰρ ἔστι τὸ ἐραστὸν [τὸ] τῷ ὄντι καλὸν
καὶ ἁβρὸν καὶ τέλεον καὶ μακαριστόν· τὸ δέ γ' ἐρῶν ἄλλην
ἰδέαν τοιαύτην ἔχον, οἵαν ἐγὼ διῆλθον.

XXIV. Κἀγὼ εἶπον, Εἶεν δή, ὦ ξένη· καλῶς γὰρ λέ-
γεις· τοιοῦτος ὢν ὁ Ἔρως τίνα χρείαν ἔχει τοῖς ἀνθρώποις;
Τοῦτο δὴ τὰ μετὰ ταῦτ', ἔφη, ὦ Σώκρατες, πειράσομαί σε
διδάξαι. ἔστι μὲν γὰρ δὴ τοιοῦτος καὶ οὕτω γεγονὼς ὁ Ἔρως,
ἔστι δὲ τῶν καλῶν, ὡς σὺ φῄς. εἰ δέ τις ἡμᾶς ἔροιτο, Τί τῶν d
καλῶν ἐστιν ὁ Ἔρως, ὦ Σώκρατές τε καὶ Διοτίμα; ὧδε δὲ σα-
φέστερον ἐρῶ, Ὁ ἐρῶν τῶν καλῶν τί ἐρᾷ; Κἀγὼ εἶπον, ὅτι
Γενέσθαι αὑτῷ. Ἀλλ' ἔτι ποθεῖ, ἔφη, ἡ ἀπόκρισις ἐρώτησιν
τοιάνδε, Τί ἔσται ἐκείνῳ, ᾧ ἂν γένηται τὰ καλά; Οὐ πάνυ
ἔφην ἔτι ἔχειν ἐγὼ πρὸς ταύτην τὴν ἐρώτησιν προχείρως ἀπο-
κρίνασθαι. Ἀλλ', ἔφη, ὥσπερ ἂν εἴ τις μεταβαλὼν ἀντὶ τοῦ e
καλοῦ τῷ ἀγαθῷ χρώμενος πυνθάνοιτο, Φέρε, ὦ Σώκρατες, ὁ
ἐρῶν τῶν ἀγαθῶν τί ἐρᾷ; Γενέσθαι, ἦν δ' ἐγώ, αὑτῷ. Καὶ τί

ἔσται ἐκείνῳ, ᾧ ἂν γένηται τἀγαθά; Τοῦτ' εὐπορώτερον, ἦν δ'
205 ἐγώ, ἔχω ἀποκρίνασθαι, ὅτι εὐδαίμων ἔσται. Κτήσει γάρ, ἔφη, a
ἀγαθῶν οἱ εὐδαίμονες εὐδαίμονες. καὶ οὐκέτι προσδεῖ ἐρέσθαι,
ἵνα τί δὲ βούλεται εὐδαίμων εἶναι ὁ βουλόμενος, ἀλλὰ τέλος δοκεῖ
ἔχειν ἡ ἀπόκρισις. Ἀληθῆ λέγεις, εἶπον ἐγώ. Ταύτην δὴ τὴν
βούλησιν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦτον πότερα κοινὸν οἴει εἶναι πάντων
ἀνθρώπων, καὶ πάντας τἀγαθὰ βούλεσθαι αὑτοῖς εἶναι ἀεί, ἢ
πῶς λέγεις; Οὕτως, ἦν δ' ἐγώ· κοινὸν εἶναι πάντων. Τί δὴ
οὖν, ἔφη, ὦ Σώκρατες; οὐ πάντας ἐρᾶν φαμεν, εἴπερ γε πάν-
τες τῶν αὐτῶν ἐρῶσι καὶ ἀεί, ἀλλά τινάς φαμεν ἐρᾶν, τοὺς δ' b
οὔ; Θαυμάζω, ἦν δ' ἐγώ, καὶ αὐτός. Ἀλλὰ μὴ θαύμαζ',
ἔφη· ἀφελόντες γὰρ τοῦ ἔρωτος τι εἶδος ὀνομάζομεν, τὸ τοῦ
ὅλου ἐπιτιθέντες ὄνομα ἔρωτα, τὰ δ' ἄλλα ἄλλοις καταχρώμεθ'
ὀνόμασιν. Ὥσπερ τί; ἦν δ' ἐγώ. Ὥσπερ τόδε. οἶσθ' ὅτι
ποίησίς ἐστί τι πολύ. ἡ γάρ τοι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ ὂν
ἰόντι ὁτῳοῦν αἰτία πᾶσά ἐστι ποίησις, ὥστε καὶ αἱ ὑπὸ πά-
σαις ταῖς τέχναις ἐργασίαι ποιήσεις εἰσὶ καὶ οἱ τούτων δημιουρ- c
γοὶ πάντες ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις. Ἀλλ' ὅμως, ἦ δ' ἥ, οἶσθ'
ὅτι οὐ καλοῦνται ποιηταί, ἀλλ' ἄλλα ἔχουσιν ὀνόματα, ἀπὸ
δὲ πάσης τῆς ποιήσεως ἓν μόριον ἀφορισθὲν τὸ περὶ τὴν μουσι-
κὴν καὶ τὰ μέτρα τῷ τοῦ ὅλου ὀνόματι προσαγορεύεται. ποίη-
σις γὰρ τοῦτο μόνον καλεῖται, καὶ οἱ ἔχοντες τοῦτο τὸ μόριον
τῆς ποιήσεως ποιηταί. Ἀληθῆ λέγεις, ἔφην. Οὕτω τοίνυν
καὶ περὶ τὸν ἔρωτα· τὸ μὲν κεφάλαιόν ἐστιν [πᾶσα ἡ τῶν ἀγα- d
θῶν ἐπιθυμία καὶ τοῦ εὐδαιμονεῖν,] ὁ μέγιστός τε καὶ δολερὸς ἔρως
παντί· ἀλλ' οἱ μὲν ἄλλῃ τρεπόμενοι πολλαχῇ ἐπ' αὐτόν, ἢ
κατὰ χρηματισμὸν ἢ κατὰ φιλογυμναστίαν ἢ κατὰ φιλοσοφίαν,
οὔτ' ἐρᾶν καλοῦνται οὔτ' ἐρασταί, οἱ δὲ καθ' ἕν τι εἶδος ἰόντες
τε καὶ ἐσπουδακότες τὸ τοῦ ὅλου ὄνομα ἴσχουσιν, ἔρωτά τε καὶ
ἐρᾶν καὶ ἐρασταί. Κινδυνεύεις ἀληθῆ, ἔφην ἐγώ, λέγειν. Καὶ
λέγεται μέν γέ τις, ἔφη, λόγος, ὡς οἳ ἂν τὸ ἥμισυ ἑαυτῶν e
ζητῶσιν, οὗτοι ἐρῶσιν· ὁ δ' ἐμὸς λόγος οὔθ' ἡμίσεός φησιν εἶ-

ναι τὸν ἔρωτα οὔθ᾽ ὅλου, ἐὰν μὴ τυγχάνῃ γέ που, ὦ ἑταῖρε,
ἀγαθὸν ὄν· ἐπεὶ αὑτῶν γε καὶ πόδας καὶ χεῖρας ἐθέλουσιν ἀπο-
τέμνεσθαι ἄνθρωποι, ἐὰν αὐτοῖς δοκῇ τὰ ἑαυτῶν πονηρὰ εἶναι.
οὐ γὰρ τὸ ἑαυτῶν, οἶμαι, ἕκαστοι ἀσπάζονται, εἰ μὴ εἴ τις
τὸ μὲν ἀγαθὸν οἰκεῖον καλεῖ καὶ ἑαυτοῦ, τὸ δὲ κακὸν ἀλλότριον·
206 ὡς οὐδέν γ᾽ ἄλλο ἐστὶν οὗ ἐρῶσιν ἄνθρωποι ἢ τἀγαθόν. ἢ σοὶ a
δοκοῦσιν; Μὰ Δί᾽ οὐκ ἔμοιγε, ἦν δ᾽ ἐγώ. Ἆρ᾽ οὖν, ἦ δ᾽ ἥ,
οὕτως ἁπλοῦν ἐστι λέγειν, ὅτι ἄνθρωποι τἀγαθοῦ ἐρῶσι; Ναί,
ἔφην. Τί δέ; οὐ προσθετέον, ἔφη, ὅτι καὶ εἶναι τἀγαθὸν αὑ-
τοῖς ἐρῶσιν; Προσθετέον. Ἆρ᾽ οὖν, ἔφη, καὶ οὐ μόνον εἶναι,
ἀλλὰ καὶ ἀεὶ εἶναι; Καὶ τοῦτο προσθετέον. Ἔστιν ἄρα ξυλ-
λήβδην, ἔφη, ὁ ἔρως τοῦ τἀγαθὸν αὑτῷ εἶναι ἀεί. Ἀληθέ-
στατα, ἔφην ἐγώ, λέγεις.

XXV. Ὅτε δὴ τούτου ὁ ἔρως ἐστίν, ἦ δ᾽ ἥ, τῶν τίνα b
τρόπον διωκόντων αὐτὸ καὶ ἐν τίνι πράξει ἡ σπουδὴ καὶ ἡ σύν-
τασις ἔρως ἂν καλοῖτο; τί τοῦτο τυγχάνει ὂν τοὖργον; ἔχεις
εἰπεῖν; Οὐ μεντἂν σέ, ἔφην ἐγώ, ὦ Διοτίμα, ἐθαύμαζον ἐπὶ
σοφίᾳ καὶ ἐφοίτων παρὰ σὲ αὐτὰ ταῦτα μαθησόμενος. Ἀλλ᾽
ἐγώ σοι, ἔφη, ἐρῶ. ἔστι γὰρ τοῦτο τόκος ἐν καλῷ καὶ κατὰ
τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχήν. Μαντείας, ἦν δ᾽ ἐγώ, δεῖται
ὅ τι ποτὲ λέγεις, καὶ οὐ μανθάνω. Ἀλλ᾽ ἐγώ, ἦ δ᾽ ἥ, σαφέ-
στερον ἐρῶ. κυοῦσι γάρ, ἔφη, ὦ Σώκρατες, πάντες ἄνθρωποι c
καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχήν, κἀπειδὰν ἐν τῇ ἡλι-
κίᾳ γένωνται, τίκτειν ἐπιθυμεῖ ἡμῶν ἡ φύσις. τίκτειν δ᾽ ἐν
μὲν αἰσχρῷ οὐ δύναται, ἐν δὲ [τῷ] καλῷ. ἔστι δὲ τοῦτο θεῖον
τὸ πρᾶγμα, καὶ τοῦτ᾽ ἐν θνητῷ ὄντι τῷ ζῴῳ ἀθάνατον ἔνεστιν,
ἡ κύησις καὶ ἡ γέννησις. ταῦτα δ᾽ ἐν τῷ ἀναρμόστῳ ἀδύνατον
γενέσθαι. ἀνάρμοστον δ᾽ ἐστὶ τὸ αἰσχρὸν παντὶ τῷ θείῳ, τὸ δὲ d
καλὸν ἁρμόττον. Μοῖρα οὖν καὶ Εἰλείθυια ἡ Καλλονή ἐστι τῇ
γενέσει. διὰ ταῦθ᾽ ὅταν μὲν καλῷ προσπελάζῃ τὸ κυοῦν, ἵλεών
τε γίγνεται καὶ εὐφραινόμενον διαχεῖται, καὶ τίκτει τε καὶ γεννᾷ·
ὅταν δ᾽ αἰσχρῷ, σκυθρωπόν τε γίγνεται καὶ λυπούμενον συσπει-

ρᾶται καὶ ἀποτρέπεται καὶ ἀνείλλεται καὶ οὐ γεννᾷ, ἀλλ᾽ ἴσχον
τὸ κύημα χαλεπῶς φέρει. ὅθεν δὴ τῷ κυοῦντί τε καὶ ἤδη σπαρ-
γῶντι πολλὴ ἡ πτοίησις γέγονε περὶ τὸ καλὸν διὰ τὸ μεγάλης ὠδῖ- e
νος ἀπολύειν τὸν ἔχοντα. ἔστι γάρ, ὦ Σώκρατες, ἔφη, οὐ τοῦ
καλοῦ ὁ ἔρως, ὡς σὺ οἴει. Ἀλλὰ τί μήν; Τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ
τόκου ἐν τῷ καλῷ. Εἶεν, ἦν δ᾽ ἐγώ. [Πάνυ μὲν οὖν, ἔφη.]
Τί δὴ οὖν τῆς γεννήσεως; Ὅτι ἀειγενές ἐστι καὶ ἀθάνατον ὡς
207 θνητῷ ἡ γέννησις. ἀθανασίας δ᾽ ἀναγκαῖον ἐπιθυμεῖν μετ᾽ ἀγα- a
θοῦ ἐκ τῶν ὡμολογημένων, εἴπερ τοῦ τἀγαθὸν ἑαυτῷ εἶναι ἀεὶ
ἔρως ἐστίν. ἀναγκαῖον δὴ ἐκ τούτου τοῦ λόγου καὶ τῆς ἀθα-
νασίας τὸν ἔρωτα εἶναι.

XXVI. Ταῦτά τ᾽ οὖν πάντ᾽ ἐδίδασκέ με, ὁπότε περὶ τῶν
ἐρωτικῶν λόγους ποιοῖτο, καί ποτ᾽ ἤρετο, Τί οἴει, ὦ Σώκρατες,
αἴτιον εἶναι τούτου τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἐπιθυμίας; ἢ οὐκ αἰ-
σθάνει, ὡς δεινῶς διατίθεται πάντα τὰ θηρία, ἐπειδὰν γεννᾶν
ἐπιθυμήσῃ, καὶ τὰ πεζὰ καὶ τὰ πτηνά, νοσοῦντά τε πάντα b
καὶ ἐρωτικῶς διατιθέμενα, πρῶτον μὲν περὶ τὸ ξυμμιγῆναι ἀλ-
λήλοις, ἔπειτα περὶ τὴν τροφὴν τοῦ γενομένου, καὶ ἕτοιμα [ἐστιν]
ὑπὲρ τούτων καὶ διαμάχεσθαι τὰ ἀσθενέστατα τοῖς ἰσχυροτά-
τοις καὶ ὑπεραποθνήσκειν, καὶ αὐτὰ [τῷ] λιμῷ παρατεινόμενα,
ὥστ᾽ ἐκεῖνα ἐκτρέφειν, καὶ ἄλλο πᾶν ποιοῦντα; τοὺς μὲν γὰρ
ἀνθρώπους, ἔφη, οἴοιτ᾽ ἄν τις ἐκ λογισμοῦ ταῦτα ποιεῖν· τὰ
δὲ θηρία τίς αἰτία οὕτως ἐρωτικῶς διατίθεσθαι; ἔχεις λέγειν; c
Κἀγὼ αὖ ἔλεγον, ὅτι οὐκ εἰδείην. Ἦ δ᾽ εἶπε, Διανοεῖ οὖν
δεινός ποτε γενήσεσθαι τὰ ἐρωτικά, ἐὰν ταῦτα μὴ ἐννοῇς;
Ἀλλὰ διὰ ταῦτά τοι, ὦ Διοτίμα, ὅπερ νῦν δὴ εἶπον, παρὰ σὲ
ἥκω, γνοὺς ὅτι διδασκάλων δέομαι. ἀλλά μοι λέγε καὶ τούτων
τὴν αἰτίαν καὶ τῶν ἄλλων τῶν περὶ τὰ ἐρωτικά. Εἰ τοίνυν,
ἔφη, πιστεύεις ἐκείνου εἶναι φύσει τὸν ἔρωτα, οὗ πολλάκις
ὡμολογήκαμεν, μὴ θαύμαζε. ἐνταῦθα γὰρ κατὰ τὸν αὐτὸν d
ἐκείνῳ λόγον ἡ θνητὴ φύσις ζητεῖ κατὰ τὸ δυνατὸν ἀεί τ᾽ εἶναι
καὶ ἀθάνατος. δύναται δὲ ταύτῃ μόνον, τῇ γεννήσει, ὅτι ἀεὶ

καταλείπει ἕτερον νέον ἀντὶ τοῦ παλαιοῦ· ἐπεὶ καὶ ἐν ᾧ ἓν ἕκα-
στον τῶν ζῴων ζῆν καλεῖται καὶ εἶναι ταὐτόν, οἷον ἐκ παιδα-
ρίου ὁ αὐτὸς λέγεται ἕως ἂν πρεσβύτης γένηται· οὗτος μέντοι
οὐδέποτε ταὔτ᾽ ἔχων ἐν αὑτῷ ὅμως ὁ αὐτὸς καλεῖται, ἀλλὰ νέος
ἀεὶ γιγνόμενος, τὰ δ᾽ ἀπολλύς, καὶ κατὰ τὰς τρίχας καὶ σάρκα
καὶ ὀστᾶ καὶ αἷμα καὶ ξύμπαν τὸ σῶμα. καὶ μὴ ὅτι κατὰ τὸ e
σῶμα, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν οἱ τρόποι, τὰ ἤθη, δόξαι,
ἐπιθυμίαι, ἡδοναί, λῦπαι, φόβοι, τούτων ἕκαστα οὐδέποτε
ταὐτὰ πάρεστιν ἑκάστῳ, ἀλλὰ τὰ μὲν γίγνεται, τὰ δ᾽ ἀπόλ-
λυται. πολὺ δὲ τούτων ἀτοπώτερον ἔτι, ὅτι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι
208 μὴ ὅτι αἱ μὲν γίγνονται, αἱ δ᾽ ἀπόλλυνται ἡμῖν, καὶ οὐδέποθ᾽ a
οἱ αὐτοί ἐσμεν οὐδὲ κατὰ τὰς ἐπιστήμας, ἀλλὰ καὶ μία ἑκά-
στη τῶν ἐπιστημῶν ταὐτὸν πάσχει. ὃ γὰρ καλεῖται μελετᾶν
ὡς ἐξιούσης ἐστὶ τῆς ἐπιστήμης· λήθη γὰρ ἐπιστήμης ἔξοδος,
μελέτη δὲ πάλιν καινὴν ἐμποιοῦσα ἀντὶ τῆς ἀπιούσης [μνήμην]
σώζει τὴν ἐπιστήμην, ὥστε τὴν αὐτὴν δοκεῖν εἶναι. τούτῳ γὰρ
τῷ τρόπῳ πᾶν τὸ θνητὸν σώζεται, οὐ τῷ παντάπασι ταὐτὸν
ἀεὶ εἶναι, ὥσπερ τὸ θεῖον, ἀλλὰ τῷ τὸ ἀπιὸν καὶ παλαιούμενον b
ἕτερον νέον ἀεὶ καταλείπειν, οἷον αὐτὸ ἦν. ταύτῃ τῇ μηχανῇ,
ὦ Σώκρατες, ἔφη, θνητὸν ἀθανασίας μετέχει, καὶ σῶμα καὶ
τἆλλα πάντα, ἀθάνατον δ᾽ ἄλλῃ. μὴ οὖν θαύμαζε, εἰ τὸ αὑ-
τοῦ ἀποβλάστημα φύσει πᾶν τιμᾷ· ἀθανασίας γὰρ χάριν παντὶ
αὕτη ἡ σπουδὴ καὶ ὁ ἔρως ἕπεται.

XXVII. Κἀγὼ ἀκούσας τὸν λόγον ἐθαύμασά τε καὶ εἶ-
πον, Εἶεν, ἦν δ᾽ ἐγώ, ὦ σοφωτάτη Διοτίμα· ταῦθ᾽ ὡς ἀλη-
θῶς οὕτως ἔχει; Καὶ ἥ, ὥσπερ οἱ τέλεοι σοφισταί, Εὖ ἴσθι, c
ἔφη, ὦ Σώκρατες· ἐπεί γε καὶ τῶν ἀνθρώπων εἰ ἐθέλεις εἰς τὴν
φιλοτιμίαν βλέψαι, θαυμάζοις ἂν τῆς ἀλογίας, ἃ ἐγὼ εἴρηκα
εἰ μὴ ἐννοεῖς, ἐνθυμηθεὶς ὡς δεινῶς διάκεινται ἔρωτι τοῦ ὀνομα-
στοὶ γενέσθαι καὶ κλέος ἐς τὸν ἀεὶ χρόνον ἀθάνατον καταθέσθαι,
καὶ ὑπὲρ τούτου κινδύνους τε κινδυνεύειν ἕτοιμοί εἰσι πάντες ἔτι
μᾶλλον ἢ ὑπὲρ τῶν παίδων, καὶ χρήματα ἀναλίσκειν καὶ πό-

νους πονεῖν οὐστινασοῦν καὶ ὑπεραποθνήσκειν· ἐπεὶ οἴει σύ,
ἔφη, Ἄλκηστιν ὑπὲρ Ἀδμήτου ἀποθανεῖν ἄν, ἢ Ἀχιλλέα Πα-
τρόκλῳ ἐπαποθανεῖν, ἢ προαποθανεῖν τὸν ὑμέτερον Κόδρον ὑπὲρ d
τῆς βασιλείας τῶν παίδων, μὴ οἰομένους ἀθάνατον μνήμην ἀρε-
τῆς πέρι ἑαυτῶν ἔσεσθαι, ἣν νῦν ἡμεῖς ἔχομεν; Πολλοῦ γε δεῖ,
ἔφη, ἀλλ᾽, οἶμαι, ὑπὲρ ἀρετῆς ἀθανάτου καὶ τοιαύτης δόξης e
εὐκλεοῦς πάντες πάντα ποιοῦσιν, ὅσῳ ἂν ἀμείνους ὦσι, τοσού-
τῳ μᾶλλον· τοῦ γὰρ ἀθανάτου ἐρῶσιν. Οἱ μὲν οὖν ἐγκύμονες,
ἔφη, κατὰ σώματα ὄντες πρὸς τὰς γυναῖκας μᾶλλον τρέπονται
καὶ ταύτῃ ἐρωτικοί εἰσι, διὰ παιδογονίας ἀθανασίαν καὶ μνή-
μην καὶ εὐδαιμονίαν, ὡς οἴονται, αὑτοῖς εἰς τὸν ἔπειτα χρό-
209 νον πάντα πορίζόμενοι· οἱ δὲ κατὰ τὴν ψυχήν — εἰσὶ γὰρ οὖν, a
ἔφη, οἳ ἐν ταῖς ψυχαῖς κυοῦσιν ἔτι μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς σώμασιν,
ἃ ψυχῇ προσήκει καὶ κυεῖσθαι καὶ κυεῖν. τί οὖν προσήκει;
φρόνησίν τε καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν· ὧν δή εἰσι καὶ οἱ ποιηταὶ
πάντες γεννήτορες καὶ τῶν δημιουργῶν ὅσοι λέγονται εὑρετικοὶ
εἶναι. πολὺ δὲ μεγίστη, ἔφη, καὶ καλλίστη τῆς φρονήσεως ἡ
περὶ τὰς τῶν πόλεών τε καὶ οἰκήσεων διακοσμήσεις, ᾗ δὴ ὄνομά
ἐστι σωφροσύνη τε καὶ δικαιοσύνη. τούτων αὖ ὅταν τις ἐκ b
νέου ἐγκύμων ᾖ τὴν ψυχὴν θεῖος ὤν, καὶ ἡκούσης τῆς ἡλικίας
τίκτειν τε καὶ γεννᾶν ἤδη ἐπιθυμῇ, ζητεῖ δή, οἶμαι, καὶ οὗτος
περιιὼν τὸ καλὸν ἐν ᾧ δὴ γεννήσῃ. ἐν τῷ γὰρ αἰσχρῷ οὐδέποτε
γεννήσει. τά τ᾽ οὖν σώματα τὰ καλὰ μᾶλλον ἢ τὰ αἰσχρὰ
ἀσπάζεται ἅτε κυῶν, κἂν ἐντύχῃ ψυχῇ καλῇ καὶ γενναίᾳ καὶ
εὐφυεῖ, πάνυ δὴ ἀσπάζεται τὸ ξυναμφότερον, καὶ πρὸς τοῦτον
τὸν ἄνθρωπον εὐθὺς εὐπορεῖ λόγων περὶ ἀρετῆς, καὶ οἷον χρὴ
εἶναι τὸν ἄνδρα τὸν ἀγαθὸν καὶ ἃ ἐπιτηδεύειν [καὶ] ἐπιχειρεῖ c
παιδεύειν. ἁπτόμενος γάρ, οἶμαι, τοῦ καλοῦ καὶ ὁμιλῶν αὐτῷ,
ἃ πάλαι ἐκύει, τίκτει καὶ γεννᾷ, καὶ παρὼν καὶ ἀπὼν μεμνη-
μένος, καὶ τὸ γεννηθὲν συνεκτρέφει κοινῇ μετ᾽ ἐκείνου, ὥστε
πολὺ μείζω κοινωνίαν τῆς τῶν παίδων πρὸς ἀλλήλους οἱ τοιοῦτοι
ἴσχουσι καὶ φιλίαν βεβαιοτέραν, ἅτε καλλιόνων καὶ ἀθανατω-

τέρων παίδων κεκοινωνηκότες. καὶ πᾶς ἂν δέξαιτο ἑαυτῷ d
τοιούτους παῖδας μᾶλλον γεγονέναι ἢ τοὺς ἀνθρωπίνους, καὶ εἰς Ὅμηρον ἀποβλέψας καὶ Ἡσίοδον καὶ τοὺς ἄλλους ποιητὰς τοὺς ἀγαθοὺς ζηλῶν, οἷ᾽ ἔκγονα ἑαυτῶν καταλελοίπασιν, ἃ ἐκείνοις ἀθάνατον κλέος καὶ μνήμην παρέχεται αὐτὰ τοιαῦτ᾽ ὄντα· εἰ δὲ βούλει, ἔφη, οἵους Λυκοῦργος παῖδας κατελίπετο ἐν Λακεδαίμονι σωτῆρας τῆς Λακεδαίμονος καὶ ὡς ἔπος εἰπεῖν τῆς Ἑλλάδος. τίμιος δὲ παρ᾽ ὑμῖν καὶ Σόλων διὰ τὴν τῶν νόμων γέννησιν, καὶ ἄλλοι ἄλλοθι πολλαχοῦ ἄνδρες, καὶ ἐν Ἕλλησι καὶ e
ἐν βαρβάροις, πολλὰ καὶ καλὰ ἀποφηνάμενοι ἔργα, γεννήσαντες παντοίαν ἀρετήν· ὧν καὶ ἱερὰ πολλ᾽ ἤδη γέγονε διὰ τοὺς τοιούτους παῖδας, διὰ δὲ τοὺς ἀνθρωπίνους οὐδὲν οὐδενός πω.

XXVIII. Ταῦτα μὲν οὖν τὰ ἐρωτικὰ ἴσως, ὦ Σώκρατες, κἂν σὺ μυηθείης· τὰ δὲ τέλεα καὶ ἐποπτικά, ὧν ἕνεκα καὶ ταῦτ᾽
210 ἔστιν, ἐάν τις ὀρθῶς μετίῃ, οὐκ οἶδ᾽ εἰ οἷός τ᾽ ἂν εἴης. ἐρῶ a
μὲν οὖν, ἔφη, ἐγὼ καὶ προθυμίας οὐδὲν ἀπολείψω· πειρῶ δ᾽ ἕπεσθαι, ἂν οἷός τ᾽ ᾖς. Δεῖ γάρ, ἔφη, τὸν ὀρθῶς ἰόντα ἐπὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἄρχεσθαι μὲν νέον ὄντα ἰέναι ἐπὶ τὰ καλὰ σώματα, καὶ πρῶτον μέν, ἐὰν ὀρθῶς ἡγῆται ὁ ἡγούμενος, ἑνὸς αὐτὸν σώματος ἐρᾶν καὶ ἐνταῦθα γεννᾶν λόγους καλούς, ἔπειτα δ᾽ αὐτὸν κατανοῆσαι, ὅτι τὸ κάλλος τὸ ἐφ᾽ ὁτῳοῦν σώματι τῷ b
ἐφ᾽ ἑτέρῳ σώματι ἀδελφόν ἐστι, καὶ εἰ δεῖ διώκειν τὸ ἐπ᾽ εἴδει καλόν, πολλὴ ἄνοια μὴ οὐχ ἕν τε καὶ ταὐτὸν ἡγεῖσθαι τὸ ἐπὶ πᾶσι τοῖς σώμασι κάλλος· τοῦτο δ᾽ ἐννοήσαντα καταστῆναι πάντων τῶν καλῶν σωμάτων ἐραστήν, ἑνὸς δὲ τὸ σφόδρα τοῦτο χαλάσαι καταφρονήσαντα καὶ σμικρὸν ἡγησάμενον· μετὰ δὲ ταῦτα τὸ ἐν ταῖς ψυχαῖς κάλλος τιμιώτερον ἡγήσασθαι τοῦ ἐν τῷ σώματι, ὥστε κἂν ἐπιεικὴς ὢν τὴν ψυχήν τις καὶ σμικρὸν c
ἄνθος ἔχῃ, ἐξαρκεῖν αὐτῷ καὶ ἐρᾶν καὶ κήδεσθαι καὶ τίκτειν λόγους τοιούτους [καὶ] ζητεῖν, οἵτινες ποιήσουσι βελτίους τοὺς νέους, ἵν᾽ ἀναγκασθῇ αὖ θεάσασθαι τὸ ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασι καὶ τοῖς νόμοις καλὸν καὶ τοῦτ᾽ ἰδεῖν, ὅτι πᾶν αὐτὸ αὐτῷ ξυγ-

γενές ἐστιν, ἵνα τὸ περὶ τὸ σῶμα καλὸν σμικρόν τι ἡγήσηται εἶναι· μετὰ δὲ τἀπιτηδεύματα ἐπὶ τὰς ἐπιστήμας ἀγαγεῖν, ἵν᾽ ἴδῃ αὖ τὸ τῶν ἐπιστημῶν κάλλος, καὶ βλέπων πρὸς πολὺ ἤδη τὸ καλὸν μηκέτι τῷ παρ᾽ ἑνί, ὥσπερ οἰκέτης, ἀγαπῶν παιδα- d
ρίου [κάλλος] ἢ ἀνθρώπου τινὸς ἢ ἐπιτηδεύματος ἑνὸς δουλεύων φαῦλος ᾖ καὶ σμικρολόγος, ἀλλ᾽ ἐπὶ τὸ πολὺ πέλαγος τετραμμένος τοῦ καλοῦ καὶ θεωρῶν πολλοὺς καὶ καλοὺς λόγους καὶ μεγαλοπρεπεῖς τίκτῃ [καὶ διανοήματα] ἐν φιλοσοφίᾳ ἀφθόνῳ, ἕως ἂν ἐνταῦθα ῥωσθεὶς καὶ αὐξηθεὶς κατίδῃ τιν᾽ ἐπιστήμην μίαν τοιαύτην, ἥ ἐστι καλοῦ τοιοῦδε. Πειρῶ δέ μοι, ἔφη, τὸν νοῦν προσέχειν ὡς οἷόν τε μάλιστα. e

XXIX. Ὃς γὰρ ἂν μέχρι ἐνταῦθα πρὸς τὰ ἐρωτικὰ παιδαγωγηθῇ, θεώμενος ἐφεξῆς τε καὶ ὀρθῶς τὰ καλά, πρὸς τέλος ἤδη ἰὼν τῶν ἐρωτικῶν ἐξαίφνης κατόψεταί τι θαυμαστὸν τὴν φύσιν καλόν, τοῦτ᾽ ἐκεῖνο, ὦ Σώκρατες, οὗ δὴ ἕνεκα καὶ οἱ
211 ἔμπροσθε πάντες πόνοι ἦσαν, πρῶτον μὲν ἀεὶ ὂν καὶ οὔτε γιγνό- a
μενον οὔτ᾽ ἀπολλύμενον, οὔτ᾽ αὐξανόμενον οὔτε φθῖνον, ἔπειτ᾽ οὐ τῇ μὲν καλόν, τῇ δ᾽ αἰσχρόν, οὐδὲ τοτὲ μέν, τοτὲ δ᾽ οὔ, οὐδὲ πρὸς μὲν τὸ καλόν, πρὸς δὲ τὸ αἰσχρόν, οὐδ᾽ ἔνθα μὲν καλόν, ἔνθα δ᾽ αἰσχρόν, ὡς τισὶ μὲν ὂν καλόν, τισὶ δ᾽ αἰσχρόν. οὐδ᾽ αὖ φαντασθήσεται αὐτῷ τὸ καλὸν οἷον πρόσωπόν τι οὐδὲ χεῖρες οὐδ᾽ ἄλλο οὐδὲν ὧν σῶμα μετέχει, οὐδέ τις λόγος οὐδέ τις ἐπιστήμη, οὐδέ που ὂν ἐν ἑτέρῳ τινί, οἷον ἐν ζῴῳ ἢ ἐν γῇ ἢ ἐν οὐρανῷ ἢ ἔν τῳ ἄλλῳ, ἀλλ᾽ αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ μεθ᾽ αὑτοῦ b
μονοειδὲς ἀεὶ ὄν, τὰ δ᾽ ἄλλα πάντα καλὰ ἐκείνου μετέχοντα τρόπον τινὰ τοιοῦτον, οἷον γιγνομένων τε τῶν ἄλλων καὶ ἀπολλυμένων μηδὲν ἐκεῖνο μήτε τι πλέον μήτ᾽ ἔλαττον γίγνεσθαι μηδὲ πάσχειν μηδέν. ὅταν δή τις ἀπὸ τῶνδε διὰ τὸ ὀρθῶς παιδεραστεῖν ἐπανιὼν ἐκεῖνο τὸ καλὸν ἄρχηται καθορᾶν, σχεδὸν ἄν τι ἅπτοιτο τοῦ τέλους. τοῦτο γὰρ δή ἐστι τὸ ὀρθῶς ἐπὶ τὰ ἐρωτικὰ ἰέναι ἢ ὑπ᾽ ἄλλου ἄγεσθαι, ἀρχόμενον ἀπὸ τῶνδε τῶν c
καλῶν ἐκείνου ἕνεκα τοῦ καλοῦ ἀεὶ ἐπανιέναι, ὥσπερ ἐπανα-

βαθμοῖς χρώμενον, ἀφ᾽ ἑνὸς ἐπὶ δύο καὶ ἀπὸ δυεῖν ἐπὶ πάντα
τὰ καλὰ σώματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν σωμάτων ἐπὶ τὰ καλὰ
ἐπιτηδεύματα, καὶ ἀπὸ τῶν καλῶν ἐπιτηδευμάτων ἐπὶ τὰ
καλὰ μαθήματα, καὶ ἀπὸ τῶν μαθημάτων ἐπ᾽ ἐκεῖνο [τὸ μά-
θημα τελευτήσῃ] ὅ ἐστιν οὐκ ἄλλου ἢ αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ καλοῦ
μάθημα· κἂν γνῷ αὐτὸ τελευτῶν ὃ ἔστι καλόν, ἐνταῦθα τοῦ
βίου, ὦ φίλε Σώκρατες, ἔφη ἡ Μαντινικὴ ξένη, εἴπερ που ἄλ- d
λοθι, βιωτὸν ἀνθρώπῳ, θεωμένῳ αὐτὸ τὸ καλόν. ὃ ἐάν ποτ᾽
ἴδῃς, οὐ κατὰ χρυσίον τε καὶ ἐσθῆτα καὶ τοὺς καλοὺς παῖδάς
τε καὶ νεανίσκους δόξει σοι εἶναι, οὓς νῦν ὁρῶν ἐκπέπληξαι καὶ
ἕτοιμος εἶ καὶ σὺ καὶ ἄλλοι πολλοί, ὁρῶντες τὰ παιδικὰ καὶ
ξυνόντες ἀεὶ αὐτοῖς, εἴ πως οἷόν τ᾽ ἦν, μήτ᾽ ἐσθίειν μήτε πί-
νειν, ἀλλὰ θεᾶσθαι μόνον καὶ ξυνεῖναι. τί δῆτα, ἔφη, οἰόμεθα, e
εἴ τῳ γένοιτο αὐτὸ τὸ καλὸν ἰδεῖν εἰλικρινές, καθαρόν, ἄμικτον,
ἀλλὰ μὴ ἀνάπλεων σαρκῶν τ᾽ ἀνθρωπίνων καὶ χρωμάτων καὶ
ἄλλης πολλῆς φλυαρίας θνητῆς; [ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ θεῖον καλὸν δύ-
ναιτο μονοειδὲς κατιδεῖν;] ἆρ᾽ οἴει, ἔφη, φαῦλον βίον γίγνε-
212 σθαι ἐκεῖσε βλέποντος ἀνθρώπου κἀκεῖνο ᾧ δεῖ θεωμένου καὶ a
ξυνόντος αὐτῷ; ἢ οὐκ ἐνθυμεῖ, ἔφη, ὅτι ἐνταῦθ᾽ αὐτῷ μοναχοῦ
γενήσεται, ὁρῶντι ᾧ ὁρατὸν τὸ καλόν, τίκτειν οὐκ εἴδωλα ἀρε-
τῆς, ἅτ᾽ οὐκ εἰδώλου ἐφαπτομένῳ, ἀλλ᾽ ἀληθῆ, ἅτε τοῦ ἀλη-
θοῦς ἐφαπτομένῳ; τεκόντι δ᾽ ἀρετὴν ἀληθῆ καὶ θρεψαμένῳ
ὑπάρχει θεοφιλεῖ γενέσθαι καί, εἴπερ τῳ ἄλλῳ ἀνθρώπων, ἀθα-
νάτῳ κἀκείνῳ; Ταῦτα δή, ὦ Φαῖδρέ τε καὶ οἱ ἄλλοι, ἔφη b
μὲν Διοτίμα, πέπεισμαι δ᾽ ἐγώ· πεπεισμένος δὲ πειρῶμαι καὶ
τοὺς ἄλλους πείθειν, ὅτι τούτου τοῦ κτήματος τῇ ἀνθρωπείᾳ
φύσει συνεργὸν ἀμείνω Ἔρωτος οὐκ ἄν τις ῥᾳδίως λάβοι. διὸ
δὴ ἔγωγέ φημι χρῆναι πάντ᾽ ἄνδρα τὸν Ἔρωτα τιμᾶν, καὶ αὐ-
τὸς τιμῶ. τὰ δ᾽ ἐρωτικὰ καὶ διαφερόντως ἀσκῶ, καὶ τοῖς
ἄλλοις παρακελεύομαι, καὶ νῦν τε καὶ ἀεὶ ἐγκωμιάζω τὴν δύ-
ναμίν τε καὶ χρείαν τοῦ Ἔρωτος καθ᾽ ὅσον οἷός τ᾽ εἰμί. Τοῦτον
οὖν τὸν λόγον, ὦ Φαῖδρε, εἰ μὲν βούλει, ὡς ἐγκώμιον εἰς c

Ἔρωτα νόμισον εἰρῆσθαι, εἰ δέ, ὅ τι καὶ ὅπῃ χαίρεις ὀνομά-
ζων, τοῦτ᾽ ὀνόμαζε.

XXX. Εἰπόντος δὲ ταῦτα τοῦ Σωκράτους, τοὺς μὲν ἐπαι-
νεῖν, τὸν δ᾽ Ἀριστοφάνη λέγειν τι ἐπιχειρεῖν, ὅτι ἐμνήσθη αὐτοῦ
λέγων ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ λόγου· καὶ ἐξαίφνης τὴν αὔλειον
θύραν κρουομένην πολὺν ψόφον παρασχεῖν, καὶ ὡς κωμαστῶν
καὶ αὐλητρίδος φωνὴν ἀκούειν. τὸν οὖν Ἀγάθωνα, Παῖδες, d
φάναι, οὐ σκέψεσθε; κἂν μέν τις τῶν ἐπιτηδείων ᾖ, καλεῖτε·
εἰ δὲ μή, λέγετε, ὅτι οὐ πίνομεν, ἀλλ᾽ ἀναπαυόμεθ᾽ ἤδη. Καὶ
οὐ πολὺ ὕστερον Ἀλκιβιάδου τὴν φωνὴν ἀκούειν ἐν τῇ αὐλῇ
σφόδρα μεθύοντος καὶ μέγα βοῶντος ἐρωτῶντος, ὅπου Ἀγάθων,
καὶ κελεύοντός ἑ ἄγειν παρ᾽ Ἀγάθωνα. ἄγειν οὖν αὐτὸν παρὰ
σφᾶς τήν τ᾽ αὐλητρίδα ὑπολαβοῦσαν καὶ ἄλλους τινὰς τῶν
ἀκολούθων, καὶ ἐπιστῆναι ἐπὶ τὰς θύρας ἐστεφανωμένον αὐτὸν
κιττοῦ τέ τινι στεφάνῳ δασεῖ καὶ ἴων, καὶ ταινίας ἔχοντ᾽ ἐπὶ e
τῆς κεφαλῆς πάνυ πολλάς, καὶ εἰπεῖν, Ἄνδρες, χαίρετε· με-
θύοντα ἄνδρα πάνυ σφόδρα δέξεσθε συμπότην, ἢ ἀπίωμεν ἀνα-
δήσαντες μόνον Ἀγάθωνα, ἐφ᾽ ὅπερ ἤλθομεν; ἐγὼ γάρ τοι, φά-
ναι, χθὲς μὲν οὐχ οἷός τ᾽ ἐγενόμην ἀφικέσθαι, νῦν δ᾽ ἥκω ἐπὶ
τῇ κεφαλῇ ἔχων τὰς ταινίας, ἵν᾽ ἀπὸ τῆς ἐμῆς κεφαλῆς τὴν
τοῦ σοφωτάτου καὶ καλλίστου κεφαλὴν, ἀνειπὼν οὑτωσί, ἀνα-
213 δήσω. ἆρα καταγελάσεσθέ μου ὡς μεθύοντος; ἐγὼ δέ, κἂν a
ὑμεῖς γελᾶτε, ὅμως εὖ οἶδ᾽ ὅτι ἀληθῆ λέγω. ἀλλά μοι λέγετε
αὐτόθεν, ἐπὶ ῥητοῖς εἰσίω, ἢ μή; συμπίεσθε, ἢ οὔ; Πάντας
οὖν ἀναθορυβῆσαι καὶ κελεύειν εἰσιέναι καὶ κατακλίνεσθαι, καὶ
τὸν Ἀγάθωνα καλεῖν αὐτόν. καὶ τὸν ἰέναι ἀγόμενον ὑπὸ τῶν
ἀνθρώπων, καὶ περιαιρούμενον ἅμα τὰς ταινίας ὡς ἀναδή-
σοντα, ἐπίπροσθε τῶν ὀφθαλμῶν ἔχοντα οὐ κατιδεῖν τὸν Σω-
κράτη, ἀλλὰ καθίζεσθαι παρὰ τὸν Ἀγάθωνα ἐν μέσῳ Σωκρά- b
τους τε κἀκείνου· παραχωρῆσαι γὰρ τὸν Σωκράτη [ὡς ἐκεῖνον
καθίζειν]. παρακαθεζόμενον δ᾽ αὐτὸν ἀσπάζεσθαί τε τὸν Ἀγά-
θωνα καὶ ἀναδεῖν. εἰπεῖν οὖν τὸν Ἀγάθωνα, Ὑπολύετε, παῖδες,

Ἀλκιβιάδην, ἵν' ἐκ τρίτων κατακέηται. Πάνυ γε, εἰπεῖν τὸν
Ἀλκιβιάδην· ἀλλὰ τίς ἡμῖν ὅδε τρίτος συμπότης; Καὶ ἅμα
μεταστρεφόμενον αὐτὸν ὁρᾶν τὸν Σωκράτη, ἰδόντα δ' ἀναπη-
δῆσαι καὶ εἰπεῖν, Ὦ Ἡράκλεις, τουτὶ τί ἦν; Σωκράτης οὗ-
τος, ἐλλοχῶν αὖ με ἐνταῦθα κατέκεισο, ὥσπερ εἰώθεις ἐξαίφνης c
ἀναφαίνεσθαι ὅπου ἐγὼ ᾤμην ἥκιστά σε ἔσεσθαι. καὶ νῦν τί
ἥκεις; καὶ τί αὖ ἐνταῦθα κατεκλίνης; ὡς οὐ παρ' Ἀριστοφά-
νει οὐδ' εἴ τις ἄλλος γελοῖος ἔστι τε καὶ βούλεται εἶναι, ἀλλὰ
διεμηχανήσω, ὅπως παρὰ τῷ καλλίστῳ τῶν ἔνδον κατακείσει.
Καὶ τὸν Σωκράτη, Ὦ Ἀγάθων, φάναι, ὅρα εἴ μοι ἐπαμυνεῖς·
ὡς ἐμοὶ ὁ τούτου ἔρως τοῦ ἀνθρώπου οὐ φαῦλον πρᾶγμα γέγο-
νεν. ἀπ' ἐκείνου γὰρ τοῦ χρόνου, ἀφ' οὗ τούτου ἠράσθην, οὐκέτ'
ἔξεστί μοι οὔτε προσβλέψαι οὔτε διαλεχθῆναι καλῷ οὐδενί, ἢ d
οὑτοσὶ ζηλοτυπῶν με καὶ φθονῶν θαυμαστὰ ἐργάζεται καὶ λοι-
δορεῖταί τε καὶ τὼ χεῖρε μόγις ἀπέχεται. ὅρα οὖν, μή τι καὶ
νῦν ἐργάσηται, ἀλλὰ διάλλαξον ἡμᾶς, ἢ, ἐὰν ἐπιχειρῇ βιά-
ζεσθαι, ἐπάμυνε, ὡς ἐγὼ τὴν τούτου μανίαν τε καὶ φιλεραστίαν
πάνυ ὀρρωδῶ. Ἀλλ' οὐκ ἔστι, φάναι τὸν Ἀλκιβιάδην, ἐμοὶ
καὶ σοὶ διαλλαγή. ἀλλὰ τούτων μὲν εἰσαῦθίς σε τιμωρήσομαι·
νῦν δέ μοι, Ἀγάθων, φάναι, μετάδος τῶν ταινιῶν, ἵν' ἀνα- e
δήσω καὶ τὴν τούτου ταυτηνὶ τὴν θαυμαστὴν κεφαλήν, καὶ
μή μοι μέμφηται, ὅτι σὲ μὲν ἀνέδησα, αὐτὸν δὲ νικῶντα ἐν
λόγοις πάντας ἀνθρώπους, οὐ μόνον πρῴην ὥσπερ σύ, ἀλλ'
ἀεί, ἔπειτ' οὐκ ἀνέδησα. Καὶ ἅμ' αὐτὸν λαβόντα τῶν ταινιῶν
ἀναδεῖν τὸν Σωκράτη καὶ κατακλίνεσθαι.

XXXI. Ἐπειδὴ δὲ κατεκλίνη, εἰπεῖν, Εἶεν δή, ἄνδρες·
δοκεῖτε γάρ μοι νήφειν· οὐκ ἐπιτρεπτέον ὑμῖν, ἀλλὰ ποτέον·
ὡμολόγηται γὰρ ταῦθ' ἡμῖν. ἄρχοντ' οὖν αἱροῦμαι τῆς πόσεως,
ἕως ἂν ὑμεῖς ἱκανῶς πίητε, ἐμαυτόν. ἀλλὰ φέρετ', ὦ Ἀγά-
θων, εἴ τι ἔστιν ἔκπωμα μέγα, μᾶλλον δ' οὐδὲν δεῖ, ἀλλὰ φέρε,
214 παῖ, φάναι, τὸν ψυκτῆρα ἐκεῖνον, ἰδόντ' αὐτὸν πλέον ἢ ὀκτὼ a
κοτύλας χωροῦντα. τοῦτον οὖν ἐμπλησάμενον πρῶτον μὲν αὐ-

τὸν ἐκπιεῖν, ἔπειτα τῷ Σωκράτει κελεύειν ἐγχεῖν καὶ ἅμ' εἰπεῖν,
Πρὸς μὲν Σωκράτη, ὦ ἄνδρες, τὸ σόφισμά μοι οὐδέν· ὁπόσον
γὰρ ἂν κελεύῃ τις, τοσοῦτον ἐκπιὼν οὐδὲν μᾶλλον μήποτε με-
θυσθῇ. Τὸν μὲν οὖν Σωκράτη, ἐγχέαντος τοῦ παιδός, πίνειν·
τὸν δ' Ἐρυξίμαχον, Πῶς οὖν, φάναι, ὦ Ἀλκιβιάδη, ποιῶμεν;
οὕτως οὔτε τι λέγομεν ἐπὶ τῇ κύλικι οὔτ' ἐπᾴδομεν, ἀλλ' ἀτεχ- b
νῶς ὥσπερ οἱ διψῶντες πιόμεθα. Τὸν οὖν Ἀλκιβιάδην εἰπεῖν,
Ὦ Ἐρυξίμαχε, βέλτιστε βελτίστου πατρὸς καὶ σωφρονεστάτου,
χαῖρε. Καὶ γὰρ σύ, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον· ἀλλὰ τί ποιῶμεν;
Ὅ τι ἂν σὺ κελεύῃς· δεῖ γάρ σοι πιθέσθαι·

ἰητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων.

ἐπίταττε οὖν ὅ τι βούλει. Ἄκουσον δή, εἰπεῖν τὸν Ἐρυξίμα-
χον. ἡμῖν, πρὶν σὲ εἰσελθεῖν, ἔδοξε χρῆναι ἐπὶ δεξιὰ ἕκαστον
ἐν μέρει λόγον περὶ Ἔρωτος εἰπεῖν ὡς δύναιτο κάλλιστον, καὶ c
ἐγκωμιάσαι. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι πάντες ἡμεῖς εἰρήκαμεν· σὺ δ'
ἐπειδὴ οὐκ εἴρηκας καὶ ἐκπέπωκας, δίκαιος εἶ εἰπεῖν, εἰπὼν δ'
ἐπιτάξαι Σωκράτει ὅ τι ἂν βούλῃ, καὶ τοῦτον τῷ ἐπὶ δεξιὰ καὶ
οὕτω τοὺς ἄλλους. Ἀλλά, φάναι, ὦ Ἐρυξίμαχε, τὸν Ἀλκι-
βιάδην, καλῶς μὲν λέγεις, μεθύοντα δ' ἄνδρα παρὰ νηφόντων
λόγους λόγον παραβάλλειν μὴ οὐκ ἐξ ἴσου ᾖ. καὶ ἅμα, ὦ μα-
κάριε, πείθει τί σε Σωκράτης ὧν ἄρτι εἶπεν; ἢ οἶσθ' ὅτι τοὐ- d
ναντίον ἐστὶ πᾶν ἢ ὃ ἔλεγεν; οὗτος γάρ, ἐάν τιν' ἐγὼ ἐπαινέσω
τούτου παρόντος ἢ θεὸν ἢ ἄνθρωπον ἄλλον ἢ τοῦτον, οὐκ ἀφέ-
ξεταί μου τὼ χεῖρε. Οὐκ εὐφημήσεις; φάναι τὸν Σωκράτη.
Μὰ τὸν Ποσειδῶ, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην, μηδὲν λέγε πρὸς
ταῦτα, ὡς ἐγὼ οὐδ' ἂν ἕνα ἄλλον ἐπαινέσαιμι σοῦ παρόντος.
Ἀλλ' οὕτω ποίει, φάναι τὸν Ἐρυξίμαχον, εἰ βούλει· Σωκράτη
ἐπαίνεσον. Πῶς λέγεις; εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην· δοκεῖ χρῆναι,
ὦ Ἐρυξίμαχε; ἐπιθῶμαι τἀνδρὶ καὶ τιμωρήσωμαι ὑμῶν ἐναν- e
τίον; Οὗτος, φάναι τὸν Σωκράτη, τί ἐν νῷ ἔχεις; ἐπὶ τὰ γε-
λοιότερά με ἐπαινέσει; ἢ τί ποιήσεις; Τἀληθῆ ἐρῶ. ἀλλ' ὅρα,
εἰ παρίῃς. Ἀλλὰ μέντοι τά γ' ἀληθῆ παρίημι καὶ κελεύω λέ-

γειν. Οὐκ ἂν φθάνοιμι, εἰπεῖν τὸν Ἀλκιβιάδην. καὶ μέντοι
οὑτωσὶ ποίησον. ἐάν τι μὴ ἀληθὲς λέγω, μεταξὺ ἐπιλαβοῦ,
ἂν βούλῃ, καὶ εἰπέ, ὅτι τοῦτο ψεύδομαι· ἑκὼν γὰρ εἶναι οὐδὲν
215 ψεύσομαι. ἐὰν μέντοι ἀναμιμνησκόμενος ἄλλο ἄλλοθεν λέγω, a
μηδὲν θαυμάσῃς· οὐ γάρ τοι ῥᾴδιον τὴν σὴν ἀτοπίαν ὧδ' ἔχοντι
εὐπόρως καὶ ἐφεξῆς καταριθμῆσαι.

XXXII. Σωκράτη δ' ἐγὼ ἐπαινεῖν, ὦ ἄνδρες, οὕτως ἐπι-
χειρήσω, δι' εἰκόνων. οὗτος μὲν οὖν ἴσως οἰήσεται ἐπὶ τὰ γε-
λοιότερα, ἔσται δ' ἡ εἰκὼν τοῦ ἀληθοῦς ἕνεκα, οὐ τοῦ γελοίου.
φημὶ γὰρ δὴ ὁμοιότατον αὐτὸν εἶναι τοῖς Σειληνοῖς τούτοις τοῖς
ἐν τοῖς ἑρμογλυφείοις καθημένοις, οὕστινας ἐργάζονται οἱ δη- b
μιουργοὶ σύριγγας ἢ αὐλοὺς ἔχοντας· οἳ διχάδε διοιχθέντες φαί-
νονται ἔνδοθεν ἀγάλματα ἔχοντες θεῶν. καί φημι αὖ ἐοικέναι
αὐτὸν τῷ Σατύρῳ, τῷ Μαρσύᾳ. ὅτι μὲν οὖν τό γ' εἶδος ὅμοιος
εἶ τούτοις, ὦ Σώκρατες, οὐδ' αὐτὸς δήπου ἀμφισβητήσεις· ὡς
δὲ καὶ τἆλλ' ἔοικας, μετὰ τοῦτ' ἄκουε. ὑβριστὴς εἶ, ἢ οὔ;
ἐὰν γὰρ μὴ ὁμολογῇς, μάρτυρας παρέξομαι. ἀλλ' οὐκ αὐλη-
τής; πολύ γε θαυμασιώτερος ἐκείνου· ὁ μέν γε δι' ὀργάνων c
ἐκήλει τοὺς ἀνθρώπους τῇ ἀπὸ τοῦ στόματος δυνάμει, καὶ ἔτι
νυνὶ ὃς ἂν τἀκείνου αὐλῇ. ἃ γὰρ Ὄλυμπος ηὔλει, Μαρσύου
λέγω τοῦ διδάξαντος. τὰ οὖν ἐκείνου ἐάν τ' ἀγαθὸς αὐλητὴς
αὐλῇ ἐάν τε φαύλη αὐλητρίς, μόνα κατέχεσθαι ποιεῖ καὶ δηλοῖ
τοὺς τῶν θεῶν τε καὶ τελετῶν δεομένους διὰ τὸ θεῖα εἶναι. σὺ
δ' ἐκείνου τοσοῦτον μόνον διαφέρεις, ὅτι ἄνευ ὀργάνων ψιλοῖς
λόγοις ταὐτὸν τοῦτο ποιεῖς. ἡμεῖς γοῦν ὅταν μέν του ἄλλου
ἀκούωμεν λέγοντος καὶ πάνυ ἀγαθοῦ ῥήτορος ἄλλους λόγους, d
οὐδὲν μέλει, ὡς ἔπος εἰπεῖν, οὐδενί· ἐπειδὰν δὲ σοῦ [τις ἀκούῃ]
ἢ τῶν σῶν λόγων ἄλλου λέγοντος, κἂν πάνυ φαῦλος ᾖ ὁ λέγων,
ἐάν τε γυνὴ ἀκούῃ ἐάν τ' ἀνὴρ ἐάν τε μειράκιον, ἐκπεπληγμέ-
νοι ἐσμὲν καὶ κατεχόμεθα. ἐγὼ γοῦν, ὦ ἄνδρες, εἰ μὴ ἔμελλον
κομιδῇ δόξειν μεθύειν, εἶπον ὀμόσας ἂν ὑμῖν, οἷα δὴ πέπονθα
αὐτὸς ὑπὸ τῶν τούτου λόγων καὶ πάσχω ἔτι καὶ νυνί. ὅταν

γὰρ ἀκούω, πολύ μοι μᾶλλον ἢ τῶν κορυβαντιώντων ἥ τε καρ- e
δία πηδᾷ καὶ δάκρυα ἐκχεῖται ὑπὸ τῶν λόγων τῶν τούτου. ὁρῶ
δὲ καὶ ἄλλους παμπόλλους ταὐτὰ πάσχοντας. Περικλέους δ'
ἀκούων καὶ ἄλλων ἀγαθῶν ῥητόρων εὖ μὲν ἡγούμην λέγειν,
τοιοῦτον δ' οὐδὲν ἔπασχον, οὐδὲ τεθορύβητό μου ἡ ψυχὴ οὐδ'
ἠγανάκτει ὡς ἀνδραποδωδῶς διακειμένου. ἀλλ' ὑπὸ τουτουῒ
216 τοῦ Μαρσύου πολλάκις δὴ οὕτω διετέθην, ὥστε μοι δόξαι μὴ a
βιωτὸν εἶναι ἔχοντι ὡς ἔχω. καὶ ταῦτα, ὦ Σώκρατες, οὐκ ἐρεῖς
ὡς οὐκ ἀληθῆ. καὶ ἔτι γε νῦν ξύνοιδ' ἐμαυτῷ, ὅτι, εἰ ἐθέλοιμι
παρέχειν τὰ ὦτα, οὐκ ἂν καρτερήσαιμι, ἀλλὰ ταὔτ' ἂν πά-
σχοιμι. ἀναγκάζει γάρ με ὁμολογεῖν, ὅτι πολλοῦ ἐνδεὴς ὢν
αὐτὸς ἔτι ἐμαυτοῦ μὲν ἀμελῶ, τὰ δ' Ἀθηναίων πράττω. βίᾳ
οὖν ὥσπερ ἀπὸ τῶν Σειρήνων ἐπισχόμενος τὰ ὦτα οἴχομαι φεύ-
γων, ἵνα μὴ αὐτοῦ καθήμενος παρὰ τούτῳ καταγηράσω. πέ-
πονθα δὲ πρὸς τοῦτον μόνον ἀνθρώπων, ὃ οὐκ ἄν τις οἴοιτο ἐν b
ἐμοὶ ἐνεῖναι, τὸ αἰσχύνεσθαι ὁντινοῦν. ἐγὼ δὲ τοῦτον μόνον
αἰσχύνομαι. ξύνοιδα γὰρ ἐμαυτῷ ἀντιλέγειν μὲν οὐ δυναμένῳ,
ὡς οὐ δεῖ ποιεῖν ἃ οὗτος κελεύει, ἐπειδὰν δ' ἀπέλθω, ἡττημένῳ
τῆς τιμῆς τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν. δραπετεύω οὖν αὐτὸν καὶ
φεύγω, καὶ ὅταν ἴδω, αἰσχύνομαι τὰ ὡμολογημένα. καὶ πολ- c
λάκις μὲν ἡδέως ἂν ἴδοιμι αὐτὸν μὴ ὄντα ἐν ἀνθρώποις· εἰ δ'
αὖ τοῦτο γένοιτο, εὖ οἶδ' ὅτι πολὺ μεῖζον ἂν ἀχθοίμην, ὥστ'
οὐκ ἔχω ὅ τι χρήσωμαι τούτῳ τῷ ἀνθρώπῳ.

XXXIII. Καὶ ὑπὸ μὲν δὴ τῶν αὐλημάτων κἀγὼ καὶ ἄλ-
λοι πολλοὶ τοιαῦτα πεπόνθασιν ὑπὸ τοῦδε τοῦ Σατύρου. ἄλλα
δ' ἐμοῦ ἀκούσατε ὡς ὅμοιός τ' ἐστὶν οἷς ἐγὼ ᾔκασα αὐτόν, καὶ
τὴν δύναμιν ὡς θαυμασίαν ἔχει. εὖ γὰρ ἴστε, ὅτι οὐδεὶς ὑμῶν
τοῦτον γιγνώσκει· ἀλλ' ἐγὼ δηλώσω, ἐπείπερ ἠρξάμην. ὁρᾶτε d
γάρ, ὅτι Σωκράτης ἐρωτικῶς διάκειται τῶν καλῶν καὶ ἀεὶ
περὶ τούτους ἐστὶ καὶ ἐκπέπληκται, [καὶ αὖ ἀγνοεῖ πάντα
καὶ οὐδὲν οἶδεν,] ὡς τὸ σχῆμα αὐτοῦ· τοῦτ' οὐ σειληνῶδες;
σφόδρα γε. τοῦτο γὰρ οὗτος ἔξωθεν περιβέβληται, ὥσπερ ὁ

ἐγλυμμένος Σειληνός· ἔνδοθεν δ' ἀνοιχθεὶς πόσης, οἴεσθε, γέμει,
ὦ ἄνδρες συμπόται, σωφροσύνης; ἴστε, ὅτι οὔτ' εἴ τις καλός
ἐστι μέλει αὐτῷ οὐδέν, ἀλλὰ καταφρονεῖ τοσοῦτον, ὅσον οὐδ'
ἂν εἷς οἰηθείη, οὔτ' εἴ τις πλούσιος, οὔτ' εἰ ἄλλην τινὰ τιμὴν e
ἔχων τῶν ὑπὸ πλήθους μακαριζομένων. ἡγεῖται δὲ πάντα ταῦτα
τὰ κτήματα οὐδενὸς ἄξια καὶ ἡμᾶς οὐδὲν εἶναι, εἰρωνευόμενος
δὲ καὶ παίζων πάντα τὸν βίον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διατελεῖ.
σπουδάσαντος δ' αὐτοῦ καὶ ἀνοιχθέντος οὐκ οἶδ' εἴ τις ἑώρακε
τὰ ἐντὸς ἀγάλματα. ἀλλ' ἐγὼ ἤδη ποτ' εἶδον, κἀμοὶ ἔδοξεν
217 οὕτω θεῖα καὶ χρυσᾶ εἶναι καὶ πάγκαλα καὶ θαυμαστά, ὥστε a
ποιητέον εἶναι ἔμβραχυ ὅ τι κελεύοι Σωκράτης. ἡγούμενος δ'
αὐτὸν ἐσπουδακέναι ἐπὶ τῇ ἐμῇ ὥρᾳ ἕρμαιον ἡγησάμην εἶναι
καὶ εὐτύχημα ἐμὸν θαυμαστόν, ὡς ὑπάρχον μοι χαρισαμένῳ
Σωκράτει πάντ' ἀκοῦσαι, ὅσαπερ αὐτὸς ᾔδει· ἐφρόνουν γὰρ δὴ
ἐπὶ τῇ ὥρᾳ θαυμάσιον ὅσον. ταῦτ' οὖν διανοηθείς, προτοῦ οὐκ
εἰωθὼς ἄνευ ἀκολούθου μετ' αὐτοῦ γίγνεσθαι, τότ' ἀποπέμπων
τὸν ἀκόλουθον μόνος συνεγιγνόμην. δεῖ γὰρ πρὸς ὑμᾶς πάντα b
τἀληθῆ εἰπεῖν. ἀλλὰ προσέχετε τὸν νοῦν, καὶ εἰ ψεύδομαι,
Σώκρατες, ἐξέλεγχε. ξυνεγιγνόμην γάρ, ὦ ἄνδρες, μόνος μό-
νῳ, καὶ ᾤμην αὐτίκα διαλέξεσθαι αὐτόν μοι ἅπερ ἂν ἐραστὴς
παιδικοῖς ἐν ἐρημίᾳ διαλεχθείη, καὶ ἔχαιρον. τούτων δ' οὐ
μάλ' ἐγίγνετο οὐδέν, ἀλλ' ὥσπερ εἰώθει διαλεχθεὶς ἄν μοι καὶ
συνημερεύσας ᾤχετο ἀπιών. μετὰ ταῦτα ξυγγυμνάζεσθαι προὐ-
καλούμην αὐτὸν καὶ συνεγυμναζόμην, ὥς τι ἐνταῦθα περανῶν. c
συνεγυμνάζετο οὖν μοι καὶ προσεπάλαιε πολλάκις οὐδενὸς πα-
ρόντος. καὶ τί δεῖ λέγειν; οὐδὲν γάρ μοι πλέον ἦν. ἐπειδὴ δ'
οὐδαμῇ ταύτῃ ἤνυτον, ἔδοξέ μοι ἐπιθετέον εἶναι τἀνδρὶ κατὰ
τὸ καρτερὸν καὶ οὐκ ἀνετέον, ἐπειδήπερ ἐγκεχειρήκη, ἀλλ'
ἰστέον ἤδη, τί ἐστι τὸ πρᾶγμα. προκαλοῦμαι δὴ αὐτὸν πρὸς
τὸ συνδειπνεῖν, ἀτεχνῶς ὥσπερ ἐραστὴς παιδικοῖς ἐπιβουλεύων.
καί μοι οὐδὲ τοῦτο ταχὺ ὑπήκουσεν, ὅμως δ' οὖν χρόνῳ ἐπεί- d
σθη. ἐπειδὴ δ' ἀφίκετο τὸ πρῶτον, δειπνήσας ἀπιέναι ἐβούλετο.

καὶ τότε μὲν αἰσχυνόμενος ἀφῆκα αὐτόν· αὖθις δ' ἐπιβουλεύ-
σας, ἐπειδὴ ἐδεδειπνήκει, διελεγόμην πόρρω τῶν νυκτῶν, κἀ-
πειδὴ ἐβούλετο ἀπιέναι, σκηπτόμενος, ὅτι ὀψὲ εἴη, προσηνάγ-
κασα αὐτὸν μένειν. ἀνεπαύετο οὖν ἐν τῇ ἐχομένῃ ἐμοῦ κλίνῃ,
ἐν ᾗπερ ἐδείπνει, καὶ οὐδεὶς ἐν τῷ οἰκήματι ἄλλος καθηῦδεν ἢ
ἡμεῖς. μέχρι μὲν οὖν δὴ δεῦρο τοῦ λόγου καλῶς ἂν ἔχοι καὶ e
πρὸς ὁντινοῦν λέγειν· τὸ δ' ἐντεῦθεν οὐκ ἄν μου ἠκούσατε λέ-
γοντος, εἰ μὴ πρῶτον μέν, τὸ λεγόμενον, οἶνος ἄνευ τε παίδων
καὶ μετὰ παίδων ἦν ἀληθής, ἔπειτ' ἀφανίσαι Σωκράτους ἔρ-
γον ὑπερήφανον εἰς ἔπαινον ἐλθόντα ἄδικόν μοι φαίνεται. ἔτι
δὲ τὸ τοῦ δηχθέντος ὑπὸ τοῦ ἔχεως πάθος κἀμὲ ἔχει. φασὶ γάρ
πού τινα τοῦτο παθόντα οὐκ ἐθέλειν λέγειν οἷον ἦν πλὴν τοῖς
218 δεδηγμένοις, ὡς μόνοις γνωσομένοις τε καὶ συγγνωσομένοις, εἰ a
πᾶν ἐτόλμα δρᾶν τε καὶ λέγειν ὑπὸ τῆς ὀδύνης. ἐγὼ οὖν δε-
δηγμένος θ' ὑπ' ἀλγεινοτέρου καὶ τὸ ἀλγεινότατον ὧν ἄν τις
δηχθείη — τὴν καρδίαν γὰρ ἢ ψυχὴν ἢ ὅ τι δεῖ αὐτὸ ὀνομάσαι
πληγείς τε καὶ δηχθεὶς ὑπὸ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λόγων, οἳ ἔχονται
ἐχίδνης ἀγριώτερον, νέου ψυχῆς μὴ ἀφυοῦς ὅταν λάβωνται, καὶ
ποιοῦσι δρᾶν τε καὶ λέγειν ὁτιοῦν — καὶ ὁρῶν αὖ Φαίδρους, b
Ἀγάθωνας, Ἐρυξιμάχους, Παυσανίας, Ἀριστοδήμους τε καὶ
Ἀριστοφάνας· Σωκράτη δ' αὐτὸν τί δεῖ καὶ λέγειν, καὶ ὅσοι
ἄλλοι; πάντες γὰρ κεκοινωνήκατε τῆς φιλοσόφου μανίας τε καὶ
βακχείας· διὸ πάντες ἀκούσεσθε· συγγνώσεσθε γὰρ τοῖς τε τότε
πραχθεῖσι καὶ τοῖς νῦν λεγομένοις. οἱ δ' οἰκέται, καὶ εἴ τις
ἄλλος ἐστὶ βέβηλός τε καὶ ἄγροικος, πυλας πάνυ μεγάλας τοῖς
ὠσὶν ἐπίθεσθε.

XXXIV. Ἐπειδὴ γὰρ οὖν, ὦ ἄνδρες, ὅ τε λύχνος ἀπεσ-
βήκει καὶ οἱ παῖδες ἔξω ἦσαν, ἔδοξέ μοι χρῆναι μηδὲν ποικίλ- c
λειν πρὸς αὐτόν, ἀλλ' ἐλευθέρως εἰπεῖν ἅ μοι ἐδόκει. καὶ εἶπον
κινήσας αὐτόν, Σώκρατες, καθεύδεις; Οὐ δῆτα, ἦ δ' ὅς.
Οἶσθ' οὖν ἅ μοι δέδοκται; Τί μάλιστα; ἔφη. Σὺ ἐμοὶ δοκεῖς,
ἦν δ' ἐγώ, ἐμοῦ ἐραστὴς ἄξιος γεγονέναι μόνος, καί μοι φαίνει

ὀκνεῖν μνησθῆναι πρός με. ἐγὼ δ᾽ οὑτωσὶ ἔχω· πάνυ ἀνόητον
ἡγοῦμαι εἶναί σοι μὴ οὐ καὶ τοῦτο χαρίζεσθαι καὶ εἴ τι ἄλλο ἢ
τῆς οὐσίας τῆς ἐμῆς δέοιο ἢ τῶν φίλων τῶν ἐμῶν. ἐμοὶ μὲν γὰρ d
οὐδέν ἐστι πρεσβύτερον τοῦ ὡς ὅτι βέλτιστον ἐμὲ γενέσθαι, τού-
του δ᾽ οἶμαί μοι συλλήπτορα οὐδένα κυριώτερον εἶναι σοῦ. ἐγὼ
δὴ τοιούτῳ ἀνδρὶ πολὺ μᾶλλον ἂν μὴ χαριζόμενος αἰσχυνοίμην
τοὺς φρονίμους, ἢ χαριζόμενος τούς τε πολλοὺς καὶ ἄφρονας.
Καὶ οὗτος ἀκούσας μάλ᾽ εἰρωνικῶς καὶ σφόδρ᾽ ἑαυτῷ εἰωθότως
ἔλεξεν, Ὦ φίλε Ἀλκιβιάδη, κινδυνεύει τῷ ὄντι οὐ φαῦλ᾽ εἶναι,
εἴπερ ἀληθῆ τυγχάνει ὄντα ἃ λέγεις περὶ ἐμοῦ, καί τις ἔστ᾽ e
ἐν ἐμοὶ δύναμις, δι᾽ ἧς ἂν σὺ γένοιο ἀμείνων· ἀμήχανόν τι
κάλλος ὁρῴης ἂν ἐν ἐμοὶ καὶ τῆς παρὰ σοὶ εὐμορφίας πάμπολυ
διαφέρον. εἰ δὴ καθορῶν αὐτὸ κοινώσασθαί τέ μοι ἐπιχειρεῖς
καὶ ἀλλάξασθαι κάλλος ἀντὶ κάλλους, οὐκ ὀλίγῳ μου πλεο-
219 νεκτεῖν διανοεῖ, ἀλλ᾽ ἀντὶ δόξης ἀλήθειαν [καλῶν] κτᾶσθαι ἐπι- a
χειρεῖς, καὶ τῷ ὄντι χρύσεα χαλκείων διαμείβεσθαι νοεῖς. ἀλλ᾽,
ὦ μακάριε, ἄμεινον σκόπει, μή σε λανθάνω οὐδὲν ὤν. ἥ τοι
τῆς διανοίας ὄψις ἄρχεται ὀξὺ βλέπειν, ὅταν ἡ τῶν ὀμμάτων
τῆς ἀκμῆς λήγειν ἐπιχειρῇ· σὺ δὲ τούτων ἔτι πόρρω. Κἀγὼ
ἀκούσας, Τὰ μὲν παρ᾽ ἐμοῦ, ἔφην, ταῦτ᾽ ἐστίν, ὧν οὐδὲν
ἄλλως εἴρηται ἢ ὡς διανοοῦμαι· σὺ δ᾽ αὐτὸς οὕτω βουλεύου ὅ
τι σοί τ᾽ ἄριστον κἀμοὶ ἡγεῖ. Ἀλλ᾽, ἔφη, τοῦτό γ᾽ εὖ λέγεις·
ἐν γὰρ τῷ ἐπιόντι χρόνῳ βουλευόμενοι πράξομεν ὃ ἂν φαίνηται b
νῷν περί τε τούτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων ἄριστον. Ἐγὼ μὲν δὴ
ταῦτ᾽ ἀκούσας τε καὶ εἰπὼν καὶ ἀφεὶς ὥσπερ βέλη τετρῶσθαι
αὐτὸν ᾤμην. καὶ ἀναστάς γε, οὐδ᾽ ἐπιτρέψας τούτῳ εἰπεῖν
οὐδὲν ἔτι, ἀμφιέσας τὸ ἱμάτιον τὸ ἐμαυτοῦ τοῦτον, καὶ γὰρ
ἦν χειμών, ὑπὸ τὸν τρίβωνα κατακλινεὶς τὸν τούτου, περιβα-
λὼν τὼ χεῖρε τούτῳ τῷ δαιμονίῳ ὡς ἀληθῶς καὶ θαυμαστῷ κα-
τεκείμην τὴν νύκτα ὅλην. καὶ οὐδὲ ταῦτ᾽ αὖ, ὦ Σώκρατες, c
ἐρεῖς ὅτι ψεύδομαι. ποιήσαντος δὲ δὴ ταῦτ᾽ ἐμοῦ, οὗτος τοσοῦ-
τον περιεγένετό τε καὶ κατεφρόνησε καὶ κατεγέλασε τῆς ἐμῆς

ὥρας καὶ ὕβρισε· καίπερ ἐκεῖνό γ᾽ ᾤμην τι εἶναι, ὦ ἄνδρες δι-
κασταί· δικασταὶ γάρ ἐστε τῆς Σωκράτους ὑπερηφανίας. εὖ d
γὰρ ἴστε, μὰ θεούς, μὰ θεὰς οὐδὲν περιττότερον καταδεδαρ-
θηκὼς ἀνέστην μετὰ Σωκράτους ἢ εἰ μετὰ πατρὸς καθηῦδον ἢ
ἀδελφοῦ πρεσβυτέρου.

XXXV. Τὸ δὴ μετὰ τοῦτο τίν᾽ οἴεσθέ με διάνοιαν ἔχειν,
ἡγούμενον μὲν ἠτιμάσθαι, ἀγάμενον δὲ τὴν τούτου φύσιν τε
καὶ σωφροσύνην καὶ ἀνδρείαν, ἐντετυχηκότα ἀνθρώπῳ τοιούτῳ,
οἵῳ ἐγὼ οὐκ ἂν ᾤμην ποτ᾽ ἐντυχεῖν εἰς φρόνησιν καὶ εἰς καρτε-
ρίαν; ὥστ᾽ οὔθ᾽ ὅπως οὖν ὀργιζοίμην εἶχον καὶ ἀποστερηθείην
τῆς τούτου συνουσίας, οὔθ᾽ ὅπῃ προσαγαγοίμην αὐτὸν εὐπό- e
ρουν. εὖ γὰρ ᾔδη, ὅτι χρήμασί τε πολὺ μᾶλλον ἄτρωτος ἦν
πανταχῇ ἢ σιδήρῳ ὁ Αἴας, ᾧ τ᾽ ᾤμην αὐτὸν μόνῳ ἁλώσεσθαι,
διαπεφεύγει με. ἠπόρουν δή, καταδεδουλωμένος θ᾽ ὑπὸ τοῦ ἀν-
θρώπου ὡς οὐδεὶς ὑπ᾽ οὐδενὸς ἄλλου περιῇα. Ταῦτά τ᾽ ἄρα
μοι ἅπαντα προὐγεγόνει, καὶ μετὰ ταῦτα στρατεία ἡμῖν εἰς
Ποτίδαιαν ἐγένετο κοινῇ καὶ συνεσιτοῦμεν ἐκεῖ. πρῶτον μὲν
οὖν τοῖς πόνοις οὐ μόνον ἐμοῦ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων
ἁπάντων. ὁπότε γοῦν ἀναγκασθεῖμεν ἀποληφθέντες που, οἷα
220 δὴ ἐπὶ στρατείας, ἀσιτεῖν, οὐδὲν ἦσαν οἱ ἄλλοι πρὸς τὸ καρ- a
τερεῖν. ἔν τ᾽ αὖ ταῖς εὐωχίαις μόνος ἀπολαύειν [οἷός τ᾽ ἦν]
τά τ᾽ ἄλλα καὶ πίνειν οὐκ ἐθέλων, ὁπότ᾽ ἀναγκασθείη, πάντων
ἐκράτει, καὶ ὃ πάντων θαυμαστότατον, Σωκράτη μεθύοντ᾽ οὐ-
δεὶς πώποθ᾽ ἑόρακεν ἀνθρώπων. τούτου μὲν οὖν μοι δοκεῖ καὶ
αὐτίκ᾽ ὁ ἔλεγχος ἔσεσθαι. πρὸς δ᾽ αὖ τὰς τοῦ χειμῶνος καρτε-
ρήσεις — δεινοὶ γὰρ αὐτόθι χειμῶνες — θαυμάσια εἰργάζετο b
τά τ᾽ ἄλλα καί ποτ᾽ ὄντος πάγου οἵου δεινοτάτου, καὶ πάντων
ἢ οὐκ ἐξιόντων ἔνδοθεν, ἤ, εἴ τις ἐξίοι, ἠμφιεσμένων τε θαυ-
μαστὰ δὴ ὅσα καὶ ὑποδεδεμένων καὶ ἐνειλιγμένων τοὺς πόδας
εἰς πίλους καὶ ἀρνακίδας, οὗτος δ᾽ ἐν τούτοις ἐξῄει ἔχων ἱμά-
τιον μὲν τοιοῦτον, οἷόνπερ καὶ πρότερον εἰώθει φορεῖν, ἀνυ-
πόδητος δὲ διὰ τοῦ κρυστάλλου ῥᾷον ἐπορεύετο ἢ οἱ ἄλλοι

ὑποδεδεμένοι. οἱ δὲ στρατιῶται ὑπέβλεπον αὐτὸν ὡς κατα-
φρονοῦντα σφῶν. c

XXXVI. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα·

οἷον δ' αὖ τόδ' ἔρεξε καὶ ἔτλη καρτερὸς ἀνὴρ

ἐκεῖ ποτ' ἐπὶ στρατείας, ἄξιον ἀκοῦσαι. ξυννοήσας γὰρ αὐτόθι
ἕωθέν τι εἱστήκει σκοπῶν, κἀπειδὴ οὐ προὐχώρει αὐτῷ, οὐκ
ἀνίει, ἀλλ' εἱστήκει ζητῶν. καὶ ἤδη ἦν μεσημβρία, καὶ ἄν-
θρωποι ᾐσθάνοντο, καὶ θαυμάζοντες ἄλλος ἄλλῳ ἔλεγεν, ὅτι
Σωκράτης ἐξ ἑωθινοῦ φροντίζων τι ἕστηκε. τελευτῶντες δέ τι-
νες τῶν νέων, ἐπειδὴ ἑσπέρα ἦν, δειπνήσαντες, καὶ γὰρ θέρος d
τότε γ' ἦν, χαμεύνια ἐξενεγκάμενοι ἅμα μὲν ἐν τῷ ψύχει κα-
θηῦδον, ἅμα δ' ἐφύλαττον αὐτόν, εἰ καὶ τὴν νύκτα ἑστήξοι.
ὁ δ' εἱστήκει μέχρι ἕως ἐγένετο καὶ ἥλιος ἀνέσχεν· ἔπειτ' ᾤχετ'
ἀπιὼν προσευξάμενος τῷ ἡλίῳ. Εἰ δὲ βούλεσθ' ἐν ταῖς μάχαις·
τοῦτο γὰρ δὴ δίκαιόν γ' αὐτῷ ἀποδοῦναι. ὅτε γὰρ ἡ μάχη
ἦν, ἐξ ἧς ἐμοὶ καὶ τἀριστεῖα ἔδοσαν οἱ στρατηγοί, οὐδεὶς ἄλ-
λος ἐμὲ ἔσωσεν ἀνθρώπων ἢ οὗτος, τετρωμένον οὐκ ἐθέλων ἀπο- e
λιπεῖν, ἀλλὰ συνδιέσωσε καὶ τὰ ὅπλα καὶ αὐτὸν ἐμέ. κἀγὼ
μέν, ὦ Σώκρατες, καὶ τότ' ἐκέλευον σοὶ διδόναι τἀριστεῖα τοὺς
στρατηγούς· καὶ τοῦτό γέ μοι οὔτε μέμψει οὔτ' ἐρεῖς ὅτι ψεύ-
δομαι· ἀλλὰ γὰρ τῶν στρατηγῶν πρὸς τοὐμὸν ἀξίωμα ἀποβλε-
πόντων καὶ βουλομένων ἐμοὶ διδόναι τἀριστεῖα, αὐτὸς προθυμό-
τερος ἐγένου τῶν στρατηγῶν ἐμὲ λαβεῖν ἢ σαυτόν. Ἔτι τοίνυν,
221 ὦ ἄνδρες, ἄξιον ἦν θεάσασθαι Σωκράτη, ὅτ' ἀπὸ Δηλίου φυγῇ a
ἀνεχώρει τὸ στρατόπεδον· ἔτυχον γὰρ παραγενόμενος ἵππον
ἔχων, οὗτος δ' ὅπλα. ἀνεχώρει οὖν ἐσκεδασμένων ἤδη τῶν ἀν-
θρώπων οὗτός θ' ἅμα καὶ Λάχης· κἀγὼ περιτυγχάνω, καὶ ἰδὼν
εὐθὺς παρακελεύομαί τ' αὐτοῖν θαρρεῖν καὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκ
ἀπολείψω αὐτώ. ἐνταῦθα δὴ καὶ κάλλιον ἐθεασάμην Σωκράτη
ἢ ἐν Ποτιδαίᾳ· αὐτὸς γὰρ ἧττον ἐν φόβῳ ἦ διὰ τὸ ἐφ' ἵππου
εἶναι· πρῶτον μὲν ὅσον περιῆν Λάχητος τῷ ἔμφρων εἶναι·
ἔπειτ' ἔμοιγ' ἐδόκει, ὦ Ἀριστόφανες, τὸ σὸν δὴ τοῦτο, κἀκεῖ b

διαπορεύεσθαι ὥσπερ κἀνθάδε, βρενθυόμενος καὶ τὠφθαλμὼ πα-
ραβάλλων, ἠρέμα περισκοπῶν καὶ τοὺς φιλίους καὶ τοὺς πολε-
μίους, δῆλος ὢν παντὶ καὶ πάνυ πόρρωθεν, ὅτι, εἴ τις ἅψεται
τούτου τἀνδρός, μάλ' ἐρρωμένως ἀμυνεῖται. διὸ καὶ ἀσφαλῶς
ἀπῄει καὶ οὗτος καὶ ὁ ἕτερος· σχεδὸν γάρ τι τῶν οὕτω διακει-
μένων ἐν τῷ πολέμῳ οὐδ' ἅπτονται, ἀλλὰ τοὺς προτροπάδην c
φεύγοντας διώκουσι. Πολλὰ μὲν οὖν ἄν τις καὶ ἄλλα ἔχοι
Σωκράτη ἐπαινέσαι καὶ θαυμάσαι· ἀλλὰ τῶν μὲν ἄλλων ἐπι-
τηδευμάτων τάχ' ἄν τις καὶ περὶ ἄλλου τοιαῦτ' εἴποι, τὸ δὲ
μηδενὶ ἀνθρώπων ὅμοιον εἶναι μήτε τῶν παλαιῶν μήτε τῶν νῦν
ὄντων, τοῦτ' ἄξιον παντὸς θαύματος. οἷος γὰρ Ἀχιλλεὺς ἐγέ-
νετο, ἀπεικάσειεν ἄν τις καὶ Βρασίδαν καὶ ἄλλους, καὶ οἷος
αὖ Περικλῆς, καὶ Νέστορα καὶ Ἀντήνορα, οἷοι δὲ καὶ ἕτεροι, d
καὶ [τοὺς] ἄλλους κατὰ ταὔτ' ἄν τις ἀπεικάζοι· οἷος δ' οὑτοσὶ
γέγονε τὴν ἀτοπίαν ἄνθρωπος, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ,
οὐδ' ἐγγὺς ἂν εὕροι τις ζητῶν, οὔτε τῶν νῦν οὔτε τῶν πα-
λαιῶν, εἰ μὴ ἄρ' εἰ οἷς ἐγὼ λέγω ἀπεικάζοι τις αὐτόν, ἀνθρώ-
πων μὲν μηδενί, τοῖς δὲ Σειληνοῖς καὶ Σατύροις, αὐτόν τε καὶ
τοὺς λόγους.

XXXVII. Καὶ γὰρ οὖν καὶ τοῦτ' ἐν τοῖς πρώτοις παρέ-
λιπον, ὅτι καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ὁμοιότατοί εἰσι τοῖς Σειληνοῖς
τοῖς διοιγομένοις. εἰ γὰρ ἐθέλει τις τῶν Σωκράτους ἀκούειν e
λόγων, φανεῖεν ἂν πάνυ γελοῖοι τὸ πρῶτον· τοιαῦτα καὶ ὀνό-
ματα καὶ ῥήματα ἔξωθεν περιαμπέχονται, Σατύρου δή τιν'
ὑβριστοῦ δοράν· ὄνους γὰρ κανθηλίους λέγει καὶ χαλκέας τινὰς
καὶ σκυτοτόμους καὶ βυρσοδέψας, καὶ ἀεὶ διὰ τῶν αὐτῶν
ταὐτὰ φαίνεται λέγειν, ὥστ' ἄπειρος καὶ ἀνόητος ἄνθρωπος
222 πᾶς ἂν τῶν λόγων καταγελάσειε. διοιγομένους δ' ἰδὼν αὖ τις a
καὶ ἐντὸς αὐτῶν γιγνόμενος πρῶτον μὲν νοῦν ἔχοντας ἔνδον μό-
νους εὑρήσει τῶν λόγων, ἔπειτα θειοτάτους καὶ πλεῖστ' ἀγάλ-
ματα ἀρετῆς ἐν αὐτοῖς ἔχοντας καὶ ἐπὶ πλεῖστον τείνοντας,
μᾶλλον δ' ἐπὶ πᾶν, ὅσον προσήκει σκοπεῖν τῷ μέλλοντι καλῷ

καγαθῷ ἔσεσθαι. Ταῦτ' ἐστίν, ὦ ἄνδρες, ἃ ἐγὼ Σωκράτη
ἐπαινῶ· καὶ αὖ ἃ μέμφομαι συμμίξας ὑμῖν εἶπον ἅ με ὕβρισε.
καὶ μέντοι οὐκ ἐμὲ μόνον ταῦτα πεποίηκεν, ἀλλὰ καὶ Χαρμί- b
δην τὸν Γλαύκωνος καὶ Εὐθύδημον τὸν Διοκλέους καὶ ἄλλους
πάνυ πολλούς, οὓς οὗτος ἐξαπατῶν ὡς ἐραστὴς παιδικὰ μᾶλ-
λον αὐτὸς καθίσταται ἀντ' ἐραστοῦ. ἃ δὴ καὶ σοὶ λέγω, ὦ
'Αγάθων, μὴ ἐξαπατᾶσθαι ὑπὸ τούτου, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἡμετέ-
ρων παθημάτων γνόντ' εὐλαβηθῆναι, καὶ μὴ κατὰ τὴν παροι-
μίαν, ὥσπερ νήπιον, παθόντα γνῶναι.

XXXVIII. Εἰπόντος δὴ ταῦτα τοῦ 'Αλκιβιάδου, γέλωτα
γενέσθαι ἐπὶ τῇ παρρησίᾳ αὐτοῦ, ὅτι ἐδόκει ἔτι ἐρωτικῶς ἔχειν c
τοῦ Σωκράτους. τὸν οὖν Σωκράτη, Νήφειν μοι δοκεῖς, φάναι,
ὦ 'Αλκιβιάδη. οὐ γὰρ ἄν ποθ' οὕτω κομψῶς κύκλῳ περιβαλ-
λόμενος ἀφανίσαι ἐνεχείρεις οὗ ἕνεκα ταῦτα πάνθ' εἴρηκας, καὶ
ὡς ἐν παρέργῳ δὴ λέγων ἐπὶ τελευτῆς αὐτὸ ἔθηκας, ὡς οὐ
πάντα τούτου ἕνεκα εἰρηκώς, τοῦ ἐμὲ καὶ 'Αγάθωνα διαβάλ-
λειν, οἰόμενος δεῖν ἐμὲ μὲν σοῦ ἐρᾶν καὶ μηδενὸς ἄλλου, 'Αγά- d
θωνα δ' ὑπὸ σοῦ ἐρᾶσθαι καὶ μηδ' ὑφ' ἑνὸς ἄλλου. ἀλλ' οὐκ
ἔλαθες, ἀλλὰ τὸ Σατυρικόν σου δρᾶμα τοῦτο καὶ Σειληνικὸν
κατάδηλον ἐγένετο. ἀλλ', ὦ φίλε 'Αγάθων, μηδὲν πλέον αὐτῷ
γένηται, ἀλλὰ παρασκευάζου, ὅπως ἐμὲ καὶ σὲ μηδεὶς δια-
βαλεῖ. Τὸν οὖν 'Αγάθωνα εἰπεῖν, Καὶ μήν, ὦ Σώκρατες, κιν-
δυνεύεις ἀληθῆ λέγειν· τεκμαίρομαι δὲ καὶ ὡς κατεκλίνη ἐν e
μέσῳ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, ἵνα χωρὶς ἡμᾶς διαλάβῃ. οὐδὲν οὖν
πλέον αὐτῷ ἔσται, ἀλλ' ἐγὼ παρὰ σὲ ἐλθὼν κατακλινήσομαι.
Πάνυ γε, φάναι τὸν Σωκράτη. δεῦρ' ὑποκάτω ἐμοῦ κατα-
κλίνου. Ὦ Ζεῦ, εἰπεῖν τὸν 'Αλκιβιάδην, οἷ' αὖ πάσχω ὑπὸ
τοῦ ἀνθρώπου. οἴεταί μου δεῖν πανταχῇ περιεῖναι. ἀλλ' εἰ
μή τι ἄλλο, ὦ θαυμάσιε, ἐν μέσῳ ἡμῶν ἔα 'Αγάθωνα κατα-
κεῖσθαι. 'Αλλ' ἀδύνατον, φάναι τὸν Σωκράτη· σὺ μὲν γὰρ
ἐμὲ ἐπῄνεσας, δεῖ δ' ἐμὲ αὖ τὸν ἐπὶ δεξί' ἐπαινεῖν. ἐὰν οὖν
ὑπὸ σοὶ κατακλινῇ 'Αγάθων, οὐ δήπου ἐμὲ πάλιν ἐπαινέσεται,

223 πρὶν ὑπ' ἐμοῦ μᾶλλον ἐπαινεθῆναι. ἀλλ' ἔασον, ὦ δαιμόνιε, καὶ a
μὴ φθονήσῃς τῷ μειρακίῳ ὑπ' ἐμοῦ ἐπαινεθῆναι· καὶ γὰρ πάνυ
ἐπιθυμῶ αὐτὸν ἐγκωμιάσαι. 'Ιού, ἰού, φάναι τὸν 'Αγάθωνα,
'Αλκιβιάδη, οὐκ ἔσθ' ὅπως ἂν ἐνθάδε μείναιμι, ἀλλὰ παντὸς
μᾶλλον μεταναστήσομαι, ἵν' ὑπὸ Σωκράτους ἐπαινεθῶ. Ταῦτ'
ἐκεῖνα, φάναι τὸν 'Αλκιβιάδην, τὰ εἰωθότα· Σωκράτους πα-
ρόντος τῶν καλῶν μεταλαβεῖν ἀδύνατον ἄλλῳ. καὶ νῦν ὡς
εὐπόρως καὶ πιθανὸν λόγον ηὗρεν, ὥστε παρ' ἑαυτῷ τουτονὶ
κατακεῖσθαι.

XXXIX. Τὸν μὲν οὖν 'Αγάθωνα ὡς κατακεισόμενον παρὰ b
τῷ Σωκράτει ἀνίστασθαι· ἐξαίφνης δὲ κωμαστὰς ἥκειν παμ-
πόλλους ἐπὶ τὰς θύρας, καὶ ἐπιτυχόντας ἀνεῳγμέναις ἐξιόν-
τος τινὸς εἰς τὸ ἄντικρυς πορεύεσθαι παρὰ σφᾶς καὶ κατα-
κλίνεσθαι, καὶ θορύβου μεστὰ πάντ' εἶναι, καὶ οὐκέτ' ἐν
κόσμῳ οὐδενὶ ἀναγκάζεσθαι πίνειν πάμπολυν οἶνον. τὸν μὲν
οὖν 'Ερυξίμαχον καὶ τὸν Φαῖδρον καὶ ἄλλους τινὰς ἔφη ὁ
'Αριστόδημος οἴχεσθαι ἀπιόντας, ἓ δ' ὕπνον λαβεῖν καὶ κα-
ταδαρθεῖν πάνυ πολύ, ἅτε μακρῶν τῶν νυκτῶν οὐσῶν, ἐξε- c
γρέσθαι δὲ πρὸς ἡμέραν ἤδη ἀλεκτρυόνων ᾀδόντων, ἐξεγρό-
μενος δ' ἰδεῖν τοὺς μὲν ἄλλους καθεύδοντας καὶ οἰχομένους·
'Αγάθωνα δὲ καὶ 'Αριστοφάνη καὶ Σωκράτη ἔτι μόνους ἐγρη-
γορέναι καὶ πίνειν ἐκ φιάλης μεγάλης ἐπὶ δεξιά. τὸν οὖν
Σωκράτη αὐτοῖς διαλέγεσθαι. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ὁ 'Αριστό-
δημος οὐκ ἔφη μεμνῆσθαι τῶν λόγων· οὔτε γὰρ ἐξ ἀρχῆς d
παραγενέσθαι ὑπονυστάζειν τε· τὸ μέντοι κεφάλαιον, ἔφη,
προσαναγκάζειν τὸν Σωκράτη ὁμολογεῖν αὐτοὺς τοῦ αὐτοῦ
ἀνδρὸς εἶναι κωμῳδίαν καὶ τραγῳδίαν ἐπίστασθαι ποιεῖν, καὶ
τὸν τέχνῃ τραγῳδοποιὸν ὄντα καὶ κωμῳδοποιὸν εἶναι. ταῦτα
δὴ ἀναγκαζομένους αὐτοὺς καὶ οὐ σφόδρ' ἑπομένους νυστά-
ζειν καὶ πρῶτον μὲν καταδαρθεῖν τὸν 'Αριστοφάνη, ἤδη δ'
ἡμέρας γενομένης τὸν 'Αγάθωνα. τὸν οὖν Σωκράτη, κατα-

κοιμήσαντ' ἐκείνους, ἀναστάντ' ἀπιέναι, καί ἑ ὥσπερ εἰώθει ἕπεσθαι, καὶ ἐλθόντα εἰς Λύκειον, ἀπονιψάμενον, ὥσπερ ἄλλοτε τὴν ἄλλην ἡμέραν διατρίβειν, καὶ οὕτω διατρίψαντ' εἰς ἑσπέραν οἴκοι ἀναπαύεσθαι.

Jenae typis Fr. Frommann.